

ZAŁĄCZNIK DO UCHWAŁY NR XLV/314/21
RADY POWIATU W PIOTRKOWIE TRYBUNALSKIM
Z DNIA 20 GRUDNIA 2021 ROKU

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU PIOTRKOWSKIEGO NA LATA 2021 – 2030

Powiat
Piotrkowski
Prosto z serca

SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE	4
1.1.	PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA STRATEGII.....	5
	MISJA POWIATU PIOTRKOWSKIEGO	5
	WIZJA POWIATU PIOTRKOWSKIEGO.....	5
	CELE STRATEGICZNE POWIATU PIOTRKOWSKIEGO	5
1.2.	ISTOTA OPRACOWANIA STRATEGII	6
1.3.	METODOLOGIA PRAC NAD STRATEGIĄ	6
2.	CHARAKTERYSTYKA POWIATU	10
2.1.	POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE.....	10
2.2.	WIELKOŚĆ POWIATU	11
2.3.	CHARAKTER POWIATU	11
	DZIEDZICTWO HISTORYCZNE, KULTUROWE I PRZYRODNICZE	11
	SPOŁECZNO GOSPODARCZE UWARUNKOWANIA POWIATU – KLUCZOWE FUNKCJE I ROLA	16
	RELACJA Z INNYMI JEDNOSTKAMI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	16
3.	DIAGNOZA POTENCJAŁÓW I BARIER ROZWOJOWYCH POWIATU.....	19
3.1.	SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	19
3.2.	WYMIAR SPOŁECZNY	19
3.3.	WYMIAR GOSPODARCZY.....	21
3.4.	WYMIAR ŚRODOWISKOWY	21
3.5.	WYMIAR PRZESTRZENNY I INFRASTRUKTURALNY	22
3.6.	SONDAŻ OPINII PUBLICZNEJ.....	22
3.7.	OCENA EFEKTÓW REALIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH POPRZEDNIEJ STRATEGII I DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH.....	23
3.8.	ANALIZA SWOT POWIATU PIOTRKOWSKIEGO	26
4.	ELEMENTY STRATEGICZNE.....	39
4.1.	MISJA.....	39
4.2.	WIZJA	39
4.3.	CEL GŁÓWNY, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE	40
5.	OKREŚLENIE SPÓJNOŚCI STRATEGII ROZWOJU POWIATU ZE STRATEGIAMI NA SZCZEBŁU KRAJOWYM I WOJEWÓDZKIM	64

5.1.	STRATEGIA ROZWOJU POWIATU, A STRATEGIE KRAJOWE.....	66
5.2.	STRATEGIA ROZWOJU POWIATU, A STRATEGIE REGIONALNE – ZGODNOŚĆ Z WOJEWÓDZKIMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	69
6.	FINANSOWANIE STRATEGII.....	78
7.	WDRAŻANIE STRATEGII	83
7.1.	WARIANTY OCENY STRATEGII, KRYTERIA OCENY I WYBÓR RODZAJU STRATEGII	83
7.2.	SYSTEM WDRAŻANIA	85
7.3.	OPIS SYSTEMU WDRAŻANIA STRATEGII ORAZ PROCEDURA JEGO MODYFIKACJI.....	86
7.4.	PROGNOZY ZJAWISK I TRENDÓW ORAZ ZMIAN KIERUNKÓW ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO W POLSCE I NA ŚWIECIE DO ROKU 2030 ..	89
	NAJWAŻNIEJSZE ZJAWISKA I TRENDY:	89
	OKREŚLENIE MOŻLIWYCH SCENARIUSZY WPŁYWU ZIDENTYFIKOWANYCH ZJAWISK I TRENDÓW W ODNIESIENIU DO CELÓW I KIERUNKÓW STRATEGII	93
8.	MONITORING I EWALUACJA REALIZACJI STRATEGII	95
8.1.	ZAPROJEKTOWANIE SYSTEMU MONITORINGU I EWALUACJA STRATEGII	95
8.2.	PLAN MONITORINGU (WARTOŚCI WSKAŹNIKÓW, ŹRÓDŁA DANYCH, NARZĘDZIA, ODPOWIEDZIALNOŚĆ)	96
8.3.	PROCEDURA EWALUACJI	103
9.	SPIS TABEL	106
10.	SPIS WYKRESÓW	107
11.	SPIS ZAŁĄCZNIKÓW	107

CZĘŚĆ I

1. WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego na lata 2021-2030 została opracowana na zlecenie Starostwa Powiatowego w Piotrkowie Trybunalskim w ramach projektu realizowanego przez konsorcjum firm Łódzki Dom Biznesu i Pheno Horizon OLP Sp. z o.o.

Niniejsza strategia jest kluczowym dokumentem z punktu widzenia rozwoju Powiatu. Dokument ten syntezyzuje całą wiedzę o jednostce i wyznacza długofalowe cele i kierunki rozwojowe. Określa również stan, do którego Powiat powinien dążyć poprzez podejmowanie inicjatyw na rzecz rozwoju.

W opracowaniu strategii wziął udział zespół ekspercki składający się z przedstawicieli wskazanego powyżej konsorcjum firm oraz reprezentanci Starostwa Powiatowego w Piotrkowie Trybunalskim. W prace zaangażowani byli również mieszkańcy Powiatu Piotrkowskiego – przedstawiciele gmin Powiatu, organizacji społecznych, instytucji i inni interesariusze. Proces partycypacyjny był niezmiernie istotny i pozwolił dopasować założenia strategii w pełni do potrzeb mieszkańców.

Zapraszamy do lektury niniejszego dokumentu i zapoznania się z planami rozwojowymi Powiatu Piotrkowskiego na najbliższe lata. Mamy nadzieję, że wypracowane wspólnymi siłami Cele i Kierunki Rozwojowe spełnią oczekiwania lokalnej społeczności, odpowiadając na wskazane przez Państwa zapotrzebowanie.

1.1. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA STRATEGII

Strategia Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego na lata 2021-2030 to dokument wyznaczający długofalowe cele i kierunki rozwojowe Powiatu. Całościowo pozwala na weryfikację aktualnego stanu Powiatu i określenie zapotrzebowania na działania rozwojowe. W rezultacie, strategia w oparciu o wykazane potrzeby kierunkuje politykę rozwojową, wyznaczając cele, do których jednostka powinna dążyć w okresie obowiązywania dokumentu, a więc w tym przypadku do 2030 roku.

W niniejszym dokumencie w ramach dążenia do realizacji założeń rozwojowych dla Powiatu Piotrkowskiego określone zostały odpowiednia misja i wizja, które odpowiadają na zastane deficyty i zapotrzebowania oraz 3 Cele strategiczne z przypisanymi do nich celami operacyjnymi i kierunkami działań, które z kolei pozwalają na dopełnienie wskazanej misji i wizji.

MISJA POWIATU PIOTRKOWSKIEGO

Misją Powiatu Piotrkowskiego jest zrównoważony rozwój mający na celu poprawę warunków życia mieszkańców i funkcjonowania przyjezdnych, oraz wzrost gospodarczy oparty na potencjale rolniczym, przedsiębiorczości i walorach turystycznych z uwzględnieniem poprawy stanu środowiska naturalnego.

WIZJA POWIATU PIOTRKOWSKIEGO

Powiat Piotrkowski to przyjazny dla wszystkich, nowoczesny samorząd, rozwijający się społecznie i gospodarczo, z poszanowaniem środowiska naturalnego, w oparciu o potencjał rolniczy i turystyczny, oraz doskonale położenie komunikacyjne.

CELE STRATEGICZNE POWIATU PIOTRKOWSKIEGO

Rozwój infrastruktury

Poprawa jakości życia w Powiecie, w tym rozwój społeczny oraz podniesienie jakości usług publicznych

Wykorzystanie i ochrona potencjałów Powiatu, w tym rozwój gospodarczy

1.2. ISTOTA OPRACOWANIA STRATEGII

Strategia Rozwoju stanowi kluczowy dokument, przedstawiający wytyczne, ramy działań, usytuowane w określonym horyzoncie czasowym. Powinny one być realizowane przez władze samorządowe. Odpowiednio przygotowane opracowanie i proces wdrażania Strategii, poprzez realizację celów i kierunków, uwzględniających czynniki wewnętrzne (mocne i słabe strony) oraz zewnętrzne (szanse i zagrożenia) jednostki, a następnie prawidłowe monitorowanie ich realizacji pozwala skutecznie niwelować zastane deficyty i problemy rozwojowe. W szerszej perspektywie realizacja strategii ma przyczynić się do poprawy warunków życia w Powiecie Piotrkowskim poprzez zaspokajanie ich potrzeb, eliminowanie barier i rozwój samorządu. Osiągnięcie wyznaczonych celów pozwala na realizację założonej przed samorządem misji i osiągnięcie stanu określonego przez przyszłą wizję Powiatu.

Strategia stanowi kompleksowe narzędzie wsparcia rozwoju samorządu terytorialnego i służy do świadomej, efektywnej oraz praktycznej realizacji działań, których wdrożenie daje możliwość kreowania odpowiedniej przyszłości jednostki i dążenia do pożądanego wizerunku i stanu.

1.3. METODOLOGIA PRAC NAD STRATEGIĄ

Opracowanie Strategii Rozwoju ma na celu wykreowanie celów strategicznych i kierunków rozwojowych dla Powiatu pozwalających na ich realizację. Określona w ramach prac nad strategią polityka rozwojowa jednostki musi zachowywać spójność z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu. Jednocześnie powinna w pełni odpowiadać na zastane zapotrzebowanie – deficyty i potencjały wymagające działań rozwojowych. W tym celu dokument strategii oparty jest o szeroko zakrojoną diagnozę. Obejmuje ona wszystkie obszary funkcjonowania jednostki. Rozbudowana część diagnostyczna stanowi załącznik do niniejszego dokumentu.

W ramach prac nad całością korzystano z modelu ekspercko-partycypacyjnego. Oznacza to, że w opracowaniu dokumentu udział brał zespół ekspertów, przedstawiciele władz lokalnych oraz przedstawiciele społeczności Powiatu. W trakcie pracy wykorzystano narzędzia analityczne oraz partycypacyjne. W całym procesie wykorzystano następujące metody:

- **Praca analityczna:** Obejmuje szeroko zakrojone badania wykorzystujące bazy danych, zarówno ogólnokrajowe jak i archiwa Starostwa Powiatowego. Do zdiagnozowania Powiatu wykorzystano takie narzędzia jak:
 - Bank Danych Lokalnych (BDL),
 - Raporty ze stanu Powiatu Piotrkowskiego,
 - Strategie i dokumenty wykonawcze Powiatu Piotrkowskiego
- **Działania partycypacyjne:** Obejmują szereg spotkań zarówno z przedstawicielami władz Powiatu, jak i pracownikami Starostwa, przedstawicielami gmin, oraz mieszkańcami reprezentującymi lokalne społeczności, stowarzyszenia, organizacje, instytucje. Spotkania

dotyczyły zarówno pozyskiwania danych do diagnozy, jak i były wykorzystywane w procesie opracowania Celów i kierunków strategicznych. Ponadto prowadzone były również badania ankietowe mające na celu zebranie spostrzeżeń i opinii ogółu mieszkańców Powiatu Piotrkowskiego.

W ramach ankietyzacji wykorzystano następujące badania:

- Badanie ankietowe techniką CAWI (online) oraz techniką audytoryjną (mix-mode research) – Tożsamość lokalna mieszkańców Powiatu Piotrkowskiego;
- Badanie ankietowe techniką CAWI (online) dotyczące funkcjonowania Powiatu i potrzeb rozwojowych mieszkańców;

Wykorzystane w części diagnostycznej materiały zostały szerzej opisane w załączonej do niniejszego opracowania Diagnozie.

Struktura dokumentu Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego wygląda następująco:

Tabela 1. Struktura Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego na lata 2021-2030 (opracowanie własne).

Diagnoza Powiatu Piotrkowskiego
Sytuacja demograficzna
Wymiar społeczny
Wymiar gospodarczy
Wymiar środowiskowy
Wymiar przestrzenny i infrastrukturalny
Badanie opinii publicznej
Analiza SWOT Powiatu
Część Strategiczna
Misja i wizja Powiatu
Cele Strategiczne, Operacyjne i Kierunki Działania
Spójność Strategii z dokumentami strategicznymi na innych szczeblach
Finansowanie Strategii
System wdrażania, monitoringu i ewaluacji strategii

Dokument Strategii powinien spełniać następujące funkcje:

- Informacyjną – dostarczającą w przystępny i ogólnodostępny sposób wiedzę o stanie Powiatu i o wyznaczonych celach i kierunkach rozwoju, dla mieszkańców, organizacji, inwestorów, samorządów gminnych i innych interesariuszy.
- Diagnostyczną – charakteryzującą i oceniającą zasoby Powiatu Piotrkowskiego we wszystkich obszarach jego funkcjonowania – społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzennym.
- Kontrolną – która pozwala monitorować rozwój Powiatu i optymalizować wykorzystanie i rozwój aktualnych zasobów.

W ramach opracowania dokumentu strategicznego dąży się do zachowania zgodności z następującymi dokumentami na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym:

Tabela 2. Zestawienie dokumentów, z którymi Strategia Rozwoju Powiatu powinna zachowywać spójność w zapisach (opracowanie własne).

Dokumenty, z którymi niniejsza strategia zachowuje zgodność
Dokumenty krajowe
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) SOR
Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (uchylona)
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r.
Dokumenty regionalne – wojewódzkie
Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030
Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego oraz plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi 2030
Regionalny Plan Transportowy Województwa Łódzkiego 2020 Regionalny Plan Transportowy Województwa Łódzkiego 2021-2027 (projekt)
Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego LORIS 2030
„Plan gospodarki odpadami dla województwa łódzkiego na lata 2019-2025 z uwzględnieniem lat 2026-2031” (projekt)
Wojewódzki program opieki nad zabytkami w województwie łódzkim na lata 2020-2023
Dokumenty które muszą zachować zgodność z niniejszą strategią
Strategie Rozwoju Gmin
Studia Uwarunkowań i Zagospodarowania Przestrzennego Gmin
Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego

CZĘŚĆ II

2. CHARAKTERYSTYKA POWIATU

Powiat Piotrkowski jest jednym z 24 Powiatów w województwie łódzkim oraz jednym z 380 Powiatów w Polsce. Jest to Powiat sprofilowany głównie rolniczo, jednak ze względu na atrakcyjne położenie rozwijają się tu również liczne centra logistyczne. Ze względu na zasoby wodne i leśne jest on również atrakcyjny pod względem turystycznym.

2.1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

Powiat Piotrkowski położony jest w centralnej Polsce w województwie łódzkim. Usytuowany jest w południowo-wschodniej jego części, około 50 km na południe od Łodzi i 140 km na południowy zachód od Warszawy. Obejmuje 11 gmin, z czego 9 to gminy wiejskie, a 2 to gminy miejsko wiejskie. Powiat Piotrkowski graniczy z Powiatami: bełchatowskim (od zachodu), tomaszowskim (od północnego-wschodu), łódzkim wschodnim (od północy), opoczyńskim (od wschodu) i radomszczańskim (od południa).

W centrum regionu (i jednocześnie Powiatu) znajduje się niezależne miasto na prawach Powiatu – Piotrków Trybunalski. Jest to drugie co do wielkości miasto w województwie (ok 67 km² i 73 tys. mieszkańców). Piotrków Trybunalski jest jednocześnie siedzibą władz Powiatu Piotrkowskiego.

Gminy Powiatu Piotrkowskiego:

- Sulejów (miejsko-wiejska)
- Wolbórz (miejsko-wiejska)
- Aleksandrów
- Czarnocin
- Gorzkowice
- Grabica
- Łęki Szlacheckie
- Moszczenica
- Ręczno
- Rozprza
- Wola Krzysztoporska

Powiat położony jest w miejscu, gdzie krzyżują się ważne krajowe i europejskie szlaki komunikacji drogowej i kolejowej:

- Autostrada A1: Gdańsk - Katowice
- Droga ekspresowa S8: Warszawa - Wrocław
- Droga krajowa DK12: Łęknica (DE) – Lublin - Dorohusk (UA) (planowana droga S12)
- Droga krajowa DK74: Piotrków – Kielce (planowana droga S74)
- Linia kolejowa nr 1: Warszawa – Katowice (odcinek dawnej kolei Warszawsko-Wiedeńskiej)

Najbliższe lotnisko komercyjne zlokalizowane jest w Łodzi, 49 km od Piotrkowa i jest to Port Lotniczy im. Władysława Reymonta „Lublinek”. Na terenie Piotrkowa Trybunalskiego znajduje się natomiast lotnisko sportowe Aeroklubu Ziemi Piotrkowskiej dla samolotów kategorii dyspozycyjnej.

Pod względem położenia fizycznogeograficznego Powiat Piotrkowski jest częścią Prowincji Niżu Środkowoeuropejskiego, podprowincji Nizin Środkowopolskich. Leży na obszarze makroregionów Nizin Południowo-mazowieckich oraz Wyżyny Przedborskiej. Swoimi granicami obejmuje fragmenty mezoregionów Doliny Sulejowskiej, Równiny Piotrkowskiej, Wysoczyzny Bełchatowskiej i Wzgórz Radomszczańskich.¹

Przez obszar Powiatu przepływa rzeka Pilica, na której utworzono zbiornik wodny – Zalew Sulejowski. Na terenie jednostki zlokalizowane są jeszcze 2 zalewy na mniejszych rzekach – Zalew Cieszanowski i Zalew w Czarnocinie. W Powiecie zlokalizowane są znaczące zasoby terenów leśnych, co w połączeniu z terenami nadwodnymi stanowi istotny potencjał turystyczny Powiatu.

Powiat Piotrkowski położony jest na terenie typowo wyżynnym, w regionie przejściowym między Nizinami Środkowopolskimi a Wyżyną Małopolską. W przeważającej części zajmuje obszar równinny, sprzyjający uprawie roli i hodowli. Powiat charakteryzuje się wysokim, 24-procentowym poziomem lesistości.

2.2. WIELKOŚĆ POWIATU

Powiat Piotrkowski zajmuje powierzchnię 1 428,77 km², co stanowi 7,85% powierzchni województwa. Zajmuje głównie tereny rolne – z dwoma miastami w granicach Powiatu. Współczynnik urbanizacji wynosi 7,0%. Ogólna liczba mieszkańców jest niewielka i w 2019 roku wynosiła 91 353 osób. W związku z tym gęstość zaludnienia jest niewielka i oscyluje w granicach tylko 64 os./km². Wartość ta jest o wiele niższa niż średnia dla województwa – 134,7 osób/km².

2.3. CHARAKTER POWIATU

Obecny Powiat Piotrkowski jako jednostka administracyjna powstał 1 stycznia 1999 roku, w wyniku zmiany podziału administracyjnego Polski i wprowadzenia trójstopniowej struktury jednostek terytorialnych kraju, zgodnych z reformą administracyjną z tamtego roku. Powiat powstał ze znaczącej części byłego województwa Piotrkowskiego. Objął głównie tereny rolnicze i leśne okalające miasto Piotrków Trybunalski.

DZIEDZICTWO HISTORYCZNE, KULTUROWE I PRZYRODNICZE

Powiat Piotrkowski jest regionem o bogatej historii i atrakcyjnych zasobach przyrodniczych. Ze względu na swoją lokalizację rejon ten, położony na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych

¹ J. Kondracki, *Regiony fizycznogeograficzne Polski*, Warszawa, 1977

pełnił ważną rolę i prężnie się rozwijał. Dziedzictwo całego regionu ściśle wiąże się z dziedzictwem miasta Piotrkowa Trybunalskiego, które niewątpliwie również historycznie pełniło funkcję centralną w związku z czym kumuluje największe zasoby dziedzictwa historycznego i kulturowego. Zarówno historyczny układ przestrzenny miasta jak i architektura i uwarunkowania kulturowe stanowią cenne zasoby dziedzictwa dla Powiatu.

Poza Piotrkowem Trybunalskim, w Powiecie znaleźć można również liczne przykłady dziedzictwa, szczególnie w miejscowościach, które pełniły ważną rolę jeszcze przed intensywnym rozwojem Piotrkowa (Rozprza, Wolbórz, Podklasztorze). W granicach Powiatu istotne jest przede wszystkim dziedzictwo związane z kulturą wiejską, ludową oraz dziedzictwo przyrodnicze. Jeśli chodzi o zasoby historyczne i kulturowe, w Powiecie zlokalizowane są liczne zabytki sakralne, historyczne układy osadnicze oraz przykłady architektury ludowej. Jeśli chodzi o zasłóści kulturowe związane z folklorem, tutaj zdecydowanie w historii w większym stopniu odznaczyły się wpływy z rejonów sąsiednich – w tym np. okolic Opoczna czy Tomaszowa Mazowieckiego.

RYS HISTORYCZNY

Historycznie geneza Powiatu Piotrkowskiego łączy się z okresem XIV wieku, kiedy w wyniku zakończenia ustroju kasztelańskiego, w okresie krótkotrwałych rządów Przemyślidów czeskich, zapadły decyzje dotyczące adaptacji czeskiego systemu administracji, opartego o system sądowo-ziemski. System wprowadzony został przez króla Wacława II, rozwinięty pod rządami ostatnich Piastów. Jego podstawą stała się nowa jednostka terytorialna: ziemia, składająca się z maksymalnie trzech (zazwyczaj dwóch) Powiatów sądowych. Ziemię stanowił obszar pod jurysdykcją sądu książęcego, który nie posiadał swej stałej siedziby. Funkcjonował na zasadzie okresowego objazdu terytorium i przeprowadzaniu – w imieniu panującego – zgromadzeń sądowych na obszarze znacznie większych ośrodków (przeważnie miejskich). Ośrodki te stały się później siedzibami władz przyszłych Powiatów.

Termin „Powiat” etymologicznie wywodzi się od „dnia wiecu”, jak określano dzień sprawowania władzy sądowniczej. W połowie XV wieku na terenie Powiatu zaczął funkcjonować urzędnik, określany mianem starosty. Posiadał rozległą władzę administracyjno-sądową i delegację panującego do sprawowania sądów nad mieszkańcami Powiatu, którzy dopuścili się przestępstw, zagrażających spokojowi publicznemu. Do starosty należało również egzekwowanie wyroków sądowych oraz nadzór nad aparatem skarbowym.

Ślady osadnictwa na terenie zakreślonym współczesnymi granicami Powiatu sięgają IX-X wieku, a największymi wówczas jednostkami administracyjnymi (opolami), były Wolbórz i Rozprza. Podobnie jak inne opola, do końca XII w. Wolbórz i Rozprza przekształciły się w kasztelanie, pełniące rolę jednostek administracji średniego szczebla. Dopiero później rolę najważniejszego ośrodka zaczął przejmować Piotrków, który jako osada pojawił się najprawdopodobniej w XII wieku i zaczął pełnić rolę osady targowej, usytuowanej na pograniczu kasztelanii rozpierskiej i wolborskiej.

Z czasem dzięki dogodnemu położeniu na styku ważnych szlaków komunikacyjnych i handlowych na pograniczu Wielkopolski i Małopolski Piotrków poza znaczeniem ekonomicznym, stał się miejscem sądów książęcych i zjazdów rycerstwa. Z czasem zdominował pobliskie Wolbórz i Rozprzę, przejmując przynależne im funkcje administracyjne i sądownicze. Po wykształceniu Powiatów, Piotrków stał się siedzibą nowej jednostki terytorialnej, obejmującej swą jurysdykcją dawne okręgi kasztelańskie: wolborski i rozpierski.

Pierwsza historyczna wzmianka o Powiecie Piotrkowskim pochodzi z 1418 roku. Granice Powiatu w czasach Władysława Jagiełły opierały się na północy o Czarnocin, na północnym-zachodzie o Tuszyń i Rzgów, pokrywając się na południowym wschodzie z współczesną granicą obecnego Powiatu Bełchatowskiego (bez Szczercowa). Podlegając niewielkim przeobrażeniom, Powiat przetrwał do 1795 roku.

Na przełomie XVIII i XIX wieku następowały kilkukrotne zmiany granic i przynależności państwowej. W wyniku ustaleń po Kongresie Wiedeńskim i utworzeniu Królestwa Polskiego, przywrócony został podział terytorialny z czasów Pierwszej Rzeczypospolitej, zachowujący istniejące ówczesnie Powiaty - w tym Powiat Piotrkowski. Z niewielkimi korektami przetrwał on przez XIX wiek i większą część wieku XX. Współcześnie, w 1955 roku z zachodniej części Powiatu Piotrkowskiego wydzielono Powiat Bełchatowski. W latach 1975-1999, po zaprowadzeniu nowego podziału administracyjnego Polski, na obszarze Powiatu funkcjonowało województwo Piotrkowskie. Powiat Piotrkowski przywrócono ponownie 1 stycznia 1999 roku.

Najcenniejsze zabytki architektury Powiatu:

- Opactwo Cystersów w Sulejowie-Podklasztorzu - pozostaje najbardziej znanym i najcenniejszym zabytkiem Powiatu Piotrkowskiego. Oprócz kościoła cmentarnego w Inowłodzu i kolegiaty w Tumie pod Łęczycą, jest to najbardziej znany zabytek architektury romańskiej w środkowej Polsce. Opactwo zbudowano w latach 1177-1232. W zespole budowli najważniejszy jest kościół wzniesiony na planie krzyża, posiadający dwa portale usytuowane przy głównym wejściu oraz przy wejściu od dawnego krużganka klasztorowego. Kompleksu budowli dopełniają fragmenty murów obronnych oraz budynki gospodarcze, w których współcześnie usytuowany został hotel (z restauracją, kawiarnią, sauną oraz krytą pływalnią) i muzeum poświęcone historii opactwa;
- Unikatowy układ urbanistyczny w Wolborzu z XIII wieku - którego najważniejszym elementem pozostaje gotycki kościół parafialny pw. Św. Mikołaja w Wolborzu, zbudowany prawdopodobnie w XV wieku, przebudowany po pożarze w 1549 r., a następnie w 1766 r.;
- Ruiny zamku Bąków zbudowanego w stylu romańskim na przełomie XIII i XIV w. w Bąkowej Górze (gmina Ręčno);
- Pozostałości po-norbertańskiego budownictwa obronnego i sakralnego w Witowie (gmina Sulejów), wzniesionego około 1470 roku - wieża przykościelna stanowiła niegdyś basztę wjazdową, będąc najważniejszym elementem gotyckiego założenia obronnego Norbertanów. Z dawnego zespołu budowli sakralnych zachowały się do dzisiaj Kościół p.w. Św. Małgorzaty oraz jedno skrzydło klasztoru. Innym cennym zabytkiem Witowa jest Kościół Cmentarny pw. Św. Marcina, wzniesiony na miejscu innej budowli, zniszczonej w czasie szwedzkiego potopu;
- Drewniany kościółek modrzewiowy pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny w Skotnikach (gmina Aleksandrów) z 1528 r. - wraz z drewnianą dzwonnica i starym cmentarzem;
- Ruiny zamku w Gorzkowicach z XVI w. - w stanie szczątkowym (nasyp ziemny);
- Ruiny renesansowego zamku z XVI w. - w Majkowicach (gmina Ręčno);
- Pałac Biskupów Kujawskich w Wolborzu - jedna z najokazalszych późnobarokowych rezydencji magnackich, wzniesiona w latach 1768-1773 jako miejsce letniej rezydencji biskupów kujawskich;

- Kościół pw. Podwyższenia Świętego Krzyża w Moszczenicy - wybudowany w 1769 roku z fundacji referendarza wielkiego koronnego, marszałka izby poselskiej Sejmu Czteroletniego – Stanisława Małachowskiego;
- Zespół budynków kościoła parafialnego pw. św. Benedykta i Anny w Srocku (gmina Moszczenica) - z 1764-1766 wraz z kaplicą pw. św. Mikołaja z 1627 r.;
- Dwór myśliwski opatów sulejowskich w Dębowej Górze - (gmina Aleksandrów) wzniesiony w połowie XVIII w.;
- Gorzelnia w Moszczenicy z I połowy XIX w.;
- Szczątki zespołu dworsko-parkowego w Grabinej Woli (gmina Czarnocin) - murowany spichlerz, pochodzący z początku XIX wieku;
- Zespół dworsko-parkowy w Szynczycach (gmina Czarnocin) z 1872 r.;
- Zespół dworsko-parkowy w Moszczenicy z XIX wieku;
- Kościół pw. Piotra i Pawła wraz z kostnicą i budynkiem gospodarczym z końca XIX wieku w Dąbrowie nad Czarną (gmina Aleksandrów);
- Kościół pw. Świętej Rozalii w Dąbrówce (gm. Aleksandrów) - zbudowany z piaskowca XIX w.;
- Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Czarnocinie z końca XIX w.;
- Drewniany młyn wodny z XX wieku na rzece Czarnej w Dąbrowie nad Czarną (gmina Aleksandrów).

Obszar Powiatu Piotrkowskiego był miejscem licznych walk narodowowyzwoleńczych w XIX i XX wieku. Z tego względu w granicach Powiatu zlokalizowane są liczne miejsca pamięci narodowej. Na szczególną uwagę zasługują:

- Mogiła zbiorowa powstańców styczniowych z 1863 r. na cmentarzu rzymskokatolickim w Bąkowej Górze (gmina Ręčno) oraz w miejscowości Rożenek (gmina Aleksandrów);
- Mogiły zbiorowe żołnierzy poległych podczas I wojny światowej: kwatera wojenna na cmentarzu rzymskokatolickim w Srocku (gmina Moszczenica); na cmentarzu rzymskokatolickim w Skotnikach (gmina Aleksandrów) i w Rozprzy; cmentarz wojenny w Kiełczówce (gmina Moszczenica) i w Borowej (gmina Wola Krzysztoporska); grób legionisty Mikołaja Chytręgo na cmentarzu rzymskokatolickim w Rozprzy;
- Mogiły zbiorowe żołnierzy poległych we wrześniu 1939 r. i groby nieznanego żołnierza m.in. na cmentarzach w Czarnocinie, Gomulinie (gmina Wola Krzysztoporska), Woli Kamockiej (gmina Grabica), Moszczenicy, Srocku (gmina Moszczenica), Rozprzy, Wolborzu, kwatery wojenne w Sulejowie i Witowie (gmina Sulejów), cmentarz wojenny w Milejowie (gmina Rozprza) i w Borowej (gmina Wola Krzysztoporska);
- Mogiły zbiorowe żołnierzy Armii Krajowej m.in. na cmentarzu rzymskokatolickim w Czarnocinie, Bęczkowicach (gmina Łęki Szlacheckie) i w Rozprzy;
- Obelisk ku czci partyzantów walczących pod Diabłą Górą (gmina Aleksandrów);
- Pomnik pamięci pomordowanych przez hitlerowców w czasie Krwawej Niedzieli (24 X 1943) w Tarasce (gmina Aleksandrów);
- Mogiły zbiorowe ofiar terroru okupanta niemieckiego usytuowane są m.in. na cmentarzu rzymskokatolickim w Będzynie (gmina Ręčno), Dąbrowie nad Czarną (gmina Aleksandrów), Bęczkowicach (gmina Łęki Szlacheckie) i Wolborzu;
- Obelisk pamiątkowy w Kawęczynie (gmina Aleksandrów), stojący w miejscu, gdzie 13 VI 1943 roku oddział partyzancki „Trojan” rozbił pacyfikacyjną kolumnę samochodów

niemieckich, udaremniając przeprowadzenie dalszych represji wymierzonych w ludność cywilną;

- Mogiły z czasów II wojny światowej, m.in. Grób żołnierza AK Tadeusza Niebieszańskiego na cmentarzu rzymskokatolickim w Bęczkowicach (gmina Łęki Szlacheckie); Grób żołnierzy AK Kazimierza Gębarowskiego, Bolesława Kacprzyka i Stanisława Lenarczyka oraz grób ułana Franciszka Rózgi na cmentarzu rzymskokatolickim w Lubieniu (gmina Rozprza);
- Obelisk upamiętniający akcję Szarych Szeregów, która polegała na wysadzeniu mostu na rzece Wolbórze (gmina Czarnocin) (akcja ta została opisana przez Aleksandra Kamińskiego w książce „Kamienie na szaniec”);
- Mogiła zbiorowa żołnierzy Konspiracyjnego Wojska Polskiego z 1946 r. na cmentarzu rzymskokatolickim w Bąkowej Górze (gmina Ręczno).

Tereny przyrodnicze stanowią podstawowy zasób w Powiecie. Tutejsze lasy to pozostałości po dawnych puszczech, często cenne przyrodniczo obszary – objęte licznymi formami ochrony. Ważne dla Powiatu są również tereny nadwodne. Szczególnie istotną rolę pełni malowniczo położona dolina rzeki Pilicy oraz jej dorzecza. Stanowią istotną atrakcję przyrodniczą oraz rekreacyjną. Powiat jest zasobny w wody powierzchniowe i podziemne. Rzeki przepływające przez jego obszar to: Wolbórka, Moszczanka Lewa, Moszczanka Właściwa, Wierzejka, Strawa, Mała Widawka, Grabia, Bogdanówka, Luciąża, Czarna Maleniecka, Popławka, Struga Zbyłowska, Stobniczanka, Jeziorka, Pilica, Rajska, Prudka. Istotnym zasobem są zlokalizowane na terenie Powiatu 3 zbiorniki wodne: Zbiornik Sulejowski, Zbiornik Cieszanowicki oraz Zbiornik Czarnocin.

Zbiornik Sulejowski o powierzchni 23,8 km², powstał w latach 1969-1974 w wyniku spiętrzenia wód Pilicy, na skutek postawienia zapory w Smardzewicach. Podstawowym zadaniem zbiornika było dostarczenie wody pitnej dla potrzeb aglomeracji łódzkiej. Pełni jednak również istotną rolę rekreacyjną.

Zbiornik Cieszanowicki, powstały w latach 1992-1998 w wyniku spiętrzenia rzeki Luciąży, liczy 217 ha powierzchni i położony jest na terenie gmin Gorzkowice, Łęki Szlacheckie i Rozprza. Stanowi element zabezpieczenia przeciwpowodziowego oraz pełni funkcje rekreacyjne. Wody ze zbiornika wykorzystywane są dla potrzeb nawadniania pól uprawnych. W okolicach zbiornika, w miejscowościach Wilkoszewice i Mierzyn, usytuowane są kompleksy stawów rybnych. Zbiornik Czarnocin powstał jako system dwóch zbiorników retencyjnych, przy czym pierwszy powstał w wyniku spiętrzenia rzeki Wolbórki, drugi zaś w wyniku przelewu wody z pierwszego zbiornika.

Na obszarze Powiatu występują liczne formy ochrony przyrody, obejmujące zasoby cenne przyrodniczo, ale również rozpatrywane jako istotny zasób atrakcji turystycznych i miejsca rekreacji. Występują tu: Park Krajobrazowy, fragmenty Obszaru chronionego Natura 2000, obszary chronionego krajobrazu, rezerваты przyrody, parki zabytkowe i inne pomniejsze formy ochrony środowiska.

Najcenniejszym obszarem przyrodniczym jest Sulejowski Park Krajobrazowy. Obejmuje on fragment doliny rzeki Pilicy oraz zbiornik Sulejowski wraz z terenami przyległymi, charakteryzującymi się cennymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi. Park Krajobrazowy oraz pozostałe poszczególne obszary chronione scharakteryzowane szerzej zostały w Diagnostyce Powiatu.

SPOŁECZNO GOSPODARCZE UWARUNKOWANIA POWIATU – KLUCZOWE FUNKCJE I ROLA

Powiat Piotrkowski na pierwszym miejscu pełni funkcję obszaru rolniczego. Większa część jego obszaru to tereny rolne. Zlokalizowane są tu zarówno uprawy roślinne jak i hodowle zwierząt – również na skalę przemysłową. Istotne dla Powiatu są również rozległe tereny leśne oraz zasoby wodne. Powiat obejmuje tereny cenne przyrodniczo (w tym część Sulejowskiego Parku Krajobrazowego) oraz atrakcyjne akweny wodne (3 zalewy, w tym Zalew Sulejowski na rzece Pilicy), przez co pełni ważną rolę dla lokalnej turystyki. Jest miejscem wypoczynku dla wielu mieszkańców województwa (w tym licznych przyjezdnych z Łodzi), ale również spoza łódzkiego.

Jedną z kluczowych funkcji w Powiecie pełni branża logistyczna. Ze względu na lokalizację na obszarze jednostki ważnych węzłów komunikacyjnych rozwinęły się tu liczne magazyny i centra dystrybucyjne. W Powiecie z tego względu pracę znajduje wiele przyjezdnych z sąsiednich jednostek administracyjnych.

Istotną rolę w funkcjonowaniu Powiatu pełni miasto Piotrków Trybunalski (niezależne, na prawach Powiatu). Rozpatrując kluczowe funkcje i rolę JST, nie można pomijać ścisłych powiązań Powiatu z Piotrkowem. Miasto to jest centrum administracyjnym, ale również funkcjonalnym i kulturowym dla Powiatu. Wszystkie kluczowe role i funkcje (również opisane powyżej) wynikają również z powiązań Powiatu z miastem.

Piotrków i Powiat Piotrkowski są w synergii ważnym w skali kraju i lokalnie węzłem komunikacyjnym. Siatka drogowa przebiegająca przez obie jednostki pozwala na dogodne dotarcie do wszystkich zakątków kraju. Przez miasto przebiegają istotne połączenia komunikacji publicznej. Są to linie autobusowe i kolejowe łączące Powiat zarówno z resztą kraju jak i z zagranicą.

W mieście Piotrkowie Trybunalskim skumulowane są najistotniejsze dla Powiatu funkcje komercyjne. Znajdują się tu wszystkie najważniejsze usługi potrzebne mieszkańcom. Są to zarówno usługi handlowe, jak i kulturowe, gastronomiczne, rekreacyjne, sportowe, medyczne, związane z bezpieczeństwem oraz administracyjne. Teren Powiatu pełni jednocześnie ważną rolę dla miasta w obszarze rekreacji, sportu i wypoczynku mieszkańców.

RELACJA Z INNYMI JEDNOSTKAMI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Powiat Piotrkowski wykazuje powiązania z innymi sąsiednimi jednostkami terytorialnymi. Szczególnie jednak związany jest z miastem Piotrkowem Trybunalskim, które stanowi centrum regionu – zarówno administracyjne jak i funkcjonalne. Mieszkańcy Powiatu korzystają z oferty Piotrkowa Trybunalskiego na wielu płaszczyznach. Jednocześnie oferta Powiatu jest również kierowana do mieszkańców miasta Piotrkowa. Istotna jest również relacja z miastem Łódź, które jako stolica województwa pełni liczne nadrzędne dla Powiatu Piotrkowskiego funkcje. Miejscowości Powiatu Piotrkowskiego są w ścisłej relacji z Piotrkowem Trybunalskim oraz Łodzią ze względu na zlokalizowane w tych miastach usługi administracyjne wyższego rzędu. Są to przede wszystkim wszelkiego rodzaju urzędy oraz sądy obsługujące interesariuszy z Powiatu. Analogiczne powiązania na wyższym szczeblu występują między Powiatem i stolicą kraju – Warszawą.

Powiat Piotrkowski z sąsiednimi Powiatami: bełchatowskim, tomaszowskim, łódzkim wschodnim, opoczyńskim i radomszczańskim (przede wszystkim z miastami zlokalizowanymi w tych jednostkach) łączy przede wszystkim relacja oparta na powiązaniach w obszarze rynku pracy. Mieszkańcy Powiatu Piotrkowskiego w wielu przypadkach pracują w sąsiednich Powiatach, przeważnie w większych zakładach pracy (np. kopalnia i elektrownia Bełchatów, zakłady ceramiczne w rejonie Tomaszowa i Opoczna itp.). Jednocześnie liczni mieszkańcy Powiatów sąsiednich znajdują zatrudnienie w lokalnych zakładach pracy – szczególną rolę odgrywa tutaj branża spedycyjna. Analogiczne powiązanie występuje między Powiatem, a miastem Piotrkowem Trybunalskim. Łódź jako największe miasto w regionie, również jest naturalnym kierunkiem wyjazdów w celach zarobkowych.

W okolicznych ośrodkach miejskich zlokalizowane są również usługi medyczne obsługujące Powiat. W Piotrkowie Trybunalskim znajdują się dwa podmioty lecznicze: Powiatowe Centrum Matki i Dziecka oraz Samodzielny Szpital Wojewódzki im. Mikołaja Kopernika. Mieszkańcy Powiatu korzystają również z ośrodków w Łodzi, Bełchatowie, Tomaszowie Mazowieckim, Opocznie oraz Radomsku. Te powiązania są szczególnie istotne obecnie w dobie pandemii Sars-Cov-2. W obecnej sytuacji epidemicznej, ze względu na szczególne przeznaczenie niektórych szpitali mieszkańcy Powiatu coraz częściej obsługiwani są również przez bardziej odległe szpitale. Analogicznie sąsiednie miasta dysponują też wachlarzem innych usług medycznych, których nie ma na obszarze Powiatu – przychodnie specjalistyczne, laboratoria itp.

W przypadku usług komercyjnych mieszkańcy Powiatu Piotrkowskiego korzystają przede wszystkim z ośrodków miejskich jak Piotrków i Łódź. Z miast w sąsiednich Powiatach na mniejszą skalę korzystają mieszkańcy miejscowości ościennych, najbardziej oddalonych od centrum jednostki. W miastach dostępny jest dużo szerszy wachlarz usług, z których potencjalnie chcą korzystać mieszkańcy. Są to za równo usługi handlowe, rekreacyjne, kulturowe oraz sportowe. Z oferty większych miast (np. Łódź, Warszawa) mieszkańcy Powiatu korzystają w przypadkach, kiedy chcą skorzystać z wyspecjalizowanej oferty, niedostępnej w ośrodkach regionalnych.

Większe miasta stanowią również istotne węzły komunikacyjne dla Powiatu. Mieszkańcy korzystają z nich w celach transportowych, kiedy chcą udać się do innych części kraju lub za granicę. Ośrodki te są lepiej skomunikowane i mają bardziej rozbudowaną sieć transportu publicznego. Piotrków stanowi węzeł transportowy w skali lokalnej – z dostępem do komunikacji samochodowej i kolejowej, natomiast większe miasta są dla Powiatu węzłami w skali kraju i globalnej – z dostępem również do transportu lotniczego.

Powiązania między Powiatem Piotrkowskim a Piotrkowem oraz Łodzią (na mniejszą skalę z innymi miastami w regionie) występują również ze względu na dostępność do usług edukacyjnych. Mieszkańcy Piotrkowa i sąsiednich powiatów korzystają z oferty szkół ponadpodstawowych w Powiecie Piotrkowskim. W przypadku szkolnictwa wyższego mieszkańcy Powiatu wyjeżdżają na uczelnie w całym kraju, jednak najsilniejsza relacja występuje w powiązaniu z Piotrkowem Trybunalskim czy Łodzią.

Obustronne powiązanie z Powiatem a jednostkami sąsiednimi występuje w przypadku korzystania z usług rekreacyjnych. Mieszkańcy sąsiednich miejscowości korzystają przede wszystkim z dostępnych w Powiecie terenów naturalnych – nadwodnych i leśnych. Mieszkańcy Powiatu spędzają z kolei czas wolny w okolicznych miejscowościach korzystając z oferty kulturowej – np. muzeów, galerii, czy innych atrakcji.

W zakresie współpracy z zewnętrznymi podmiotami, Powiat Piotrkowski współdziała z dwiema Lokalnymi Grupami Działania - Stowarzyszeniem „BUD-UJ RAZEM”, którego jest członkiem oraz Stowarzyszeniem „Dolina Pilicy”. Powiat Piotrkowski wspiera działania dotyczące rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, promocji turystyki i agroturystyki, w tym lokalnej marki i produktów oraz kultywowania dziedzictwa kulturalnego, historycznego i przyrodniczego. W 2014 r. podpisał także porozumienie o współpracy z Powiatem Kamiennogórkim.

Na arenie współpracy zagranicznej, Powiat nawiązał partnerstwo z Rejonem Glodeni w Mołdawii, a także Rejonem Czernichowskim na Ukrainie oraz Rejonem Baranowickim na Białorusi. Współpraca ta obejmuje wymianę doświadczeń, wzajemne wizyty, promocję regionów i rozwój kontaktów gospodarczych. Powiat Piotrkowski jest postrzegany jako doświadczony partner w procesach tworzenia samorządowej wspólnoty. Dzieli się dobrymi praktykami nie tylko w zakresie administracji, ale również w sferze kulturalnej, edukacyjnej, społecznej i rolniczej. W 2018 r. w Powiecie Piotrkowskim miała miejsce wizyta robocza delegatury z Rejonu Czernichowskiego, podczas której prezentowano system nauczania i opieki zdrowotnej funkcjonujący w Powiecie. Od 2015 r. kształtowane są relacje oraz więzi, a także budowana jest współpraca z przedstawicielami z Rejonu Glodeni w trakcie wielu wizyt samorządowo-gospodarczych. W 2019 r. Powiat gościł dwie delegacje młodzieży. Jedna grupa przyjechała z Rejonu Glodeni w Mołdawii, a druga z Rejonu Czernichowskiego na Ukrainie. Wizyty miały na celu zapoznanie młodzieży z kulturą i tradycją polską. Mając na celu promocję Smaków Ziemi Piotrkowskiej, w tym miodów oraz poszukiwanie nowych praktyk pszczelarskich, do Rejonu Glodeni wybrała się delegacja z Powiatu Piotrkowskiego reprezentowana przez władze Powiatu i lokalnych pszczelarzy. Została zorganizowana również konferencja biznesowo-samorządowa w Powiecie Piotrkowskim, która dotyczyła zakupu i przetwórstwa produktów rolnych Rejonu Glodeni.

3. DIAGNOZA POTENCJAŁÓW I BARIER ROZWOJOWYCH POWIATU

Szeroko zakrojona diagnoza jest podstawą do wykazania deficytów i potrzeb rozwojowych Powiatu Piotrkowskiego. W oparciu o dane zdobyte w jej procesie buduje się obraz jednostki samorządowej, dla którego dopasować należy cele i kierunki rozwojowe. Badanie diagnostyczne obejmuje wszystkie obszary funkcjonowania Powiatu. Są to kolejno obszar społeczny, gospodarczy, środowiskowy i przestrzenny. Pełna diagnoza dla Powiatu Piotrkowskiego stanowi załącznik nr 2 dla niniejszego opracowania.

3.1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

W demografii polskiego społeczeństwa obecnie obserwuje się zgodność z ogóln światową tendencją do starzenia się społeczeństw. Literatura przedmiotu i liczne dane statystyczne wskazują dwie charakterystyczne cechy tego procesu. Pierwszą jest jego nieuchronność wynikająca z relatywnego wzrostu odsetka seniorów przy jednoczesnym zmniejszaniu się skłonności do wydawania potomstwa. Ponadto, coraz częściej jako istotna wskazywana jest rola starzenia się społeczeństwa jako świadectwa „dojrzałości” demograficznej przy jednoczesnym akcentowaniu potencjału gospodarczego i związanego z nim spadku umieralności.

Podobne tendencje oddziałują na sytuację demograficzną Powiatu Piotrkowskiego. Odnotowywane jest zjawisko starzenia się społeczeństwa. Jednocześnie jednak nie ma wyraźnej tendencji spadkowej, co do liczby ludności. Wiąże się to przede wszystkim z napływem ludności z sąsiednich terenów miejskich. Z tego względu bilans ludności utrzymuje się od dłuższego czasu na stałym poziomie ok. 90 tys. mieszkańców. Prognozy wskazują jednak na możliwość spadku liczby obywateli Powiatu, nie jest to jednak aż tak duży ubytek jak w przypadku innych jednostek w kraju.

3.2. WYMIAR SPOŁECZNY

Tutaj dokładnie przeanalizowane zostały sfery działania Powiatu z perspektywy funkcjonowania lokalnej społeczności. Obszar ten obejmuje takie zagadnienia jak edukacja, opieka zdrowotna, pomoc społeczna, bezpieczeństwo i porządek publiczny, rozwój sportu i rekreacji, kultury, działalność organizacji i stowarzyszeń społecznych, aktywność ekonomiczna i społeczna mieszkańców oraz występowanie poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców.

W wymiarze społecznym, nie odnotowuje się w Powiecie Piotrkowskim znaczących problemów społecznych. Najwięcej zastrzeżeń dotyczy aspektu dostępności i jakości placówek opieki zdrowotnej. Na terenie Powiatu jest niewystarczająca liczba placówek rehabilitacyjnych oraz stomatologicznych. Utrudniony jest dostęp dla mieszkańców do usług medycznych. Dość nisko ocenia się również ich jakość. Konieczne są działania zmierzające do konsolidacji obu podmiotów leczniczych w Piotrkowie Trybunalskim oraz dążenie do stworzenia systemu leczenia szpitalnego opartego na strukturze demograficznej i rzeczywistych potrzebach zdrowotnych ludności. Aby jednak mieszkańcy chcieli

korzystać z usług medycznych w regionie i mieli poczucie bezpieczeństwa, konieczne jest poszerzanie kompetencji personelu medycznego i dążenie do świadczenia usług jak najwyższej jakości.

Analiza danych statystycznych oraz ankietowych wskazuje, iż dostęp oraz jakość do usług edukacyjnych w Powiecie są odbierane przez mieszkańców pozytywnie. Należy zaakcentować, iż w szkołach podległych Powiatu występuje kształcenie i przygotowanie do takich zawodów, jak m.in. technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej czy przedsiębiorczości, a także technik mechanizacji rolnictwa, logistik, czy weterynarii. Co jest niezwykle korzystne, oferta ta jest w znacznym stopniu sprofilowana pod kątem dominujących obszarów funkcjonowania Powiatu. Dostrzega się potrzeby w zakresie wzbogacania wyposażenia szkół, pod kątem tworzenia nowych pracowni sprzyjających rozwojowi kompetencji zarówno uczniów, jak i nauczycieli. Należy również zwrócić szczególną uwagę na zwiększanie liczby uczniów przystępujących do egzaminu maturalnego. Tym samym nie bez znaczenia jest także podtrzymywanie wysokiego zaangażowania nauczycieli i uczniów na rzecz podnoszenia wyników maturalnych.

Na umiarkowanym poziomie stoi infrastruktura rekreacyjna i sportowa. Brakuje obiektów sportowych i ograniczona jest dostępność do istniejących. Konieczna jest tutaj współpraca z samorządami gminnymi w celu rozbudowy infrastruktury. Szczególnie ważne jest zagospodarowanie na terenach nadwodnych.

Zadania z zakresu pomocy społecznej są głównie realizowane przez placówki pomocy rodzinie oraz domy pomocy społecznej, których dostępność i jakość usług ankietowani ocenili na średnim poziomie. Ważnym elementem powiatowej polityki społecznej jest funkcjonowanie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Piotrkowie Tryb. (PCPR) oraz Domu Pomocy Społecznej w Łochyńsku, których działania zostały opisane w Diagnostyce. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie świadczy w szczególności pomoc dla dzieci i młodzieży opuszczającej placówki socjalne. Jest to głównie pomoc pieniężna przeznaczona na usamodzielnianie się i kontynuowanie nauki. PCPR zajmuje się również wsparciem dla dzieci pozbawionych rodziny. Opiekę nad osobami przewlekle chorymi psychicznie sprawuje Dom Pomocy Społecznej w Łochyńsku, w którym przebywają osoby również spoza Powiatu Piotrkowskiego. Dom zapewnia całodobową opiekę oraz świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające na poziomie obowiązującego standardu, w oparciu o indywidualne potrzeby mieszkańców. Średnia liczba mieszkańców DPS to 155. Podejmowane są m.in. takie działania jak praca terapeutyczna i rehabilitacyjna, terapia zajęciowa, psychoterapia, zajęcia kulturalno-oświatowe, muzyczne i biblioteczne, a także spotkania integracyjne.

Mimo, iż na terenie Powiatu odnotowuje się wzrost poziomu aktywności społecznej i ekonomicznej mieszkańców, to jest on niewystarczający. Aktywność społeczna mieszkańców jest wyrażona przede wszystkim poprzez wzrost liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych, a także wzrost udziału wydarzeń kulturowych objętych patronatem Starosty Powiatu Piotrkowskiego. Pomimo dość dużej liczby organizacji pozarządowych, brakuje większego zakresu możliwości współpracy i zaangażowania. Większość z organizacji działa też na niewielką, lokalną skalę, co jest wynikiem pełnienia przez nich zadań mających głównie na celu propagowanie i kultywowanie lokalnego dziedzictwa historyczno-kulturowego. Dodatkowo, w Powiecie aktywnie działają Rada Seniorów oraz Forum Młodzieży Powiatu Piotrkowskiego, które pełnią funkcje konsultacyjne, doradcze, inicjatywne i opiniotwórcze. Warto również wspomnieć o coraz szerszym dostępie do Nieodpłatnej Pomocy Prawnej i Nieodpłatnym Poradnictwie Obywatelskim. Co ważne, mieszkańcy zwracają uwagę na niewielką liczbę ośrodków i domów kultury, a także mało atrakcyjną ofertę turystyczną i kultu-

ralną. W zakresie aktywności ekonomicznej zaobserwowano wzrost liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru oraz wzrost małej działalności rejestrowanej na pojedyncze osoby fizyczne. Nie są to jednak wysokie wartości. Zarobki mieszkańców są niższe niż średnia w kraju, a dodatkowo brakuje wsparcia i możliwości w kształcaniu się mieszkańców (kompetencji, aktywności itp.). Przyczyny niskiej aktywności gospodarczej mieszkańców jednostki wskazane są w kolejnym podrozdziale.

3.3. WYMIAR GOSPODARCZY

W tej części ocenie poddano wszelkie zagadnienia z obszaru gospodarczego funkcjonowania jednostki. Należą do nich: badanie stanu majątku, w tym źródeł i wielkości finansowania Powiatu, struktura podmiotów gospodarczych, poziom przedsiębiorczości w Powiecie – analizę rozwoju firm i wsparcia przedsiębiorczości, strukturę rolnictwa (ze względu na wiodącą jego rolę w jednostce), atrakcyjność inwestycyjną, występowanie instytucji otoczenia rynkowego, dostępność usług, aktywność lokalnych podmiotów w pozyskiwaniu środków z funduszy unijnych, sytuacja finansowa Powiatu oraz badanie stanu zasobów instytucjonalnych.

Badanie obszaru gospodarczego potwierdza, że duży potencjał drzemie w rolnictwie i związaną z nim przedsiębiorczością. Jednocześnie jednak zauważalne są liczne problemy wpływające na spowolnienie rozwoju gospodarczego. Przede wszystkim brakuje wsparcia instytucjonalnego, dzięki któremu mogłyby rozwijać się istniejące podmioty gospodarcze i powstawać nowe. W znikomym stopniu buduje się postawy przedsiębiorcze i wspiera rozwój innowacji. Konieczna jest również intensyfikacja działań na rzecz pozyskiwania większych możliwości z zewnętrznych źródeł finansowania. Zasadniczo jednak diagnoza wykazuje obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu instytucjonalnym Powiatu. Konieczne jest rozwijanie, przebudowywanie i unowocześnianie struktur urzędniczych. Należy rozwijać zarówno kompetencje pracowników Starostwa Powiatowego, jak i jednostek podległych. Aby poczynić postępy, istotne jest wprowadzanie nowych, sprawniejszych i nowoczesnych systemów komunikacji z mieszkańcami, a także wewnętrznej wymiany informacji. Istotne jest kontynuowanie szukania obszarów wspólnego działania i nawiązywania kooperacji przy realizacji nowych celów rozwojowych.

3.4. WYMIAR ŚRODOWISKOWY

Tu scharakteryzowane są uwarunkowania wynikające ze stanu i zasobów środowiska przyrodniczego w Powiecie Piotrkowskim. W ramach dogłębnego poznania uwarunkowań środowiskowych analizie poddano: występowanie surowców naturalnych, stan wód powierzchniowych i podziemnych, lesistość Powiatu, występujący w regionie klimat, występowanie inwestycji geotermalnych (w związku z obecnością na obszarze tego rodzaju zasobów), jakość powietrza, występowanie obszarów prawnie chronionych oraz stosowane formy ochrony środowiska.

Powiat boryka się z problemami środowiskowymi takimi jak zanieczyszczenie wód, emisja szkodliwych substancji do powietrza czy brak wykorzystywania potencjału odnawialnych źródeł energii. Konieczne są działania w obszarze transportu i mieszkalnictwa na rzecz zmniejszenia zanieczyszczeń

do powietrza. Istotne są również sprawy związane z zagospodarowaniem odpadów oraz ograniczeniem wytwarzania szkodliwych substancji przez produkcję rolną. Te ostatnie negatywnie wpływają na stan wód w Powiecie, które stanowią duży zasób i potencjał rekreacyjny i turystyczny. Jednocześnie jednostka charakteryzuje się dużym udziałem cennych przyrodniczo obszarów naturalnych, lasów, terenów nadwodnych. Konieczna jest odpowiednia ich ochrona i wykorzystanie potencjałów do budowania marki Powiatu i rozwijania oferty turystycznej i rekreacyjnej. Działania te nie leżą w sferze zadań Powiatu, dlatego wymagają kompleksowej współpracy z innymi JST.

3.5. WYMIAR PRZESTRZENNY I INFRASTRUKTURALNY

W wymiarze tym scharakteryzowano uwarunkowania wynikające ze stanu zagospodarowania terenów Powiatu. Stan przestrzeni i infrastruktury oddają w pełni analizy: stanu zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury drogowej i dostępności komunikacyjnej, transportu publicznego, sieci energetycznych, wodno-kanalizacyjnych, ciepłowniczych, gazowniczych i telekomunikacyjnych, oraz zasobów infrastruktury turystycznej.

Analiza wykazała istotne braki w systemie planowania przestrzennego. W gminach Powiatu Piotrkowskiego nieznaczne jest pokrycie Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego. Powiat może wskazywać konieczność działań na rzecz uporządkowanego zagospodarowania przestrzeni, nie ma jednak w swojej kompetencji realizacji działań w tym zakresie. Rozwoju wymaga również sieć dróg i rozdrobniony system transportu publicznego. Wzrasta liczba inwestycji drogowych w zakresie modernizacji dróg, jednakże długość wyremontowanych dróg jest wciąż zbyt mała. Konieczne są działania rozszerzające i unowocześniające infrastrukturę sieciową. Szczególne braki wykazywane są tu w obszarze dostępności do kanalizacji. Znaczącym obszarem deficytowym jest dostępność do sieci telekomunikacyjnych. Na terenach wiejskich dostępność do Internetu wciąż jest ograniczona. Słabo też rozwijają się wszelkie systemy informacji i e-usług. Obecnie niewystarczające są też zasoby infrastruktury turystycznej. Konieczne są działania rozwojowe, pozwalające na rozbudowę bazy turystycznej i rekreacyjnej, a także promocja zasobów, które obecnie nie są szeroko rozpoznawalne.

3.6. SONDAŻ OPINII PUBLICZNEJ

Badanie opinii publicznej pozwala poszerzyć ocenę stanu Powiatu o spostrzeżenia jego mieszkańców. W ramach opracowywania Strategii przeprowadzono ankietyzację w dniach od 17 listopada do 3 grudnia 2020 roku. Ankiety były dostępne do wypełnienia online. Celem badania było zebranie ocen mieszkańców dotyczących stanu Powiatu oraz propozycji działań i priorytetowych kierunków rozwojowych. W badaniu wzięło udział 227 osób z całego Powiatu Piotrkowskiego. Szczegółowe wyniki badania, zostały zawarte w załączniku diagnostycznym.

Ankietowani wykazali ogólne zadowolenie z życia w Powiecie i funkcjonowania jednostki. Trafnie jednak wskazali również deficyty i obszary problemowe, które wymagają zmian i rozwoju. Wska-

zywano na braki w takich obszarach jak zagospodarowanie turystyczne i promocja regionu, czy funkcjonowanie zasobów instytucjonalnych jednostki. Wskazywano na konieczność współpracy Powiatu z innymi jednostkami samorządowymi, w tym z miastem Piotrkowem Trybunalskim. Mieszkańcy sugerowali intensyfikację działań na rzecz budowania marki regionu oraz rozwoju potencjału komunikacyjnego.

3.7. OCENA EFEKTÓW REALIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH POPRZEDNIEJ STRATEGII I DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Głównym celem ewaluacji poprzedniej Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego była identyfikacja i ocena efektów realizacji założeń przyjętych w analizowanym dokumencie. Badanie ex-post ma szczególnie na celu ocenę jakości i wartości Strategii oraz efektów jej wdrażania, identyfikację pozytywnych i negatywnych efektów dla rozwoju Powiatu (oddziaływanie), dla którego została opracowana, problemów i trudności, jakie wystąpiły w trakcie realizacji działań w latach 2014-2020.

Ewaluacja jest rozumiana jako:

- ocena wartości dokumentu/projektu/programu przez porównanie rezultatów projektu z jego założeniami, celami. Czyniona za pomocą analizy, syntezy, generalizacji, wnioskowania.
- proces systematycznego zbierania i analizowania informacji (ilościowo i/lub jakościowo).

Szczegółowe informacje w zakresie ewaluacji zawarto w Załączniku I do niniejszej Strategii, który to dokument prezentuje wyniki ewaluacji, ocenę realizacji celów strategicznych i operacyjnych zapisanych w Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego na lata 2014-2020 (dalej: Strategia), przyjętej uchwałą Nr XLIII/321/14 Rady Powiatu w Piotrkowie Tryb. z dnia 29.10.2014 roku.

Przebieg i zakres badania ewaluacyjnego określały zapisy zawarte w Opisie przedmiotu zamówienia (Załącznik nr 5 do IWZ): Opracowanie Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego na lata 2021-2030. Zgodnie z postawionymi wymogami do głównych kryteriów stanowiących podstawę do przeprowadzenia ewaluacji zewnętrznej ex-post należały:

1. Ocena adekwatności celów strategicznych i metod ich wdrażania do problemów i wyzwań społeczno-ekonomicznych, które zostały zidentyfikowane w strategii;
2. Ocena stopnia realizacji założonych celów Strategii, skuteczność użytych metod wdrażania;
3. Ocena relacji między nakładami, kosztami, zasobami a osiągniętymi celami;
4. Ocena całości rzeczywistych efektów Strategii (planowanych oraz nieplanowanych) odnoszących się do wyjściowej sytuacji oraz wyzwań społeczno-ekonomicznych;
5. Ocena ciągłości efektów w perspektywie średnio i długookresowej;

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia przeprowadzona Ewaluacja Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego na lata 2014-2020 stanowi długookresową ocenę stanu wdrażania Strategii, której wnioski i rekomendacje pozwolą na formułowanie nowych planów strategicznych i rekomendacji do ujęcia w Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego na lata 2021-2030.

Zawartość merytoryczna raportu ewaluacyjnego składa się z następujących elementów:

1. Zbiorczego zestawienia realizacji poszczególnych działań wskazanych w Strategii (stan na grdzień 2020 roku).

2. Aktualnego zestawienia wskaźników oddziaływania sporządzonego w oparciu o dane statystyczne Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, dane Starostwa Powiatowego w Piotrkowie Tryb., dane z Centralnego Systemu Teleinformatycznego (dane za rok 2019) oraz innych urzędów i jednostek publicznych. Opis uwzględnia stan początkowy wskaźników na 2014 r. oraz ich aktualną wartość.

Powyższe dwa elementy będą stanowiły główny materiał źródłowy do oceny stanu realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego na lata 2014-2020.

3. Badania jakościowego przeprowadzonego w formie konsultacji społecznych odbytych w trakcie dwóch warsztatów:

- W dniu 7 października 2020 r. Warsztat strategiczny z władzami Powiatu, czyli osobami pełniącymi role decyzyjne i odpowiedzialne za realizację wszelkich zadań, w tym inwestycji na terenie Powiatu Piotrkowskiego oraz przedstawicieli komórek organizacyjnych - wydziałów Starostwa Powiatowego w Piotrkowie Trybunalskim.
- W dniu 7 grudnia 2020 r. Warsztat strategiczny z samorządowcami i mieszkańcami.

Powyższe elementy pomogły po pierwsze ocenić poziom realizacji założeń poprzedniej Strategii, po drugie umożliwił formułowanie wniosków, jak również docelowo rekomendacji do opracowywanego dokumentu nowej Strategii.

Wypracowane w wyniku ewaluacji rekomendacje zostały podzielone na rekomendacje dotyczące:

a) obszaru metodologiczno-merytorycznego kolejnych opracowań planistycznych i strategicznych Powiatu oraz

b) rekomendacje wynikające z badań jakościowych, do rozważenia pod kątem ich ujęcia w celach i działaniach przedstawionych w Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego na lata 2021-2030.

Obszar a) rekomendacji:

1. Rekomenduje się prowadzenie diagnozy w szerszym zakresie, z zawartymi w strategii lub załączniku danymi wskazującymi jasno na wskazane problemy i deficyty i konieczność obrania wskazywanych w przyszłości celów.
2. Rekomenduje się wskazywanie bardziej szczegółowych danych (w tym statystycznych) dotyczących ocenianych obszarów funkcjonowania Powiatu.
3. Rekomenduje się w części strategicznej wskazywanie kierunków/potrzeb rozwojowych będących poza kompetencją jednostki, jednak stanowiących wytyczne dla gmin znajdujących się w granicach Powiatu.

4. Rekomenduje się prowadzenie regularnego monitoringu i publikowanie danych ewaluacyjnych (ewaluacja śródkresowa) dotyczących realizacji poszczególnych celów i działań.
5. Rekomenduje się zebranie danych z całego okresu obowiązywania strategii w jednym dokumencie podsumowującym.
6. Upublicznianie danych diagnostycznych i ewaluacyjnych w jednym miejscu wraz ze Strategią.

Obszar b) rekomendacji:

1. Reorganizacja podmiotów leczniczych udzielających świadczeń mieszkańcom Powiatu Piotrkowskiego.
2. Usprawnienie administracyjne samorządu (zmiany lokalowe, e-usługi, nowa siedziba).
3. Promocja gospodarcza regionu (inkubator przedsiębiorczości).
4. Rozwój sieci transportu publicznego (Powiatowe Centrum Przesiadkowe).
5. Promocja produktów lokalnych (rozwój agroturystyki, zdrowy tryb życia).
6. Profilaktyka zdrowia dla mieszkańców (telemedycyna, teleopieka).
7. Modernizacja sieci dróg.
8. Reorganizacja usług oświatowych (szkoły średnie, rozwój infrastruktury oświatowej).
9. Rozwój bazy noclegowej i promocja agroturystyki w Powiecie.
10. Rozwój przedsiębiorczości i doradztwa IOB dla sektora przedsiębiorstw, w tym powołanie społecznej Rady Biznesu i podejmowanie działań w obszarze promocji gospodarczej m.in. portal gospodarczy, wirtualne informatory.
11. Współpraca z innymi JST.
12. Poprawa powiatowej gospodarki odpadami + ekologiczne źródła energii (OZE – w tym w budynkach publicznych, energetyka odnawialna – biogazowania).
13. Wykorzystanie OZE (geotermia) dla poprawy jakości życia mieszkańców i rozwoju usług rekreacyjnych na terenie Powiatu.
14. Realizacja planów zagospodarowania przestrzennego (uporządkowanie gospodarki przestrzennej).
15. Budowa nowej linii kolejowej na terenie Powiatu.
16. Wdrażanie elektrycznego transportu publicznego.
17. Tworzenie miejsc pracy w oparciu o nowe technologie (wsparcie i zaangażowanie dużych przedsiębiorstw w rozwój Powiatu).
18. Organizacja i wspieranie Rodzinnych Domów Dziecka na terenie Powiatu Piotrkowskiego.

3.8. ANALIZA SWOT POWIATU PIOTRKOWSKIEGO

SWOT jest metodą pozwalającą wyłonić z wiedzy o stanie jednostki na przestrzeni ostatnich lat kluczowe informacje dotyczące potrzeb rozwojowych. Wskazanie słabych i mocnych stron, a także szans i zagrożeń pozwala przekształcić wiedzę diagnostyczną w konkretne wytyczne dla dalszych działań rozwojowych. SWOT w przypadku Strategii Rozwoju JST wskazuje najistotniejsze obszary funkcjonowania jednostki, w których konieczne są działania poprawiające sytuację (w przypadku słabych stron i zagrożeń) oraz te, w których istotna jest kontynuacja dobrych praktyk i dalszy rozwój (w przypadku mocnych stron i szans).

W oparciu o wyniki diagnozy Powiatu Piotrkowskiego przeprowadzona została analiza SWOT mająca wyłonić słabe i mocne strony jednostki oraz zagrożenia i szanse, jakie wiążą się z dalszym jej rozwojem. Analiza ta nie została przeprowadzona w typowy sposób, ze wskazaniem poszczególnych zagrożeń, szans, słabych i mocnych stron.

Wyjściowo, na podstawie wcześniejszych wniosków diagnostycznych wyłonione zostały Kluczowe czynniki rozwojowe w podziale na Potencjały i Deficyty Powiatu Piotrkowskiego. W dalszej kolejności poddane zostały ocenie przez zespół składający się ze specjalistów prowadzących diagnozę oraz przedstawicieli Starostwa Powiatowego w Piotrkowie Trybunalskim. Oceniana była obecna sytuacja poszczególnych czynników rozwojowych Powiatu – w oparciu o wiedzę zdobytą we wcześniejszych etapach powstawania dokumentu. Gradacji poddano też przewidywany poziom szans i zagrożeń rozwojowych poszczególnych czynników w perspektywie 10 lat obowiązywania nowej Strategii. Taka ocena pozwala umieścić oceniane czynniki w 4 obszarach znanych z klasycznego podejścia do metody SWOT – mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń. Należy nadmienić, że przy takim podejściu wszystkie mocne, jak i wszystkie słabe strony, mogą w przyszłości stanowić zarówno szanse, jak i zagrożenie dla rozwoju jednostki. Podejście takie nie tworzy sztucznych podziałów, a pozwala płynnie określić możliwości rozwojowe w oparciu o wyniki diagnozy. Dodatkowym atutem, jest wskazanie wagi i stopniowania priorytetów rozwojowych w oparciu o oceny poszczególnych czynników.

W przypadku zastosowanego podejścia do analizy z oceną czynników rozwojowych obrano skalę, pozwalającą na rozdzielenie najbardziej istotnych czynników od tych najmniej istotnych. Zarówno dla oceny stanu obecnego, jak i oceny czynników w perspektywie przyszłych 10 lat obrano skalę od -12 do + 12. W przypadku oceny aktualnej pozycji wartości minusowe oznaczają, że dany czynnik stanowi słabą stronę – może jednak być zarówno potencjałem, jak i deficytem. Oceny dodatnie oznaczają tutaj, że dany czynnik jest mocną stroną. Rozłożenie na skali od 0 do + 12 i od 0 do -12 oznacza jak istotny jest dany potencjał lub deficyt. Wartości zbliżone do 0 są bardziej neutralne. Analogicznie wygląda sytuacja w przypadku oceny przewidywanego stanu w przyszłej perspektywie. Tu im większa zmiana na + w danym czynniku, tym większe szanse na rozwój w tym obszarze. Zmniejszone wartości w przyszłej ocenie oznaczają, że dany czynnik może stać się zagrożeniem dla rozwoju. Wartości ujemne w perspektywie przyszłej oznaczają, że dane czynniki trzeba uwzględniać w perspektywie zagrożenia. Wartości dodatnie wskazują, że w czynnikach rozwojowych tak ocenionych upatruje się szans rozwojowych – tym większych, im ocena bliższa +12 punktów.

W przypadku obecnej sytuacji Powiatu Piotrkowskiego, po dogłębnej analizie wskazanych zostało łącznie 27 czynników rozwojowych o różnym poziomie rozwoju i z różnymi szansami na dalszą

poprawę. Wśród czynników wskazano te stanowiące obecnie największy potencjał w Powiecie oraz takie, które stanowią deficyt w rozwoju jednostki. W aktualnym stanie sformułowano 13 najistotniejszych potencjałów oraz 14 czynników deficytowych.

Wszystkie czynniki ocenione dodatnio stanowią mocne strony Powiatu Piotrkowskiego. Są to, co oczywiste wyłącznie potencjały, chociaż wśród tych znajdują się również takie, które aktualnie nie są oceniane pozytywnie (dwa) – dopiero należy wydobyć z nich pełnię możliwości (nie stanowią jednak jednocześnie deficytów). Ze wskazanych potencjałów, we wszystkich upatruje się szansę na poprawę sytuacji w okresie obowiązywania zapisów strategii. Różny jest natomiast przewidywany stopień rozwoju tych czynników. Jak duże szanse upatruje się w poszczególnych potencjałach, wskazane jest w dalszej części.

Słabą stroną Powiatu stanowią przede wszystkim wykazane deficyty. Jest ich 14, a razem z dwoma potencjałami ocenionymi negatywnie na chwilę obecną 16. O ile ocenione negatywnie potencjały mają spore szanse na rozwój, o tyle wskazane w analizie deficyty stanowią największe wyzwanie rozwojowe dla Powiatu. Rozwój w obszarach deficytowych jest szczególnie trudny i wymaga zintensyfikowanych działań. Z tego względu w części deficytów ocena przyszłego stanu jest ujemna i wskazuje na to, że poszczególne czynniki rozwojowe mogą stanowić zagrożenie również w przyszłości. Połowa z 14 deficytów wskazana została jako te, które należy uwzględnić, jako zagrażające rozwojowi jednostki. W tym przy dwóch deficytach przewiduje się pogorszenie sytuacji, są te związane z sytuacją demograficzną w regionie. W innych przewidywany jest mniejszy lub większy rozwój. Wśród pozostałych 7 deficytów przewiduje się na tyle znaczącą poprawę sytuacji z wykorzystaniem działań wskazanych w części strategicznej, że będzie możliwość przekucia tych czynników w potencjały z dalszymi szansami rozwojowymi.

Tabela 3. Zestawienie czynników rozwoju Powiatu Piotrkowskiego w formie potencjałów i deficytów rozwojowych. Kolorem zielonym oznaczone najistotniejsze potencjały, kolorem pomarańczowym największe deficyty (opracowanie własne).

Kluczowe czynniki rozwoju (potencjały i deficyty)		Ocena aktualnej pozycji (słaba/ silna strona)	Ocena szans i zagrożeń w kolejnych 10 latach
P.1	Potencjał: Powiat Rolniczy	5,00	9,00
P.2	Potencjał: Inwestycje w transport (plany utworzenia Powiatowego Centrum Przesiadkowego)	1,00	7,00
P.3	Potencjał: Partnerstwo z innymi Jednostkami Samorządu Terytorialnego	2,00	8,00
P.4	Potencjał: Współpraca przy cyfryzacji Powiatu i budowie regionalnych platform umożliwiających dostęp do e-usług publicznych i zapobiegających wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców (przykład: Konsorcjum JST: skupiające Powiat Piotrkowski, gminy Moszczenica, Będków, Czarnocin, Ujazd, Lelów (woj. Śląskie), Powiat Ostrów Wielkopolski)	5,00	9,00
P.5	Potencjał: Zasoby przyrodnicze i turystyczne - Zalew Sulejowski	4,00	10,00
P.6	Potencjał: Środowisko przyrodnicze - rzeki + zbiorniki wodne + tereny o wysokich walorach przyrodniczych	-1,00	8,50
P.7	Potencjał: Sprzyjające warunki geograficzno-geologiczne dla rozwiązań pozyskiwania energii cieplnej w oparciu o odnawialne źródła energii (m.in. złoża geotermalne).	-1,00	6,00
P.8	Potencjał: Korzystne położenie - dostęp do ważnych szlaków komunikacyjnych	5,00	9,00
P.9	Potencjał: Wysoka aktywność społeczna, w tym stowarzyszeń i NGO's	3,00	8,00
P.10	Potencjał: Zasoby historyczne w tym zabytki, o wysokim potencjale do tworzenia produktów turystycznych i kulturalnych (marka regionu)	3,00	6,00
P.11	Potencjał: Lokalne produkty (w tym rolnicze, miody) (marka regionu)	4,00	9,50

P.12	Potencjał: Infrastruktura rekreacyjno-turystyczna	3,50	9,00
P.13	Potencjał: Model zarządzania kryzysowego (rozwój w kierunku zasobów sprzętowych, organizacji)	1,00	8,00
P.14	Potencjał: Środki publiczne przeznaczone na realizację programów rynku pracy – aktywizacja osób bezrobotnych, poszukujących pracy, wsparcie finansowe przedsiębiorców;	5,00	8,00
D.1	Deficyt: Zły stan dróg lokalnych i niewystarczająca infrastruktura około drogowa	-5,00	-2,00
D.2	Deficyt: Infrastruktura oświatowa - rosnące koszty utrzymania szkolnictwa	-1,00	-4,00
D.3	Deficyt: Rozwój przedsiębiorczości - brak ustrukturyzowanej i łatwo dostępnej oferty doradczej i rozwojowej dla przedsiębiorstw w oparciu o np. Instytucje Otoczenia Biznesu	-7,00	1,00
D.4	Deficyt: Brak systemów współpracy pomiędzy wydziałami Starostwa (zmiana procesów w instytucji) i podnoszenia kompetencji	-9,00	-4,00
D.5	Deficyt: Spadek liczby ludności	0,00	-2,00
D.6	Deficyt: Tereny inwestycyjne (działania scalania i program partnerstw ze Skarbem Państwa)	-3,00	-1,00
D.7	Deficyt: Brak dostępności do e-usług	-3,00	2,00
D.8	Deficyt: Brak wystarczających działań promujących proekologiczne zachowania, technologie itp.	-3,00	7,00
D.9	Deficyt: Ciągi pieszo-rowerowe (w tym poprawa dostępność przestrzeni publicznych)	-8,00	-4,00
D.10	Deficyt: Partnerstwa międzynarodowe i projekty międzynarodowe	-6,00	2,00
D.11	Deficyt: Wykorzystanie środków zewnętrznych	-3,00	1,00
D.12	Deficyt: Siedziba Starostwa Powiatowego (jedno miejsce dla wszystkich wydziałów z dobrą dostępnością dla interesariuszy)	-2,00	5,00
D.13	Deficyt: Opieka zdrowotna - powiatowy szpital	-9,50	2,00

Zebrane wśród czynników rozwojowych potencjały i deficyty obejmują zagadnienia ze wszystkich obszarów funkcjonowania Powiatu. Znajdują się tu zarówno czynniki gospodarcze, jak i społeczne, środowiskowe czy przestrzenne. Odpowiednie dobranie celów i kierunków strategicznych w oparciu o ocenę potencjałów i deficytów pozwoli na równomierny rozwój we wszystkich obszarach.

Do wskazanych **potencjałów** należą:

- **P.1 (5,00; 9,00) – Powiat rolniczy:** Powiat Piotrkowski kojarzony jest przede wszystkim z rolniczym charakterem większości obszarów. Gospodarka obszaru w znaczącej części opiera się o produkcję rolną i towarzyszące jej gałęzie. Ze względu na taki, a nie inny charakter terenów jednostki, potencjał rolniczy powinien być rozwijany i odpowiednio wykorzystywany.
- **P.2 (1,00; 7,00) – Inwestycje w transport (plany utworzenia Powiatowego Centrum Przesiadkowego):** Lokalizacja Powiatu Piotrkowskiego sprzyja rozwojowi wysokiej jakości komunikacji publicznej, zarówno w skali regionalnej, jak i krajowej oraz międzynarodowej. Niestety obecnie transport publiczny w Powiecie w znacznym stopniu jest niezunifikowany. Struktura komunikacji publicznej jest rozdrobniona i nie ma spójnego systemu, który zwiększałby komfort i efektywność przemieszczania się po jednostce oraz z i do Powiatu. Starostwo Powiatowe ma do dyspozycji tereny inwestycyjne po nieczynnym, byłym dworcu autobusowym PKS. Ich potencjał można wykorzystać tworząc Powiatowe Centrum Przesiadkowe działające w korelacji z siecią przystanków i inną infrastrukturą okołotransportową. Centrum takie stałoby się funkcjonalną przestrzenią łączącą ze sobą zarówno transport lokalny, jak i połączenia między miastowe, jak i międzynarodowe.

- **P.3 (2,00; 8,00) Partnerstwo z innymi Jednostkami Samorządu Terytorialnego:** w rozwoju jednostki samorządowej, ważna jest współpraca z innymi JST – zarówno, sąsiadującymi, jak i pokrywającymi się obszarowo samorządami wyższego lub niższego szczebla. Obecnie w Powiecie Piotrkowskim część działań jest prowadzona w koordynacji z innymi jednostkami. Przykładem jest konsorcjum Powiatu z gminami w jego obrębie oraz sąsiadującymi związane z rozwojem cyfryzacji. Wciąż jednak nie wykorzystuje się pełnego potencjału płynącego ze współpracy. Powiat powinien koordynować działania strategiczne z gminami, województwem, czy sąsiednimi Powiatami w znacznie szerszym zakresie. Ważny jest też rozwój współpracy z miastem Piotrkowem Trybunalskim, które jest centrum regionu. Powiat Piotrkowski jak i miasto Piotrków Trybunalski nie mogą funkcjonować optymalnie bez korelacji pomiędzy nimi. Działania takie pozwalają minimalizować koszty realizować przedsięwzięcia sprawniej i szybciej, czy przystępować do realizacji działań, których Powiat Piotrkowski nie byłby sam w stanie przeprowadzić.
- **P.4 (5,00; 9,00) Współpraca przy cyfryzacji Powiatu i budowie regionalnych platform umożliwiających dostęp do e-usług publicznych i zapobiegających wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców:** Rozwijający się poziom cyfryzacji wymaga działań ze strony samorządów na rzecz równomiernego dostępu do coraz to nowocześniejszych technologii informatycznych i telekomunikacyjnych. Szczególnie istotne jest to w miejscach, w których dominują tereny wiejskie, gdzie dostęp do sieci internetowej często jest ograniczony. W Powiecie Piotrkowskim wciąż zauważalne są braki w tym aspekcie, szczególnie na obszarach najmniej zaludnionych. Jednocześnie jednak Starostwo podejmuje działania na rzecz zapobiegania wykluczeniu cyfrowemu i poprawy dostępu elektronicznego do usług publicznych. Przykładem jest konsorcjum JST skupiające Powiat Piotrkowski, gminy Moszczenica, Będków, Czarnocin, Ujazd, Lelów (woj. śląskie) oraz Powiat Ostrów Wielkopolski. Konieczne jest jednak rozszerzanie takich działań i współpraca z innymi gminami w Powiecie, czy na terenach sąsiednich. Wzmoczone działania w zakresie wprowadzania e-usług i rozpowszechniania dostępu do sieci internetowej są szasną na sprawny rozwój obszaru w tym aspekcie i wzrost potencjałów wynikających z wykorzystania nowoczesnych technologii.
- **P.5 (4,00; 10,00) Zasoby turystyczne i przyrodnicze – Zalew Sulejowski:** W zasobach Powiatu Piotrkowskiego znaczącą rolę odgrywają tereny wodne i nadwodne. Największym akwenem w granicach jednostki jest właśnie Zalew Sulejowski. Jest to teren ze znacznym potencjałem przyrodniczym i turystycznym dla regionu, jednak obecnie nie jest wykorzystywana pełnia tego potencjału. Zarówno Zalew, jak i tereny okalające wymagają pielęgnacji i inwestycji w infrastrukturę (która miejscami jest stara lub zaniedbana). Skoordynowane z gminami znad Zalewu działania w zakresie rozwoju infrastruktury, ochrony środowiska oraz promocji pozwolą wydobyć pełnię potencjału z tych terenów. Zalew Sulejowski ma szansę zaistnieć jako akwen rozpoznawalny na szerszą skalę niż tylko lokalnie.
- **P.6 (-1,00; 8,50) Środowisko przyrodnicze - rzeki + zbiorniki wodne + tereny o wysokich walorach przyrodniczych:** W przypadku pozostałych terenów przyrodniczych sytuacja wygląda analogicznie do punktu P.5, jednak nieco inaczej układają się oceny potencjałów oraz szans i zagrożeń. Tereny przyrodnicze Powiatu Piotrkowskiego są niezmiernie ważne i mają duży potencjał, zarówno środowiskowy, jak i turystyczny, jednak są w mniejszym stopniu niż Zalew Sulejowski wykorzystywane. Istotną rolę odgrywają tutaj rzeki (Pilica, Luciąża), akweny wodne (Zalew Czarnocin, Zalew Cieszanowicki) oraz chronione

tereny leśne (w tym np. Sulejowski Park Krajobrazowy). Obszary te są zarówno mniej rozpoznawalne, jak i w mniejszym stopniu wykorzystywane turystycznie (w wielu przypadkach w ogóle). Dla wydobycia pełni potencjału, konieczne są wzmożone działania związane z rozwojem infrastruktury, ochroną środowiska przyrodniczego, jak i promocją tych terenów.

- **P.7 (-1,00; 6,00) Sprzyjające warunki geograficzno-geologiczne dla rozwiązań pozyskiwania energii cieplnej w oparciu o odnawialne źródła energii (m.in. złoża geotermalne):** Powiat Piotrkowski położony jest w regionie dość bogatym w złoża geotermalne. Warunki atmosferyczne sprzyjają również wykorzystaniu innych technologii źródeł energii odnawialnej, jak turbiny wiatrowe czy panele słoneczne. Tego rodzaju instalacje są jednak w znikomym stopniu wykorzystywane w Powiecie (szczególnie w przypadku złóż geotermalnych). Instalacje tego rodzaju obecnie to przeważnie niewielkie założenia, głównie prywatne. Konieczne są działania zwiększające udział wykorzystywanej energii odnawialnej w regionie – szczególnie w budynkach użyteczności publicznej. Rozwój technologii odnawialnych źródeł energii pozwoli zwiększyć niezależność energetyczną Powiatu i zmniejszyć emisję szkodliwych substancji do środowiska.
- **P.8 (5,00; 9,00) Korzystne położenie - dostęp do ważnych szlaków komunikacyjnych:** Położenie Powiatu Piotrkowskiego w centrum kraju, przy jednych z najważniejszych szlaków komunikacyjnych o zasięgu krajowym i międzynarodowym jest bardzo mocnym atutem w rozwoju regionu. Z tego względu w Powiecie i jednostkach sąsiednich prężnie rozwija się działalność transportowa, jak i logistyczna. Tak dogodną sytuację należy rozwijać zarówno w obszarze transportu dóbr, jak i komunikacji publicznej. Wykorzystanie potencjału lokalizacyjnego, może przyczyniać się do dalszego rozwoju w największym stopniu obok wykorzystania potencjału rolniczego. Ten atut wykorzystywany może być również w rozwoju w innych obszarach, bo poza wzrostem gospodarczym związanym z przedsiębiorczością oraz komunikacją, można wykorzystać go do rozwoju turystyki czy budowania innych powiązań. Istotne będą tu działania na rzecz dalszego optymalnego rozwoju sieci dróg – zarówno lokalnych, jak i krajowych (np. S12).
- **P.9 (3,00; 8,00) Wysoka aktywność społeczna, w tym stowarzyszeń i NGO's (Organizacji Pozarządowych):** Powiat Piotrkowski charakteryzuje się dużą ilością różnego rodzaju stowarzyszeń i organizacji pozarządowych. Są to głównie liczne Koła Gospodyń Wiejskich oraz Ochotnicze Straże Pożarne rozsiane po całym regionie. Działają one głównie lokalnie organizując różnego rodzaju przedsięwzięcia dla lokalnej społeczności. Brakuje natomiast szerzej działających fundacji czy innych organizacji wspierających lokalną czy większą społeczność. Dla rozwoju tego potencjału konieczne są działania aktywizujące Stowarzyszenia i NGO's oraz tworzenie warunków do rozwoju nowych przedsięwzięć. Działania w tym obszarze mogą przyczynić się do szerszego zaangażowania lokalnej społeczności w życie i działalność Powiatu.
- **P.10 (3,00; 6,00) Zasoby historyczne w tym zabytki, o wysokim potencjale do tworzenia produktów turystycznych i kulturalnych (marka regionu):** Ziemia Piotrkowska charakteryzuje się bogatą historią i dość dużym zasobem różnego rodzaju obiektów historycznych. Nie wykorzystuje się jednak w pełni ich potencjału w budowaniu marki regionu. Nieliczne są rozpoznawalne, a w większości głównie w skali lokalnej. Konieczne są działania na rzecz pielęgnacji, promocji i zagospodarowania obiektów zabytkowych i miejsc

historycznych. Pozwoli to na rozwój potencjału turystycznego i zwiększenie rozpoznawalności marki Powiatu.

- **P.11 (4,00; 9,50) Lokalne produkty (w tym rolnicze, miody) (marka regionu):** W powiązaniu z potencjałem Powiatu jako regionu rolniczego mocną stroną jednostki są również produkty lokalne powiązane z działalnością rolniczą, oraz kulturą wiejską. Jednym z już rozpoznawalnych wyrobów, które budują markę Powiatu są lokalne miody i wyroby pszczelarskie. Dla głębszego osadzenia marki w obszarze produkcji lokalnych wyrobów konieczne są szerzej zakrojone działania promocyjne oraz rozpowszechnianie innych rodzajów wyrobów rzemieślniczych czy spożywczych.
- **P.12 (3,50; 9,00) Infrastruktura rekreacyjno-turystyczna:** Zasoby przyrodnicze i historyczne Powiatu tworzą solidną bazę do rozwoju infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej. Szczególnie istotne są tu wspomniane wcześniej tereny nadwodne i leśne. Obecnie w wielu najbardziej atrakcyjnych miejscach funkcjonuje adekwatna infrastruktura, często jednak nie jest ona rozwinięta wystarczająco lub czasy świetności ma dawno za sobą. Jak na ilość zasobów do wykorzystania, słabo funkcjonuje baza noclegowa. Nieco lepiej działa baza gastronomiczna. Dla rozwoju pełni potencjału turystyczno-rekreacyjnego konieczne są działania inwestycyjne i promocyjne pozwalające rozwinąć potencjał w tym obszarze. W powiązaniu z innymi mocnymi stronami Powiatu ważnym punktem może stać się tutaj rozwój agroturystyki. Ważna w przypadku tego czynnika jest współpraca z innymi JST, jak i prywatnymi podmiotami funkcjonującymi w obszarze turystyki i rekreacji.
- **P.13 (1,00; 8,00) Model zarządzania kryzysowego (rozwój w kierunku zasobów sprzętowych, organizacji):** W ostatnim czasie, w dobie pandemii szczególnie istotna okazała się rola sprawnego zarządzania kryzysowego w jednostkach samorządowych. W Powiecie Piotrkowskim Centrum Zarządzania Kryzysowego w ostatnich latach zaczęło się rozwijać i w czasie pandemii pełniło ważną rolę w koordynacji działań ograniczających rozprzestrzenianie się pandemii, jak rozdzielanie środków ochrony. Ujawniły się jednak również wciąż problematyczne braki, których niwelacja jest konieczna dla lepszego radzenia sobie z sytuacjami kryzysowymi w przyszłości. Konieczny jest rozwój w tym obszarze pozwalający na utrzymanie szerszej bazy zasobów sprzętowych, rozwijanie kompetencji organizacyjnych i koordynację współpracy z innymi jednostkami. Sprawnie działające Centrum Zarządzania Kryzysowego przyczyni się do wzrostu potencjału w tym obszarze i niwelacji w przyszłości negatywnych skutków sytuacji kryzysowych, które mogą oddziaływać na spowolnienie rozwoju w innych obszarach.
- **P.14 (5,00; 8,00) Środki publiczne przeznaczone na realizację programów rynku pracy – aktywizacja osób bezrobotnych, poszukujących pracy, wsparcie finansowe przedsiębiorców:** Powiatowy Urząd Pracy organizuje programy aktywizacji i wsparcia dla osób nieaktywnych zawodowo. W Powiecie dostępne są również programy wsparcia dla osób aktywnych zawodowo – w szczególności przedsiębiorców. W tym aspekcie Powiat Piotrkowski funkcjonuje dość dobrze na tle regionu. Aby dalej dążyć do poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy, konieczne są jednak kolejne inicjatywy, które pomogłyby budować nowe miejsca pracy oraz takie, które pozwoliłyby na rozwój kompetencji mieszkańców Powiatu. Konieczne są tutaj zarówno działania ze strony instytucjonalnej, zaangażowanie przedsiębiorców i inwestorów, jak i chęci mieszkańców.

Jeśli chodzi o wykazane w Powiecie Piotrkowskim **deficyty** charakteryzują się one następująco:

- **D.1 (-5,00; -2,00) Zły stan dróg lokalnych i niewystarczająca infrastruktura około drogowa:** Sieć dróg należy do jednych z najintensywniej eksploatowanych elementów infrastruktury. Coraz większe natężenie ruchu wpływa na szybsze zużycie dróg, ale też jednocześnie tworzy zapotrzebowanie na budowanie nowych dróg i ulepszanie już istniejących. W Powiecie Piotrkowskim szczególnie da się zauważyć braki w infrastrukturze towarzyszącej drogom – brakuje chodników, nie ma praktycznie wcale dróg rowerowych. Rozwoju wymaga też infrastruktura towarzysząca związana z komunikacją publiczną – a więc przystanki, zatoki itp. Działania te wiążą się z dużymi kosztami. Co więcej, za znaczną część dróg odpowiadają samorządy gminne i Powiat nie ma możliwości samodzielnie doprowadzić do poprawy sytuacji w tym obszarze. Konieczna jest ścisła współpraca z gminami i wspólne planowanie rozwoju sieci drogowej. Z tego względu, okres obowiązywania strategii może okazać się niewystarczający, aby uczynić z tego obszaru mocną stroną jednostki i stworzyć większe szanse na rozwój. W pierwszej kolejności konieczne jest doprowadzenie do unormowanej, ścisłej kooperacji z innymi JST.
- **D.2 (-1,00; -4,00) Infrastruktura oświatowa - rosnące koszty utrzymania szkolnictwa:** Obszar szkolnictwa znajdujący się w kompetencji Powiatu to przede wszystkim szkoły zawodowe. Obecnie, statystyki wskazują, że poziom kształcenia w tych jednostkach odstaje od średniej. Koszt ich utrzymania nieustannie rośnie. Ze względu na obecne tendencje demograficzne i społeczne zmniejsza się liczba uczniów. To dodatkowo wpływa na zwiększenie kosztów i utrudnia podwyższanie jakości kształcenia. Konieczne są działania przeciwdziałające tym tendencjom, aby zminimalizować negatywne ich skutki. Przewiduje się, że nawet pomimo działań na rzecz rozwoju szkolnictwa, zagrożenie związane z tym obszarem może wzrastać.
- **D.3 (-7,00; 1,00) Rozwój przedsiębiorczości - brak ustrukturyzowanej i łatwo dostępnej oferty doradczej i rozwojowej dla przedsiębiorstw w oparciu o np. Instytucje Otoczenia Biznesu:** Obecnie w Powiecie Piotrkowskim na niskim poziomie stoi wsparcie przedsiębiorczości. Ze względu na brak wspierających przedsiębiorczość Instytucji Otoczenia Biznesu, rozwój w tym obszarze jest ograniczony. Konieczne jest pobudzenie aktywności gospodarczej mieszkańców, poprzez wprowadzenie oferty doradczej i wsparcia rozwojowego. Intensyfikacja działań zachęcających do przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej przyczyni się do przekucia tego obszaru w atut Powiatu i w późniejszych okresach przyczyni się do przyspieszenia rozwoju gospodarczego.
- **D.4 (-9,00; -4,00) Brak systemów współpracy pomiędzy wydziałami Starostwa (zmiana procesów w instytucji) i podnoszenia kompetencji:** W Powiecie Piotrkowskim na nienajlepszym poziomie ocenia się funkcjonowanie organów i instytucji samorządowych. Mieszkańcy oceniają, że przebrnięcie przez jakiegokolwiek procedury urzędnicze jest na wielu płaszczyznach utrudnione i nieoptymalne. Struktury instytucji Powiatu nie rozwinięły się w ostatnim czasie wystarczająco i adekwatnie do potrzeb obywateli. Konieczne są usprawnienia i zmiany, które pozwolą unowocześnić funkcjonowanie struktur Starostwa i jednostek jemu podległych oraz dostosować poziom usług do rosnącego i zmieniającego się zapotrzebowania interesariuszy. Potrzebne są działania usprawniające strukturę funkcjonowania Powiatu oraz ciągłe podnoszenie kompetencji kadry urzędniczej. Ze względu na złożoność i długotrwałość takich procesów i wciąż zmieniające się uwarunkowania (związane chociażby z rozwojem technologii, możliwości komunikacji i obiegu informacji) nie jest możliwa zupełna naprawa w tym obszarze w okresie obowiązywania strategii.

Proces ten będzie wymagał ciągłej kontynuacji i dostosowywania struktur do aktualnych uwarunkowań. Stąd przewiduje się, że w przyszłości nadal obszar ten może stanowić zagrożenie i deficyt (choć mniejszy niż obecnie).

- **D.5 (0,00; -2,00) Spadek liczby ludności:** Jest to obszar, na który w szerszej perspektywie działania rozwojowe w Powiecie mogą nie mieć większego wpływu. Poprawa warunków życia w regionie może sprzyjać osiedlaniu się większej liczby nowych mieszkańców, jednak procesy te będzie niwelować wciąż pogłębiające się starzenie społeczeństwa i zmniejszająca się liczba urodzeń. Jednocześnie jednak Powiat Piotrkowski jest w dość dobrej sytuacji i ze względu na obecny trend migracji ludzi z miast na tereny wiejskie poziom ludności utrzymuje się tutaj na względnie stałym poziomie.
- **D.6 (-3,00; -1,00) Tereny inwestycyjne (działania scalania i program partnerstw ze Skarbem Państwa):** Powiat Piotrkowski nie jest obecnie właścicielem żadnych terenów inwestycyjnych z wyjątkiem obszaru po byłym dworcu PKS (przeznaczony na Powiatowe Centrum Przesiadkowe). Jednocześnie istnieje potencjał związany z rozwojem inwestycji transportowych. Aby uzyskać jednak pełnie szans w tym obszarze, konieczna jest kooperacja z innymi JST oraz organami państwa. Pozwoli to na rozwój terenów inwestycyjnych przyciągających przedsiębiorców nie tylko z dominujących w regionie branż, ale również w obszarze innowacyjnych rozwiązań. Procesy te są jednak skomplikowane i zależne od wielu czynników. Stąd ocenia się, że po upływie 10 lat wciąż może być to obszar po stronie słabych stron, stanowiących nieznaczne zagrożenie w rozwoju Powiatu.
- **D.7 (-3,00; 2,00) Brak dostępności do e-usług:** Obecnie w Powiecie tylko nieliczne formalności prawne i urzędnicze można dopełnić online. Brakuje rozwiniętego systemu e-usług, który pozwoliłby większości spraw zrealizować zdalnie i ograniczyć procedury biurokratyczne do minimum. W ostatnim czasie ze względu na stan pandemii konieczne było wprowadzenie takich możliwości w niektórych obszarach. Wciąż są to jednak działania nieskoordynowane i nieoptymalne. W przyszłości konieczny jest rozwój spójnego systemu e-usług pozwalającego na załatwienie większości spraw online. Z pewnością stan epidemiologiczny wymusza przyspieszone wprowadzanie tego rodzaju rozwiązań.
- **D.8 (-3,00; 7,00) Brak wystarczających działań promujących proekologiczne zachowania, technologie itp.:** W Powiecie Piotrkowskim słabo spopularyzowane są proekologiczne zachowania i technologie. Problem stanowią takie zagadnienia jak zagospodarowanie odpadów, czy nieefektywne, nieekologiczne źródła ogrzewania. Wciąż powstają dzikie wysypiska śmieci, a w wielu miejscach w domowych systemach grzewczych spalane są śmieci czy węgiel. Rozwiązania proekologiczne, wykorzystujące odnawialne źródła energii są rzadkością. Jednocześnie wciąż pogarszający się stan środowiska i związane z tym wytyczne wewnętrzne wymuszają intensyfikację działań na rzecz wprowadzania prośrodowiskowych technologii i zachowań. Konieczna jest współpraca z innymi JST oraz sektorem prywatnym na rzecz promowania i wspierania ekozachowań i technologii. Powiat i inne JST powinny edukować, wspierać, ale również dawać przykład mieszkańcom poprzez wprowadzanie ekologicznych praktyk i technologii w swoich strukturach.
- **D.9 (-8,00; -4,00) Ciągi pieszo-rowerowe (w tym poprawa dostępność przestrzeni publicznych):** Szczególnie deficytowym obszarem w przypadku infrastruktury około drogowej są ciągi piesze i rowerowe. Na terenie Powiatu brakuje tego rodzaju rozwiązań, które mogą przyczynić się do poprawy bezpieczeństwa, ale również i zwiększenia zasobów in-

frastruktury turystycznej i rekreacyjnej. Ciągi piesze istnieją głównie w granicach miejscowości. Infrastruktury rowerowej nie ma praktycznie wcale. Brakuje przede wszystkim połączeń pomiędzy poszczególnymi miejscowościami. Powiat nie ma w tym obszarze dużych możliwości. Zmiany poza obrębem dróg Powiatowych leżą w kompetencji innych JST. Dlatego ważna jest kooperacja i lobbowanie rozwiązań komunikacyjnych nastawionych na pieszych i rowerzystów w obszarach podlegających pod gminy, województwo czy w ciągu dróg krajowych. Ze względu na konieczność tak szeroko zakrojonej współpracy mało prawdopodobny jest tutaj szybki rozwój. Konieczne będą ciągłe działania w tym obszarze również w dalszej przyszłości.

- **D.10 (-6,00; -2,00) Partnerstwa międzynarodowe i projekty międzynarodowe:** W Powiecie Piotrkowskim nie realizowano wielu projektów międzynarodowych i programów partnerstw. Działania takie przyczyniają się do przyspieszenia rozwoju gospodarczego. Trudno jest jednak pozyskiwać partnerów zagranicznych. Konieczna jest atrakcyjna oferta współpracy i wzmożone działania, aby doprowadzić potencjalną współpracę do finalizacji. Dlatego właśnie przewiduje się, że czynnik ten może zostać po stronie nieznaczących deficytów.
- **D.11 (-3,00; 1,00) Wykorzystanie środków zewnętrznych:** Środki zewnętrzne pochodzące z funduszy krajowych czy źródeł europejskich znacząco przyczyniają się do rozwoju zarówno gospodarczego, jak i na innych płaszczyznach. Pozyskiwanie funduszy spoza Powiatu pozwala realizować projekty, których jednostka nie byłaby sama w stanie sfinansować. W Powiecie Piotrkowskim do niedawna w znikomym stopniu wykorzystywano szanse płynące z takich możliwości. Od 2 lat rozwija się w Starostwie Wydział Rozwoju, Projektów i Funduszy Zewnętrznych. Zespół ten inicjuje coraz więcej działań pozwalających pozyskać środki zewnętrzne. Podobnie jednak jak we wcześniej opisanych czynnikach zależnych od szerszej współpracy zewnętrznej, tak i tutaj działania te mogą być trudne do realizacji. Niesprzyjające dla rozwoju w tym obszarze są również przyszłe przewidywania, co do polityki finansowania projektów przez Unię Europejską.
- **D.12 (-2,00; 5,00) Siedziba Starostwa Powiatowego (jedno miejsce dla wszystkich wydziałów z dobrą dostępnością dla interesariuszy):** Obecnie problemem w funkcjonowaniu Starostwa Powiatowego jest rozproszenie struktur w kilku budynkach, zlokalizowanych w pewnym oddaleniu od siebie. Jest to problematyczne zarówno dla wewnętrznego obiegu informacji i współpracy, jak i ze względu na utrudnienia w realizacji spraw urzędowych przez interesariuszy. Ponadto, budynki należące do Starostwa nie są w pełni dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Konieczne jest stworzenie dogodnego miejsca, dobrze dostępnego dla mieszkańców, w którym zgromadzone powinny być wszystkie wydziały urzędu. W przypadku braku możliwości wygospodarowania jednego budynku / przestrzeni na organizację struktur Starostwa, możliwe jest utworzenie spójnego kompleksu, sąsiadujących ze sobą budynków, z zachowaniem dostępności dla wszystkich użytkowników.
- **D.13 (-9,50; 2,00) Opieka zdrowotna - Powiatowy szpital:** Powiat Piotrkowski łącznie z miastem Piotrkowem obsługiwany jest w praktyce przez 2 szpitale. Jeden z nich, a mianowicie Powiatowe Centrum Matki i Dziecka w Piotrkowie Trybunalskim, należy do struktur Powiatu i zapewnia opiekę kobietom oraz dzieciom na Oddziale Położniczo – Ginekologicznym, Oddziale Noworodków oraz Oddziale Dziecięcym. Opieka zdrowotna w regionie boryka się z dużymi problemami zarówno strukturalnymi, jak i związanymi

z brakami kadrowymi. Mieszkańcy źle oceniają dostępność do usług medycznych i jakość ich świadczenia. Konieczna jest konsolidacja szpitali oraz umożliwienie najlepszej dostępności do nieodpłatnych usług medycznych o wysokiej jakości. Jednocześnie istotne jest rozwijanie kompetencji kadry i sukcesywna poprawa, jakości świadczonych usług. Ważna jest też dostępność do ogólnej opieki na terenie całego Powiatu. Szczególnie istotne są usługi dla seniorów czy usługi rehabilitacyjne. Dopiero zwiększając dostępność do usług zdrowotnych w Powiecie i znacząco podnosząc jakość ich świadczenia, będzie można mówić o rozwoju w tym obszarze i korzystnej dla mieszkańców sytuacji.

Oceniając opisane wyżej czynniki rozwojowe w perspektywie szans i zagrożeń oraz słabych i mocnych stron Powiatu Piotrkowskiego klarownie widać podział na czynniki deficytowe i te stanowiące potencjały. Grupa deficytów sytuuje się po stronie słabych stron, a połowa z nich może stanowić zagrożenie w przyszłym rozwoju. W drugiej połowie upatruje się poprawę sytuacji i przekucie obecnych deficytów w szanse rozwojowe. Potencjały grupują się po stronie mocnych stron (z wyjątkiem dwóch) i mocnych szans rozwojowych dla Powiatu.

Do najsłabszych stron Powiatu należą Deficytowe czynniki: D4 (Brak systemów współpracy pomiędzy wydziałami Starostwa (zmiana procesów w instytucji i podnoszenia kompetencji), D9 (Ciągi pieszo-rowerowe, w tym poprawa dostępność przestrzeni publicznych) i D14 (Opieka zdrowotna - powiatowy szpital). Pozostałe oceniane są bardziej neutralnie, jednak wciąż jako czynniki stanowiące minusy jednostki. Za relatywnie neutralne w obecnej ocenie Powiatu należy uznać czynniki D2 (Infrastruktura oświatowa) i D5 (Spadek liczby ludności). Ich pozycje wynika z dość dobrych wskaźników w obszarach demograficznych w porównaniu z ogólnymi tendencjami. Należy zauważyć, że po stronie słabych stron znalazły się dwa z potencjałów, odpowiednio P6 (Środowisko przyrodnicze - rzeki + zbiorniki wodne + tereny o wysokich walorach przyrodniczych) i P7 (Sprzyjające warunki geograficzno-geologiczne dla rozwiązań pozyskiwania energii cieplnej w oparciu o odnawialne źródła energii). Ich ocena wiąże się ze słabym wykorzystaniem istniejących potencjałów.

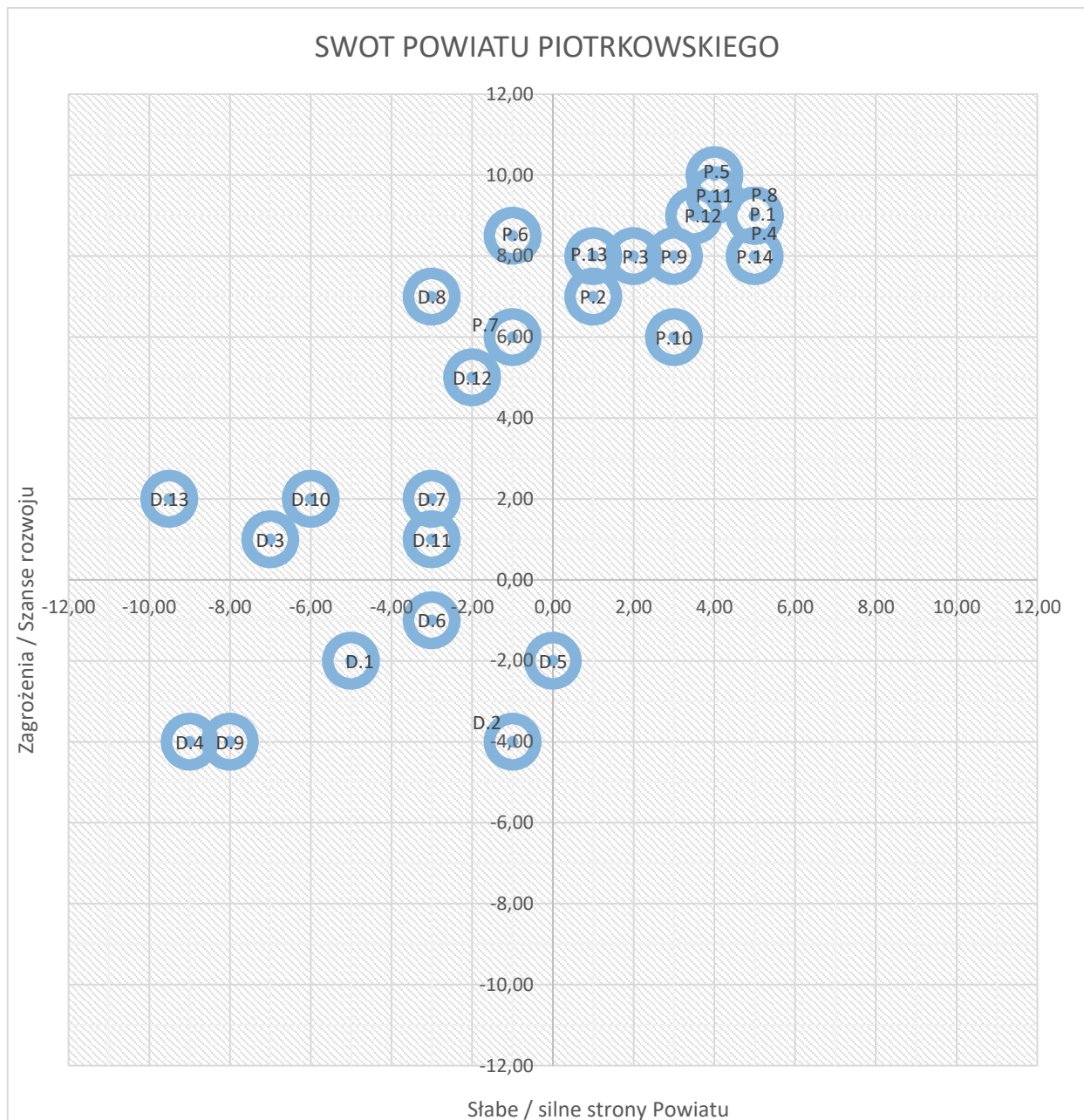
Za najsilniejsze strony Powiatu uznaje się czynniki z największym potencjałem rozwojowym, czyli odpowiednio: P1 (Powiat Rolniczy), P4 (Współpraca przy cyfryzacji Powiatu i budowie regionalnych platform umożliwiających dostęp do e-usług publicznych i zapobiegających wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców), P5 (Zasoby przyrodnicze i turystyczne - Zalew Sulejowski), P8 (Korzystne położenie - dostęp do ważnych szlaków komunikacyjnych), P11 (Lokalne produkty budujące markę Powiatu) i P12 (Infrastruktura rekreacyjno-turystyczna). Nie wybijają się jednak one znacząco od pozostałych. Ich ocena waha się w przedziale od 3,5 do 5. Zostawia to jeszcze dość duże pole do rozwoju w tych obszarach.

Największe szanse na rozwój upatruje się w czynnikach, które jednocześnie stanowią największy potencjał regionu, a więc analogiczne: P1, P4, P5, P8, P11 i P12. Ze względu na silne fundamenty, jakie stanowi obecny stan rozwoju w tych obszarach, istnieją duże szanse na największy rozwój właśnie w nich. Pozostałe z obecnych potencjałów również oceniane są dość wysoko w kontekście szans rozwojowych. Warto zauważyć, że również wysoko w kontekście szans ocenia się obecne obszary deficytowe D8 (Brak wystarczających działań promujących proekologiczne zachowania, technologie) i D13 (Siedziba Starostwa Powiatowego - jedno miejsce dla wszystkich wydziałów z dobrą dostępnością dla interesariuszy). Obszary te, chociaż obecnie stanowią deficyt, po zrealizowaniu odpowiednich działań rozwojowych staną się dużym atutem dla Powiatu, stąd dość wysoko ocenia się upatrywane w nich szanse.

Największe zagrożenie stanowią obecne deficyty rozwojowe. Są to odpowiednio: D2 (Infrastruktura oświatowa - rosnące koszty utrzymania szkolnictwa), D4 (Brak systemów współpracy pomiędzy wydziałami Starostwa i podnoszenia kompetencji) i D9 (Ciągi pieszo-rowerowe - w tym poprawa dostępność przestrzeni publicznych). Stawianie tych czynników po stronie zagrożeń wiąże się z takimi czynnikami jak: duże nakłady zarówno finansowe jak i organizacyjne, trudne do przewidzenia rezultaty wprowadzanych zmian i brak pewności możliwości ich realizacji bez wsparcia i współpracy zewnętrznej.

Po stronie zagrożeń stoją również deficyty: D1 (Zły stan dróg lokalnych i niewystarczająca infrastruktura około drogowa), D5 (Spadek liczby ludności), D6 (Tereny inwestycyjne) i D12 (Powiatowy Urząd Pracy - brak inicjatyw wspólnych poprawiających rynek pracy w Powiecie). Nie wskazuje się ich jako dużego zagrożenia, jednak skomplikowane procesy rozwojowe, jakich wymagają mogą okazać się nie do zrealizowania w okresie obowiązywania strategii i będą potrzebowały etapowych działań ujętych w kolejnych dokumentach strategicznych. W przypadku pozostałych deficytów przewiduje się poprawę sytuacji przy odpowiednim ukierunkowaniu celów strategicznych, stąd stawiane są one po stronie nieznacznych szans rozwojowych.

Wykres 1. Ocena czynników rozwojowych Powiatu Piotrkowskiego metodą SWOT (opracowanie własne).

CZĘŚĆ III

4. ELEMENTY STRATEGICZNE

4.1. MISJA

Misją Powiatu Piotrkowskiego jest zrównoważony rozwój mający na celu poprawę warunków życia mieszkańców i funkcjonowania przyjezdnych, oraz wzrost gospodarczy oparty na potencjale rolniczym, przedsiębiorczości i walorach turystycznych z uwzględnieniem poprawy stanu środowiska naturalnego.

Misja Powiatu Piotrkowskiego została sformułowana w taki sposób, aby wskazywać kierunki rozwojowe będące odpowiedzią na deficyty i potencjały jakimi dysponuje Powiat. Uwzględnia ona najmocniejsze strony jednostki, na których powinien opierać się przyszły, szeroko zakrojony rozwój. Dotyka jednocześnie wszystkich głównych obszarów funkcjonowania JST, a więc społecznego, gospodarczego i środowiskowego. Tak sformułowana misja pozwala na wyznaczenie Celów i kierunków strategicznych odpowiadających w pełni na zapotrzebowanie na zmiany wynikające z diagnozy i konsultacji z mieszkańcami regionu. Sformułowanie dotyczące poprawy warunków życia mieszkańców i funkcjonowania przyjezdnych odnosi się przede wszystkim do rozwoju infrastrukturalnego, przestrzennego i instytucjonalnego, który pozwoli poprawić jakość usług świadczonych przez Powiat zarówno dla obywateli, jak i w kontekście infrastruktury okołoturystycznej i rekreacyjnej dla przyjezdnych. Wzrost gospodarczy oparty na potencjale rolniczym, przedsiębiorczości i walorach turystycznych wskazuje na wykorzystanie i rozwijanie w gospodarce istniejących potencjałów, przy jednoczesnym otwarciu na nowe, przedsiębiorcze działania. Wskazanie uwzględnienia poprawy stanu środowiska naturalnego, obliguje do stosowania rozwiązań proekologicznych i ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko we wszystkich obszarach rozwojowych.

4.2. WIZJA

Powiat Piotrkowski to przyjazny dla wszystkich, nowoczesny samorząd, rozwijający się społecznie i gospodarczo, z poszanowaniem środowiska naturalnego, w oparciu o potencjał rolniczy i turystyczny, oraz doskonale położenie komunikacyjne.

Wizja Powiatu Piotrkowskiego charakteryzuje stan, w jakim przewiduje się funkcjonowanie jednostki po okresie realizacji Strategii Rozwoju na lata 2021-2030. Sformułowana została tak, aby wskazać przewidywany stan Powiatu po pomyślnym zrealizowaniu wyartykułowanej powyżej misji samorządu. Uwzględnia ona poprawę zarówno w obszarze społecznym, gospodarczym, jak i środowiskowym. W szczególności podkreśla przewidywany rozwój w zakresie infrastruktury i organizacji Powiatu. Wskazuje na ciągły rozwój gospodarczy oparty o możliwe do wykorzystania potencjały. Wyróżnia również udział działań prośrodowiskowych w realizacji rozwoju w poszczególnych obszarach.

4.3. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

W oparciu o przeprowadzoną diagnozę, konsultacje, analizę SWOT i sformułowane w dalszej kolejności Misję i Wizję Powiatu Piotrkowskiego opracowany został zestaw Celów Strategicznych i przypisanych do nich Celów Operacyjnych oraz Kierunków działań. Są one odpowiedzią na wykazane potrzeby rozwojowe i deficyty we wszystkich obszarach funkcjonowania jednostki. Wskazane Cele przenikają się w taki sposób, że działania związane z jednym celem mogą równolegle z działaniami przypisanymi do pozostałych wpływać na rozwój we wskazanych obszarach.

Dla realizacji założeń Strategii sformułowano **3 Cele Strategiczne**:

- 1) **Rozwój infrastruktury** – obejmuje wszelkie kierunki działań związane z rozbudowywaniem i unowocześnianiem infrastruktury począwszy od dróg, przez sieci energetyczne, wodno-kanalizacyjne, po system komunikacji publicznej czy sieci telekomunikacyjne.
- 2) **Poprawa jakości życia w Powiecie, w tym rozwój społeczny oraz podniesienie jakości usług publicznych** – cel ten obejmuje wszystkie wskazania związane z usprawnieniami i rozwijaniem usług świadczonych przez Powiat mieszkańcom, takich jak oświata, opieka zdrowotna, administracja, czy inne usługi społeczne. Cele operacyjne i wskazane kierunki są tutaj w największym stopniu nastawione na społeczne aspekty funkcjonowania jednostki, z uwzględnieniem działania w sposób chroniący środowisko i sprzyjający rozwój w innych obszarach.
- 3) **Wykorzystanie i ochrona potencjałów Powiatu, w tym rozwój gospodarczy** – cel ten priorytetowo traktuje rozwój gospodarczy i aspekty z nim związane. Z tego względu zebrane są tutaj wytyczne związane z budowaniem przedsiębiorczości, wykorzystaniem potencjału rolniczego, turystycznego czy przyrodniczego. Cel ten obejmuje również szeroki zakres działań związanych z budowaniem marki Powiatu Piotrkowskiego w oparciu o jego mocne strony.

Dla wypracowanych trzech Celi Strategicznych przypisane zostały adekwatne dla nich Cele Operacyjne. Rozwijają one kierunki wskazane przez główne cele strategiczne w rozbiciu na szczegółowe obszary funkcjonowania Jednostki Samorządowej. Dla pierwszego Celu przypisano 4 cele operacyjne. Drugi obszar strategiczny obejmuje 5 celów operacyjnych. 3 Cel strategiczny obejmuje 6 obszarów operacyjnych. Są to kolejno:

1. Rozwój infrastruktury

- 1.1. Poprawa stanu i rozwój infrastruktury komunikacyjnej (drogowej, pieszej i rowerowej)
- 1.2. Zwiększenie znaczenia transportu zbiorowego – autobusowego, kolejowego
- 1.3. Poprawa infrastruktury telekomunikacyjnej
- 1.4. Zwiększenie ilości instalacji odnawialnych źródeł energii

2. Poprawa jakości życia w Powiecie, w tym rozwój społeczny oraz podniesienie jakości usług publicznych

- 1.1. Zapewnienie równego, adekwatnego do rzeczywistych potrzeb dostępu do opieki zdrowotnej
- 1.2. Poprawa poziomu Zarządzania Kryzysowego
- 1.3. Poprawa jakości kształcenia i rozwój oferty oświatowej
- 1.4. Poprawa komunikacji samorządu z mieszkańcami oraz podnoszenie jakości świadczonych usług
- 1.5. Aktywizacja mieszkańców i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

3. Wykorzystanie i ochrona potencjałów Powiatu, w tym rozwój gospodarczy

- 1.1. Adaptacja do zmian klimatu
- 1.2. Gospodarka o obiegu zamkniętym
- 1.3. Rozwój oferty kulturalnej Powiatu
- 1.4. Rozwój oferty turystyczno-rekreacyjnej
- 1.5. Budowanie i promocja marki Powiatu i całego regionu
- 1.6. Współpraca z przedsiębiorcami

Każdy z celów operacyjnych ma przypisane do siebie szczegółowe kierunki działania. Wskazują one jakie działania powinny być podejmowane w okresie obowiązywania Strategii, aby osiągać zamierzony rozwój w zdiagnozowanych obszarach deficytowych i wykorzystać odpowiednio istniejące potencjały. Powiat jako jednostka samorządowa, nie ma jednak pełni kompetencji, aby ingerować w zmiany infrastrukturalne, społeczne, organizacyjne i gospodarcze na wszystkich poziomach. Dla osiągnięcia pożądanego stanu rozwoju w wielu dziedzinach funkcjonowania obszaru Powiatu, konieczna jest współpraca z innymi JST – w szczególności z gminami znajdującymi się w granicach jednostki. To one stoją na pierwszej linii zmian. Z tego względu wskazane kierunki działania zostały podzielone na te będące w kompetencji Powiatu – które wiążą się z przedsięwzięciami w obszarach bezpośrednio związanych ze statutowym funkcjonowaniem jednostki – oraz te, których realizacji Powiat nie może podjąć się samodzielnie, a przy których konieczne jest nawiązanie współpracy i skoordynowane działanie z gminami, czy innymi JST. Kierunki opisane jako możliwe do zrealizowania we współpracy z innymi JST, obejmują działania niezbędne do osiągnięcia harmonijnego rozwoju obszaru Powiatu. Należy je traktować jako wytyczne i działania, do których realizacji przez inne jednostki powinien dążyć Powiat. Starostwo Powiatowe może w tych obszarach prowadzić promocję odpowiednich rozwiązań i zachowań oraz inicjować współpracę, kiedy jest to możliwe.

Poniżej wskazane zostały wszystkie kierunki działań w podziale na te będące w kompetencji Powiatu oraz te do realizacji we współpracy z innymi JST. Są one przypisane do konkretnych celów operacyjnych i celów strategicznych wyższego rzędu, którym odpowiadają.

Tabela 4. Cele Strategiczne Powiatu Piotrkowskiego z przypisanymi do nich Celami operacyjnymi i kierunkami działania. W przypadku kierunków działania wskazano te w kompetencji Powiatu, jak i możliwe do realizacji we współpracy z innymi JST (opracowanie własne).

CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE	KIERUNKI DZIAŁANIA	
Rozwój infrastruktury	Poprawa stanu i rozwój infrastruktury komunikacyjnej (drogowej, pieszej i rowerowej)	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Przebudowa dróg powiatowych zgodnie z Programem Rozwoju Sieci Dróg Powiatowych na terenie Powiatu Piotrkowskiego (lata 2020-2025) – z uwzględnieniem koordynacji działań z gminami 2) Rozwój infrastruktury towarzyszącej drogom rowerowym – stojaków, miejsc postojowych, stacji naprawczych dla rowerów itp.
		WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	3) Rozwój ciągów pieszych i rowerowych (w tym dróg turystycznych na terenach przyrodniczych oraz dróg rowerowych i chodników w powiązaniu z drogami) 4) Wprowadzenie rozwiązań typu smart (inteligentnych) – w tym sieci energooszczędnego oświetlenia ulicznego 5) Wspólne działania z gminami i miastem Piotrkowem Tryb. na rzecz wynegocjowania optymalnego przebiegu drogi S12 – dla zapewnienia dobrej dostępności komunikacyjnej i rozwoju terenów inwestycyjnych w Powiecie Piotrkowskim
	Zwiększenie znaczenia transportu zbiorowego – autobusowego, kolejowego	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Rozwój sieci transportu publicznego poprzez Utworzenie Powiatowego Centrum Przesiadkowego 2) Wprowadzanie nowoczesnych rozwiązań informacyjnych – ujednolicenie i unowocześnienie przystanków, rozkłady jazdy online (w tym smart przystanki) 3) Wprowadzanie transportu niskoemisyjnego (np. poprzez zakup autobusów)
		WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	4) Zwiększenie dostępności transportu kolejowego w Powiecie
	Poprawa infrastruktury telekomunikacyjnej	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Zapewnienie dostępu do bezprzewodowego Internetu w miejscach publicznych (w szczególności w rejonach przystanków, placów, miejsc rekreacji) i budynkach użyteczności publicznej w Powiecie

		WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	2) Wspieranie rozwoju szerokopasmowego Internetu 3) Tworzenie z gminami Powiatu Piotrkowskiego i innymi JST wspólnych systemów informacji, baz danych, systemów archiwizacji itp. – w szczególności systemów dostępnych dla wszystkich mieszkańców
	Zwiększenie ilości instalacji odnawialnych źródeł energii	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Stosowanie instalacji odnawialnych w budynkach użyteczności publicznej (optymalizacja zarządzania budynkami)
Poprawa jakości życia w Powiecie, w tym rozwój społeczny oraz podniesienie jakości usług publicznych	Zapewnienie równego, adekwatnego do rzeczywistych potrzeb dostępu do opieki zdrowotnej	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Poprawa skuteczności działań w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia w zakresie wskazanym w Strategii Rozwiązywania Problemów Zdrowotnych Powiatu Piotrkowskiego 2) Poprawa dostępności do usług zdrowotnych- w tym kontynuacja rozwoju możliwości wypożyczenia sprzętu rehabilitacyjnego (działania w oparciu o Strategię Rozwiązywania Problemów Zdrowotnych Powiatu Piotrkowskiego)
		WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	3) Zapewnienie systemu leczenia szpitalnego opartego na strukturze demograficznej rzeczywistych potrzebach zdrowotnych dla pacjentów naszego regionu 4) Rozwój oferty usług medycznych dla seniorów – dostępność we wszystkich obszarach Powiatu 5) Rozwój usług dla mieszkańców w zakresie telemedycyny i teleopieki
	Poprawa poziomu Zarządzania Kryzysowego	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Rozwój infrastruktury Centrum Zarządzania Kryzysowego i rozbudowa struktury 2) Zapewnienie wystarczającej ilości materiałów (w tym środków ochrony, sprzętu medycznego itp.) 3) Poprawa systemu łączności z służbami publicznymi (jednostkami zaangażowanymi w zarządzanie kryzysowe)
	Poprawa jakości kształcenia i rozwój oferty oświatowej	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Poprawa jakości nauczania w szkołach podległych Powiatowi 2) Współpraca z uczelniami wyższymi, pracodawcami, instytucjami, organizacjami w celu poszerzania oferty edukacyjnej 3) Promocja kształcenia zawodowego (włączenie w ten proces przedsiębiorców, doposażenie pracowni, podnoszenie kompetencji kadr) 4) Kształcenie ustawiczne, w tym organizacja szkoleń dla mieszkańców Powiatu w szczególności dla młodzieży i dorosłych (w tym poszerzających kompetencje, ułatwiających odnalezienie się w postępowaniach urzędowych, w zakresie e-usług administracyjnych itp.)

	Poprawa komunikacji samorządu z mieszkańcami oraz podnoszenie jakości świadczonych usług	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Rozwój e-usług dla mieszkańców – stworzenie możliwości dopełnienia większości formalności online, tworzenie przejrzystego systemu informacji dla mieszkańców (zawierającego informacje o strukturze organizacyjnej, gdzie uzyskać poszukiwane informacje itp.) (wdrażanie usług publicznych drogą elektroniczną); 2) Unowocześnianie tematycznych witryn internetowych Powiatu; 3) Organizacja struktur Starostwa Powiatowego w przyjaznej lokalizacji, dostępnej dla wszystkich mieszkańców; 4) Zapewnienie dostępności budynków użyteczności publicznej dla wszystkich grup społecznych – projektowanie uniwersalne 5) Podnoszenie kwalifikacji i rozwój kompetencji pracowników Starostwa i podległych jednostek – szkolenia, kursy, doskonalenie zawodowe; 6) Rozwój wewnętrznych systemów komunikacji, wymiany informacji i optymalizacja struktur Starostwa Powiatowego 7) Wdrożenie w Starostwie Powiatowym i podległych jednostkach, efektywnych systemów motywacji finansowej i pozafinansowej adekwatnych do wykonywanych zadań i posiadanych kompetencji
	Aktywizacja mieszkańców i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Inwestycje w infrastrukturę mającą na celu aktywizację mieszkańców 2) Rozwój oferty działań aktywizacyjnych dla seniorów – w tym np. wyjazdowe posiedzenia Rady Seniorów, otwarte spotkania, wykłady, panele, zajęcia ruchowe, sportowe, itp. 3) Zorganizowanie pomocy osobom starszym (samotnym, schorowanym), 4) Rozwój oferty działań aktywizacyjnych dla młodzieży, w tym spędzania wolnego czasu - otwarte spotkania, wykłady, panele, zajęcia ruchowe, sportowe, itp. 5) Organizacja kursów i szkoleń dla bezrobotnych 6) Likwidacja barier architektonicznych 7) Wsparcie i promocja działań NGO's 8) Wsparcie i organizacja rodzinnej pieczy zastępczej (w tym lokalnych Rodzinnych Domów Dziecka)
		WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	9) Wspólne inicjatywy z innymi JST poprawiające sytuację na rynku pracy w Powiecie 10) Tworzenie nowych miejsc pracy w Powiecie – we współpracy z przedsiębiorcami w oparciu o nowe technologie oraz poprzez pozyskiwanie z zewnątrz inwestorów 11) Zwiększenie zasobu socjalnych lokali mieszkaniowych
Wykorzystanie i ochrona potencjałów Powiatu, w tym rozwój gospodarczy	Adaptacja do zmian klimatu	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Ograniczanie stosowania nieekologicznych środków ochrony roślin i nawozów sztucznych; 2) Magazynowanie wody deszczowej oraz wody „szarej” w budynkach użyteczności publicznej i jej ponowne wykorzystanie 3) Promocja zasobów geotermalnych i informowanie o możliwościach ich wykorzystania 4) Prowadzenie edukacji proekologicznej – poprawa sytuacji z zakresu segregacji i odbioru odpadów 5) Promocja niskoemisyjnych rozwiązań w transporcie i gospodarstwach domowych 6) Wsparcie inwestycji w przydomowe oczyszczalnie ścieków na terenach niemożliwych do skanalizowania 7) Promowanie instalacji gazowej jako alternatywy dla nieefektywnych, nieekologicznych źródeł ogrzewania

			8) Doradztwo i wskazywanie możliwości pozyskiwania dofinansowania inwestycji w OZE
		WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	9) Prowadzenie działań w zakresie błękitno-zielonej infrastruktury – renaturyzacja koryt rzecznych i zapobieganie spływom powierzchniowym z pól; utrzymanie czystości akwenów i cieków wodnych 10) Zwiększenie udziału zieleni w przestrzeniach publicznych 11) Kontrola i utrzymanie stanu czystości przestrzeni publicznych oraz terenów rekreacyjnych 12) Ograniczanie uszczelniania powierzchni w granicach terenów publicznych (w koordynacji z gminami) – w szczególności dróg, placów, terenów przynależnych do budynków użyteczności publicznej 13) Monitorowanie stanu jakości wód i wspieranie działań ograniczających 14) Promowanie alternatywnych, odnawialnych źródeł energii
	Gospodarka o obiegu zamkniętym	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Edukacja w zakresie spalania nieodpowiednich materiałów w piecach grzewczych oraz możliwości wymiany instalacji na nowocześniejsze 2) Edukacja w zakresie zagospodarowania odpadów w celu eliminacji dzikich wysypisk 3) Realizacja działań edukacyjnych o gospodarce w obiegu zamkniętym 4) Zaangażowanie w prowadzenie we współpracy z uczelniami wyższymi- prac badawczo-rozwojowych na rzecz poprawy jakości życia i klimatu 5) Zaangażowanie we współpracę z Podmiotami działającymi na rzecz kreowania postaw odpowiedzialności za stan środowiska, szacunku do przyrody, uświadamienia znaczenia pszczół dla środowiska człowieka, przestrzegania zasad w ochronie pszczół
		WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	6) Wspólna inicjatywa z gminami Powiatu na rzecz rozwiązania problemu segregacji śmieci, selekcji 7) Wspólne działanie z gminami Powiatu na rzecz zbiorowego zakupu energii elektrycznej od dostawców
	Rozwój oferty kulturalnej Powiatu	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Włączanie mieszkańców w proces tworzenia oferty kulturalnej 2) Intensyfikacja działań informacyjno-promocyjnych o ofercie kulturalnej Powiatu 3) Organizacja wydarzeń kulturalnych na terenie Powiatu, dostępnych zarówno na miejscu, jak i online 4) Promocja istniejących zabytków i obiektów muzealnych na terenie Powiatu – współpraca z miastem Piotrkowem Trybunalskim 5) Promowanie lokalnej sztuki i literatury – wystawy, druk książek, powieści lokalnych autorów – szczególnie o charakterze historycznym, opisujących kulturę i historię regionu

		WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	6) Organizacja powiatowego muzeum we współpracy z lokalnymi społecznościami – w formie filii przy lokalnych domach ludowych, domach kultury czy bibliotekach – utworzenie spójnego systemu we współpracy z gminami Powiatu 7) Wzrost aktywności kulturalnej wiejskich świetlic oraz bibliotek 8) Rozwój lokalnych domów kultury
	Rozwój oferty turystyczno-rekreacyjnej	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Rozwój infrastruktury nad Zalewem Sulejowskim poprzez wspieranie przedsiębiorców w ramach promocji produktów lokalnych Ziemi Piotrkowskiej 2) Rozwój i promocja oferty turystycznej nad Zalewem w Czarnocinie poprzez wspieranie przedsiębiorców w ramach promocji produktów lokalnych Ziemi Piotrkowskiej 3) Promocja walorów przyrodniczych i rekreacyjnych rzek Powiatu Piotrkowskiego (w tym Pilicy i Luciąży) 4) Promocja agroturystyki w regionie – m.in. opracowanie mapy obiektów, przygotowanie folderów promocyjnych i broszur informacyjnych
		WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	5) Rozwój obiektów sportowych na terenie Powiatu, w szczególności na terenach nadwodnych – w tym sieci siłowni plenerowych, boisk wielofunkcyjnych itp. (na terenie szkół podległych Powiatowi) 6) Utworzenie katalogów, map, folderów z lokalnymi atrakcjami turystycznymi – zabytkami, muzeami, szlakami, terenami przyrodniczymi itp. (online, w wersji papierowej, we współpracy z gminami Powiatu i miastem Piotrkowem Tryb.) 7) Wytaczanie i znakowanie w celu uzupełnienia i rozwoju istniejącej siatki szlaków turystycznych pieszych i rowerowych 8) Współpraca z prywatnymi właścicielami na terenach nadwodnych w celu organizacji wydarzeń turystycznych, sportowych i kulturalnych (w tym nad Zalewem Cieszanowickim i Zalewem Czarnocin)
	Budowanie i promocja marki Powiatu i całego regionu	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Promowanie lokalnych produktów rolniczych – w tym pszczołarstwa, upraw ekologicznych 2) Promowanie lokalnego rękodzieła i innej sztuki (w tym ludowej) 3) Organizacja targów, wydarzeń pozwalających na promocję i wymianę doświadczeń 4) Promocja zasobów turystycznych i przyrodniczych regionu na szeroką skalę 5) Zaangażowanie mieszkańców, lokalnych grup społecznych do działań dotyczących promocji Powiatu jako miejsca przyjaznego do życia/osiedlenia się – z zaangażowaniem mieszkańców, lokalnych grup społecznych
		WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	6) Budowa i rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego

	Współpraca z przedsiębiorcami	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Realizacja programu promocji gospodarczej 2) Stworzenie i rozwój powiatowego inkubatora przedsiębiorczości 3) Doradztwo dla przedsiębiorców i ogółu społeczeństwa z zakresu finansów przedsiębiorstw, prowadzenia własnej działalności gospodarczej itp. 4) Wsparcie lokalnych liderów w prowadzeniu działań inwestycyjnych 5) Przygotowanie katalogu inwestycji istotnych z punktu widzenia Powiatu, możliwych do realizacji w formie PPP 6) Podejmowania inicjatyw i działań rozwojowych poprzez współpracę Powiatu, przedsiębiorców i uczelni wyższych
		WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	7) Podejmowanie działań wspierających powstawanie nowych terenów inwestycyjnych w Powiecie i promujących region wśród inwestorów 8) Podjęcie działań zachęcających inwestorów do inwestowania w Powiecie

Wymienione kierunki działania charakteryzują się następująco:

Dla celu 1.1. – Poprawa stanu i rozwój infrastruktury komunikacyjnej (drogowej, pieszej i rowerowej):

W kompetencji Powiatu:

- 1.1.1. **Przebudowa dróg Powiatowych zgodnie z Programem Rozwoju Sieci Dróg Powiatowych na terenie Powiatu Piotrkowskiego (lata 2020-2025) – z uwzględnieniem koordynacji działań z gminami:** Konieczne są działania mające na celu rozbudowę i unowocześnianie sieci dróg powiatowych. Szczegółowe wytyczne dotyczące tego obszaru znajdują się w Programie Rozwoju Sieci Dróg Powiatowych. Dokument ten powinien być systematycznie aktualizowany, aby odpowiadał na aktualne uwarunkowania i potrzeby komunikacyjne. Przy rozwoju sieci dróg powiatowych, ważne jest wskazanie wytycznych dla innych samorządów, aby infrastruktura ta była spójna z drogami podlegającymi pod inne JST (w tym gminy Powiatu Piotrkowskiego).
- 1.1.2. **Rozwój infrastruktury towarzyszącej drogom rowerowym – stojaków, miejsc postojowych, stacji naprawczych dla rowerów itp.:** Powiat, w obrębie dróg znajdujących się pod jego zarządem powinien rozwijać stale infrastrukturę towarzyszącą – w szczególności związaną z ruchem rowerowym. Infrastruktura taka jak stojaki rowerowe, miejsca postojowe, stacje naprawcze, altany wypoczynkowe, separatory od ruchu kołowego itp. przyczyniają się do poprawy warunków komunikacji rowerowej w Powiecie. Działania takie wpływają na poprawę bezpieczeństwa, zachęcają do korzystania z rowerów i oddziałują na rozwój w obszarze turystyki i rekreacji.

We współpracy z innymi JST:

- 1.1.3. **Rozwój ciągów pieszych i rowerowych (w tym dróg turystycznych na terenach przyrodniczych oraz dróg rowerowych i chodników w powiązaniu z drogami):** W pełni funkcjonalna sieć dróg rowerowych powinna być tworzona w koordynacji z gminami znajdującymi się na terenie Powiatu Piotrkowskiego. Dla realizacji tego rodzaju inwestycji powinien powstać plan rozwoju sieci dróg rowerowych i pieszych uwzględniający powiązania pomiędzy ciągami komunikacyjnymi w poszczególnych jednostkach. Sieć taka powinna być rozwijana zarówno w obrębie dróg powiatowych, jak i gminnych, a także na terenach przyrodniczych w formie szlaków turystycznych.
- 1.1.4. **Wprowadzenie rozwiązań typu smart (inteligentnych) – w tym sieci energooszczędnego oświetlenia ulicznego:** Wprowadzanie nowoczesnej infrastruktury towarzyszącej przestrzeniom publicznym (głównie ulicom) wymaga działań jednostek samorządowych odpowiedzialnych za dane przestrzenie. Powiat może koordynować wprowadzanie takiej infrastruktury, aby w miarę możliwości, instalacje wprowadzane przez gminy były spójne i kompatybilne z tymi stosowanymi w obrębie dróg powiatowych czy innych przestrzeni będących w zarządzie Starostwa. Rozwijany system inteligentnych, energooszczędnych instalacji przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa i pozwoli poczynić oszczędności w wydatkach, np. na energię.
- 1.1.5. **Wspólne działania z gminami i miastem Piotrkowem Tryb. na rzecz wynegocjowania optymalnego przebiegu drogi S12 – dla zapewnienia dobrej dostępności komunikacyjnej i rozwoju terenów inwestycyjnych w Powiecie Piotrkowskim:** Planowana droga ekspresowa S12, przebiegająca przez tereny Powiatu stanowi dużą szansę na rozwój gospodarczy. Konieczne są zintegrowane działania na rzecz wyboru optymalnego dla Powiatu i samorządów gminnych przebiegu drogi, tak, aby w największym stopniu poprawić dostępność komunikacyjną i umożliwić rozwój terenów inwestycyjnych w rejonie nowo powstałej drogi.

Dla celu 1.2. – Zwiększenie znaczenia transportu zbiorowego – autobusowego, kolejowego:

W kompetencji Powiatu:

- 1.2.1. **Rozwój sieci transportu publicznego poprzez Utworzenie Powiatowego Centrum Przesiadkowego:** Obecnie rozproszony system transportu autobusowego wymaga działań unifikujących go. Utworzenie Powiatowego Centrum Przesiadkowego (PCP) na miejscu byłego dworca PKS pozwoli połączyć w jednym, wygodnym dla mieszkańców miejscu komunikację lokalną, krajową i zagraniczną. Bliskość dworca PKP stwarza również szansę na powiązanie systemu komunikacji autobusowej z transportem kolejowym. Utworzenie Centrum Przesiadkowego jest pierwszym krokiem do dalszego rozwoju sieci na terenie Powiatu. Inicjatywa wymaga odpowiedniego projektowania i planowania, aby zapewnić optymalny poziom świadczenia usług transportowych mieszkańcom.
- 1.2.2. **Wprowadzanie nowoczesnych rozwiązań informacyjnych – ujednolicenie i unowocześnienie przystanków, rozkłady jazdy online (w tym smart przystanki):** Dalszym działaniem, powiązaniem z budową PCP jest rozbudowa sieci infrastruktury komunikacyjnej na cały Powiat. Wskazane jest modernizowanie i tworzenie nowych przystanków z infrastrukturą towarzyszącą, które będą ściśle, systemowo powiązane z Centrum Przesiadkowym. Dla wygody podróżnych konieczne jest odpowiednie dojście do przystanków,

przestrzeń dla oczekujących oraz inteligentne systemy informacyjne obejmujące całą sieć transportową (z możliwością planowania podróży, łączenia różnych środków transportu itp.).

- 1.2.3. **Wprowadzanie transportu niskoemisyjnego:** W związku z zachodzącymi zmianami klimatycznymi i ogólnymi wytycznymi wskazującymi rozwiązania mające niwelować negatywny wpływ egzystencji ludzi na środowisko, konieczne są działania na rzecz rozwoju elektromobilności. Wymiana taboru pojazdów służbowych w Powiecie czy autobusów na elektryczne lub hybrydowe przyczyni się do zmniejszenia emisji liniowej na drogach Powiatu.

We współpracy z innymi JST:

- 1.2.4. **Zwiększenie dostępności transportu kolejowego w Powiecie:** Transport kolejowy stanowi wygodną alternatywę komunikacyjną dla innych środków transportu. Przez Powiat przebiegają istotne linie kolejowe. Wspólne działania z innymi samorządami na rzecz zwiększenia częstotliwości kursowania pociągów i dołączania do sieci nowych miejscowości, przyczynią się do poprawy dostępności Powiatu i zwiększenia komfortu podróżowania.

Dla celu 1.3. - Poprawa infrastruktury telekomunikacyjnej:

W kompetencji Powiatu:

- 1.3.1. **Zapewnienie dostępu do bezprzewodowego Internetu w miejscach publicznych (w szczególności w rejonach przystanków, placów, miejsc rekreacji) i budynkach użyteczności publicznej w Powiecie:** Rozwój sieci Internetowej jest istotny w dobie informatyzacji i szybkiego rozwoju technologii informacyjnych. Dla usprawnienia działania przestrzeni publicznych w jednostce infrastrukturę należy rozbudowywać o możliwość dostępu do sieci. Otworzy to nowe możliwości wypoczynku i rekreacji, ale także systemów informacji w komunikacji publicznej czy budynkach użyteczności publicznej.

We współpracy z innymi JST:

- 1.3.2. **Wspieranie rozwoju szerokopasmowego Internetu:** Dalsze działania związane z rozwojem infrastruktury telekomunikacyjnej wymagają współpracy z innymi samorządami. Aby przeciwdziałać wykluczeniu cyfrowemu, szczególnie na terenach wiejskich, istotna jest współpraca na rzecz wsparcia rozwijania sieci Internetu szerokopasmowego. We współpracy z gminami należy oszacować, które obszary wymagają szczególnego wsparcia i lobbowania rozwoju sieci internetowej.
- 1.3.3. **Tworzenie z gminami Powiatu Piotrkowskiego i innymi JST wspólnych systemów informacji, baz danych, systemów archiwizacji itp. – w szczególności systemów dostępnych dla wszystkich mieszkańców:** W oparciu o rozwój sieci teleinformatycznych konieczne są działania usprawniające funkcjonowanie administracji samorządowej w oparciu o nowe technologie. We współpracy z gminami i jednostkami sąsiednimi, Powiat powinien

rozwijać ogólnodostępne systemy informacji, bazy danych, systemy archiwizacji czy usługi online pozwalające na usprawnienie funkcjonowania urzędów oraz zwiększenie wygody interesariuszy. Przykładem jest konsorcjum Powiatu Piotrkowskiego z niektórymi gminami z obszaru oraz samorządami sąsiednimi. Działania takie na rzecz rozwoju e-usług należy rozwijać i dążyć do objęcia ich zasięgiem całego Powiatu, a także nawiązania współpracy z kolejnymi JST.

Dla celu 1.4. - Zwiększenie ilości instalacji odnawialnych źródeł energii:

W kompetencji Powiatu:

- 1.4.1. **Stosowanie instalacji odnawialnych w budynkach użyteczności publicznej (optymalizacja zarządzania budynkami):** W dążeniach do redukcji szkodliwej emisji do środowiska i wprowadzania ekologicznych technologii w Powiecie, konieczne jest wskazywanie przykładu mieszkańcom ze strony samorządów. Starostwo Powiatowe przy wykorzystaniu odpowiednich środków ma szansę analizy możliwości i stopniowego wprowadzania instalacji korzystających z odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej.

Dla celu 2.1. - Zapewnienie równego, adekwatnego do rzeczywistych potrzeb dostępu do opieki zdrowotnej

W kompetencji Powiatu:

- 2.1.1. **Poprawa skuteczności działań w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia w zakresie wskazanym w Strategii Rozwiązywania Problemów Zdrowotnych Powiatu Piotrkowskiego:** Profilaktyka zdrowotna na odpowiednim poziomie i szeroka wiedza na temat zdrowego trybu życia mają istotny wpływ na jakość życia mieszkańców Powiatu. Powiat ma możliwość promocji takiej wiedzy i edukowania mieszkańców ogólnodostępnymi kanałami. Istotne jest również rozwijanie dostępu do porad specjalistycznych we wszystkich obszarach jednostki. Zagadnienia związane z rozwojem w tym obszarze wskazane są w Strategii Rozwiązywania Problemów Zdrowotnych Powiatu Piotrkowskiego. Dokument ten powinien być aktualizowany, aby odpowiadać bieżącym potrzebom. Szczególnie istotne jest to w czasach pandemii, kiedy dostęp do usług medycznych może być utrudniony.
- 2.1.2. **Poprawa dostępności do usług zdrowotnych – w tym kontynuacja rozwoju możliwości wypożyczenia sprzętu rehabilitacyjnego (działania w oparciu o Strategię Rozwiązywania Problemów Zdrowotnych Powiatu Piotrkowskiego):** Niezmiernie ważna dla mieszkańców Powiatu Piotrkowskiego jest możliwość rehabilitacji i szerszy dostęp do sprzętu rehabilitacyjnego. Działania w tym obszarze zostaną szczegółowo omówione w Strategii Rozwiązywania Problemów Zdrowotnych Powiatu Piotrkowskiego.

We współpracy z innymi JST:

- 2.1.3. **Zapewnienie systemu leczenia szpitalnego opartego na strukturze demograficznej i rzeczywistych potrzebach zdrowotnych dla pacjentów naszego regionu:** Jakość i dostępność do opieki szpitalnej w Powiecie oceniana jest w wielu przypadkach negatywnie. Działania konsolidacyjne są konieczne, jednak wymagają współpracy z województwem czy z organami państwowymi. Należy również zadbać o podnoszenie kompetencji kadry medycznej w szpitalach, tak aby poziom świadczonych usług był jak najwyższy. Poprawa w tym obszarze przyczyni się do podniesienia jakości życia mieszkańców poprzez większy poziom odczuwanego bezpieczeństwa.
- 2.1.4. **Rozwój oferty usług medycznych dla seniorów – dostępność we wszystkich obszarach Powiatu:** Szczególnie ważny jest dobry dostęp do usług medycznych dla seniorów, którzy często mogą mieć większy problem z dotarciem do odpowiednich placówek. Konieczne jest rozwijanie struktur usług medycznych we wszystkich obszarach Powiatu, aby podstawowe usługi były bliżej mieszkańców i aby można dotrzeć bezpośrednio do potrzebujących również w mniejszych miejscowościach. Konieczna jest tu koordynacja działań z samorządami gminnymi.
- 2.1.5. **Rozwój usług dla mieszkańców w zakresie telemedycyny i teleopieki:** Biorąc pod uwagę utrudnioną dostępność do usług medycznych w czasach kryzysowych, należy rozwijać infrastrukturę pozwalającą na prowadzenie praktyki (wizyt, porad lekarskich) na odległość. Stosując takie metody w mniej wymagających przypadkach przyczynić można się do optymalizacji funkcjonowania służby zdrowia w regionie – zmniejszenie kolejek i zwiększenie dostępności dla bardziej potrzebujących. Działania takie należy koordynować we współpracy z gminami i organami państwowymi.

Dla celu 2.2. - Poprawa poziomu Zarządzania Kryzysowego:

W kompetencji Powiatu:

- 2.2.1. **Rozwój infrastruktury Centrum Zarządzania Kryzysowego i rozbudowa struktury:** Zarządzanie kryzysowe, jako niezmiennie ważna część funkcjonowania Powiatu w czasach kryzysowych powinno być rozwijane tak, aby CZK było gotowe na różne sytuacje. Konieczne jest rozszerzanie struktury, aby szersza kadra, z większymi zasobami mogła optymalnie reagować na nieoczekiwane sytuacje.
- 2.2.2. **Zapewnienie wystarczającej ilości materiałów (w tym środków ochrony, sprzętu medycznego itp.):** Istotne jest, aby w strukturze CZK nie brakowało zasobów potrzebnych materiałów. Należy rozwijać zapasy odpowiednich środków ochrony, sprzętu medycznego, które powinny być gotowe do rozdysponowania dla odpowiednich jednostek czy bezpośrednio dla obywateli.
- 2.2.3. **Poprawa systemu łączności z służbami publicznymi (jednostkami zaangażowanymi w zarządzanie kryzysowe):** Aby działanie i reagowanie Centrum na różne okoliczności było sprawne, konieczne jest rozwijanie systemu komunikacji z różnymi jednostkami Starostwa i służbami publicznymi biorącymi udział w reagowaniu na sytuacje kryzysowe. Pozwoli to skoordynować lepiej działania i przyspieszyć reagowanie.

Dla celu 2.3. – Poprawa jakości kształcenia i rozwój oferty oświatowej:

W kompetencji Powiatu:

- 2.3.1. **Poprawa jakości nauczania w szkołach podległych Powiatowi:** Biorąc pod uwagę dość niską ocenę poziomu kształcenia w szkołach powiatowych, należy usprawniać struktury szkolne i wprowadzać działania na rzecz zwiększania kompetencji kadry nauczycielskiej. Konieczne jest rozważenie kursów i szkoleń, zarówno dla nauczycieli, jak i dla uczniów wymagających wsparcia. Rozwój infrastruktury szkolnej – wyposażanie w lepszy sprzęt i pomoce naukowe również może przyczynić się do poprawy jakości świadczonych usług. Potrzebna jest też analiza zapotrzebowania na kształcenie w konkretnych kierunkach, aby zoptymalizować organizację oświaty i osiągać najlepsze wyniki przy optymalizacji kosztów.
- 2.3.2. **Współpraca z uczelniami wyższymi, pracodawcami, instytucjami, organizacjami w celu poszerzania oferty edukacyjnej:** Aby w dobrym kierunku rozszerzać ofertę świadczonych usług edukacyjnych, warto konsultować zapotrzebowanie rynku pracy z uczelniami, pracodawcami oraz instytucjami i organizacjami z regionu. Nawiązanie współpracy z szerokim gronem interesariuszy pozwoli zoptymalizować kształcenie w szkołach powiatowych i rozwinąć ofertę zgodnie z aktualnym zapotrzebowaniem na określone kierunki kształcenia.
- 2.3.3. **Promocja kształcenia zawodowego (włączenie w ten proces przedsiębiorców, doposażenie pracowni, podnoszenie kompetencji kadr):** Obecnie zauważalny jest spadek zainteresowania kształceniem zawodowym w Powiecie. W powiązaniu z rozwojem bardziej atrakcyjnej oferty, konieczne jest jej promowanie. Nawiązanie współpracy z zainteresowanymi pracodawcami, uczelniami czy innymi instytucjami pozwoli zwiększyć szansę wypromowania nowych kierunków kształcenia. Lepsza infrastruktura i kompetencje kadry pedagogicznej również powinny się przyczynić do tego.
- 2.3.4. **Kształcenie ustawiczne, w tym organizacja szkoleń dla mieszkańców Powiatu w szczególności dla młodzieży i dorosłych (w tym poszerzających kompetencje, ułatwiających odnalezienie się w postępowaniach urzędowych, w zakresie e-usług administracyjnych itp.):** Ważne jest również rozbudowywanie oferty kształcenia rozwijającego kompetencje i pozwalającego na poszerzanie wiedzy obywateli. Powinno dążyć się zarówno do nauczania w zakresie praktycznych, przydatnych porad, jak i szkoleń stricte zawodowych i kompetencyjnych.

Dla celu 2.4. – Poprawa komunikacji samorządu z mieszkańcami oraz podnoszenie jakości świadczonych usług:

W kompetencji Powiatu:

- 2.4.1. **Rozwój e-usług dla mieszkańców – stworzenie możliwości dopełnienia większości formalności online, tworzenie przejrzystego systemu informacji dla mieszkańców (za-**

wierającego informacje o strukturze organizacyjnej, gdzie uzyskać poszukiwane informacje itp.) (wdrażanie usług publicznych drogą elektroniczną): W zarządzaniu jednostką samorządową ważna jest optymalizacja organizacji o komunikacji z interesariuszami. Wykorzystując rozwijające się technologie należy wprowadzać ułatwienia i usprawnienia w systemie kontaktów, dopełniania formalności i ogólnego świadczenia usług publicznych. Szczególnie w dobie sytuacji kryzysowych, takich jak obecna pandemia ważne jest poszerzanie możliwości kontaktu i dopełniania formalności zdalnie – poprzez proste, funkcjonalne systemy informatyczne.

- 2.4.2. **Unowocześnianie tematycznych witryn internetowych Powiatu:** W nawiązaniu do rozwoju e-usług i ciągłego rozwoju technologii informacyjnych, konieczne jest unowocześnianie wszystkich kanałów online zarządzanych przez Powiat. Tworzenie czytelnych i funkcjonalnych stron oraz aplikacji, i co ważne jasno ze sobą powiązanych przyczyni się do poprawy jakości usług świadczonych przez Powiat. Bardziej atrakcyjna forma może też pozytywnie oddziaływać na wszelkie działania promocyjne i informacyjne w różnych obszarach.
- 2.4.3. **Organizacja struktur Starostwa Powiatowego w przyjaznej lokalizacji, dostępnej dla wszystkich mieszkańców:** Dla optymalnego działania struktur Starostwa, potrzebne jest znalezienie i zagospodarowanie lepszej lokalizacji dla wszystkich wydziałów. Struktury urzędu powinny znajdować się w miarę możliwości w jednej lokalizacji. Pozwoli to na sprawniejszą obsługę interesariuszy i lepszą komunikację wewnętrzną.
- 2.4.4. **Zapewnienie dostępności budynków użyteczności publicznej dla wszystkich grup społecznych – projektowanie uniwersalne:** Konieczne jest również modernizowanie i dostosowywanie budynków do potrzeb wszystkich grup społecznych. W szczególności należy mieć na uwadze osoby niepełnosprawne i seniorów, ułatwiając im załatwianie wszelkich spraw i dostępność do siedziby Starostwa i podległych jemu instytucji.
- 2.4.5. **Podnoszenie kwalifikacji i rozwój kompetencji pracowników Starostwa i podległych jednostek – szkolenia, kursy, doskonalenie zawodowe:** Organizacja szkoleń i kursów dla pracowników Starostwa i podległych jemu instytucji usprawni obsługę interesariuszy. Przede wszystkim pozwoli jednak w bardziej optymalny sposób funkcjonować strukturom Powiatu i przyczyni się do bardziej skutecznych działań rozwojowych.
- 2.4.6. **Rozwój wewnętrznych systemów komunikacji, wymiany informacji i optymalizacja struktur Starostwa Powiatowego:** Kolejnym krokiem dla optymalizacji funkcjonowania Starostwa Powiatowego jest usprawnianie infrastruktury i organizacji związanej z komunikacją, wymianą informacji i ogólną strukturą organizacyjną. Wypracowanie lepszej komunikacji przyspieszy działania i przyczyni się do realizacji większej ilości przedsięwzięć. Ważny jest również czytelny system archiwizacji dostępny dla wszystkich pracowników.
- 2.4.7. **Wdrożenie w Starostwie Powiatowym i podległych jednostkach, efektywnych systemów motywacji finansowej i pozafinansowej adekwatnych do wykonywanych zadań i posiadanych kompetencji:** Aby pracownicy chętnie i z motywacją podchodzili do rozwijania się i podejmowania nowych wyzwań w strukturach Starostwa, konieczne jest wprowadzenie dobrze dopasowanego do oczekiwań systemu motywacji. Odpowiednie możliwości rozwoju również przyczynią się do optymalizacji działania Powiatu.

Dla celu 2.5. - Aktywizacja mieszkańców i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu:

W kompetencji Powiatu:

- 2.5.1. **Inwestycje w infrastrukturę mającą na celu aktywizację mieszkańców:** Powiat powinien umożliwiać mieszkańcom aktywne uczestniczenie w jego funkcjonowaniu. Tworząc odpowiednie platformy do wymiany doświadczeń, opinii i pomysłów, a także promując miejsca, gdzie mieszkańcy mogą realizować różnego rodzaju projekty w formie spotkań, wydarzeń itp. przyczyni się do aktywizacji społeczeństwa.
- 2.5.2. **Rozwój oferty działań aktywizacyjnych dla seniorów – w tym np. wyjazdowe posiedzenia Rady Seniorów, otwarte spotkania, wykłady, panele, zajęcia ruchowe, sportowe, itp.:** Szczególnie w działaniach aktywizacyjnych należy uwzględniać seniorów. Organizacja wydarzeń, przedsięwzięć i projektów, w których seniorzy bezpośrednio mogą brać udział jest szczególnie ważna, aby przeciwdziałać ich wykluczeniu. Działania takie powinny być również odpowiednio promowane, aby dotrzeć do jak najszerszego grona odbiorców.
- 2.5.3. **Zorganizowanie pomocy osobom starszym oraz przewlekle chorym (w tym psychicznie):** Poza aktywizowaniem osób starszych ważne jest też organizowanie dla nich wsparcia. Szczególnie ważne jest to w przypadku osób schorowanych czy samotnych. Możliwe jest powoływanie wolontariatów i innych form zapewniając starszym opiekę, pomoc w zakupach, czy po prostu dotrzymywanie towarzystwa lub rozmowę. Należy również utrzymać odpowiedni poziom standardu Domu Pomocy Społecznej w Łochyńsku, do którego kierowane są osoby przewlekle chore psychicznie wymagające całodobowej opieki, a także wdrożyć odpowiednie działania, aby utrzymać statutową liczbę mieszkańców DPS, tj. 155 osób.
- 2.5.4. **Rozwój oferty działań aktywizacyjnych dla młodzieży, w tym spędzania wolnego czasu - otwarte spotkania, wykłady, panele, zajęcia ruchowe, sportowe, itp.:** Obok atrakcyjnej oferty edukacyjnej, należy również angażować młodzież w życie społeczne. Wskazane działania pozwolą również rozwijać kompetencje młodych mieszkańców Powiatu i budować potencjał wynikających z rozwijania ich umiejętności i zainteresowań.
- 2.5.5. **Organizacja kursów i szkoleń dla bezrobotnych:** Aby przeciwdziałać wykluczeniu bezrobotnych i poprawić sytuację na lokalnym rynku pracy przy koordynacji Powiatowego Urzędu Pracy (PUP) możliwe jest rozwijanie oferty szkoleń i kursów doskonalenia zawodowego i rozwijania kompetencji dla bezrobotnych. Cenna byłaby tu współpraca z pracodawcami z Powiatu. Pozwoliłoby to na dostosowanie umiejętności bezrobotnych do potrzeb rynku pracy i ograniczenie problemu bezrobocia.
- 2.5.6. **Likwidacja barier architektonicznych:** Zarówno w przestrzeniach publicznych, jak i budynkach użyteczności publicznej ważne jest projektowanie w sposób umożliwiający przemieszczanie się i wygodnie z nich korzystanie wszystkim grupom społecznym. Pozwoli to ograniczyć wykluczenie osób niepełnosprawnych, starszych czy innych z ograniczeniami w użytkowaniu miejsc publicznych (np. matek z dziećmi).
- 2.5.7. **Wsparcie i promocja działań NGO's:** Liczne organizacje pozarządowe potrzebują wsparcia i pobudzenia, aby w pełni rozwinąć potencjał wynikający z ich działania. W powiązaniu z rozwojem platform internetowych Powiatu i doświadczenia możliwe będzie

tworzenie przestrzeni wymiany doświadczeń, promocji i aktywizacji NGO's i zrzeszonych w nich osób. Kreowanie i umacnianie pozytywnego wizerunku sektora organizacji pozarządowych pozwoli na stymulowanie współpracy między organizacjami, sektorem prywatnym i publicznym, rozwój kompetencji kadr organizacji pozarządowych, promocje i wspieranie rozwoju wolontariatu w organizacjach pozarządowych. W strukturach Starostwa znajdują się osoby odpowiedzialne za kontakt z tymi organizacjami i wspieranie ich organizacyjnie i merytorycznie. Ponadto, Starostwo współpracuje z Ośrodkiem Wsparcia Ekonomii Społecznej (OPUS). Niezwykle istotne, w kontekście dokonujących się zmian społecznych, jest powzięcie współpracy w kierunku budowania kapitału społecznego, kreowania innowacji społecznych w zakresie promowania ekonomii społecznej jako narzędzia rozwoju lokalnego, zaspokajającego potrzeby społeczne.

- 2.5.8. **Wsparcie i organizacja rodzinnej pieczy zastępczej (w tym lokalnych Rodzinnych Domów Dziecka):** W działaniach Powiatu nie można zapomnieć też o rozwijaniu wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej. Konieczne jest wsparcie logistyczne, jak i finansowe. Rozwój w tym obszarze powinien przyczyniać się do przeciwdziałania wykluczeniu najmłodszych, z utrudnionym startem w dorosłość.

We współpracy z innymi JST:

- 2.5.9. **Wspólne inicjatywy z innymi JST poprawiające sytuację na rynku pracy w Powiecie:** Dla poprawy sytuacji bezrobotnych i zwiększenia atrakcyjności rynku pracy konieczne są również działania we współpracy z gminami. Wspólne promowanie i organizowanie wsparcia, szkoleń itp. pozwoli w większym stopniu minimalizować wykluczenie bezrobotnych. Gminy mogą wspomóc Powiat w angażowaniu pracodawców we wspólne działania z PUP.
- 2.5.10. **Tworzenie nowych miejsc pracy w Powiecie – we współpracy z przedsiębiorcami w oparciu o nowe technologie oraz poprzez pozyskiwanie z zewnątrz inwestorów:** Nawiązując współpracę z przedsiębiorcami Powiat wraz z gminami może wspólnie kreować miejsca pracy i koordynować działania oświatowe tak, aby odpowiadać na zapotrzebowanie pracodawców. Budując odpowiedni zasób wykształconych osób jednostki samorządowe mogą również promować możliwość inwestowania na swoich terenach, w celu przyciągnięcia nowych pracodawców.
- 2.5.11. **Zwiększenie zasobu socjalnych lokali mieszkaniowych:** Tu Powiat ściśle współdziałając z gminami może sygnalizować zapotrzebowanie i promować możliwość rozwoju socjalnego. Głównymi realizatorami działań rozwojowych muszą jednak być samorządy gminne.

Dla celu 3.1. - Adaptacja do zmian klimatu:

W kompetencji Powiatu:

- 3.1.1. **Ograniczanie stosowania nieekologicznych środków ochrony roślin i nawozów sztucznych:** Działania ograniczające stosowanie szkodliwych środków w uprawie roślin są szczególnie ważne w kontekście poprawy stanu lokalnych wód. Wiąże się to z poprawą stanu środowiska, ale również zwiększeniem atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej.

Co więcej, promocja odpowiednich rozwiązań w tym obszarze jest istotna również w budowaniu marki regionu opartej o potencjał rolniczy i lokalne produkty rolnicze. Stosowanie ekologicznych upraw zdecydowanie zwiększy atrakcyjność lokalnej produkcji. Powiat powinien promować i wskazywać wytwórcom możliwości i proekologiczne rozwiązania.

- 3.1.2. **Magazynowanie wody deszczowej oraz wody „szarej” w budynkach użyteczności publicznej i jej ponowne wykorzystanie:** Działaniem wpływającym na poprawę gospodarki wodnej w miejscowościach Powiatu jest odpowiednie zagospodarowanie wód opadowych oraz mało zanieczyszczonej wody w budynkach użyteczności publicznej. Przy okazji działań modernizacyjnych cenne byłoby stopniowe wprowadzanie instalacji pozwalającej na magazynowanie i ponowne wykorzystanie tych zasobów wodnych. Powinno się to przyczynić również do poczynienia oszczędności w dłuższej perspektywie czasowej.
- 3.1.3. **Promocja zasobów geotermalnych i informowanie o możliwościach ich wykorzystania:** Wody geotermalne to cenny zasób Powiatu Piotrkowskiego. Istotne jest promowanie możliwości wykorzystania ich jako źródła ciepła i wsparcie w procesach pozyskiwania odpowiedniej infrastruktury z dofinansowaniem. Rozważyć można również zastosowanie tego rodzaju instalacji w wybranych budynkach użyteczności publicznej. Wykorzystywanie geotermalnych zasobów przyczyni się do zmniejszenia emisji szkodliwych substancji do powietrza.
- 3.1.4. **Prowadzenie edukacji proekologicznej – poprawa sytuacji z zakresu segregacji i odbioru odpadów:** W Powiecie wciąż dostrzegalny jest problem z obchodzeniem się z odpadami. Powstają dzikie wysypiska śmieci, a w wielu gospodarstwach nie jest prowadzona segregacja. Starostwo powinno prowadzić zintensyfikowane działania promocyjne i edukacyjne wskazujące jak obchodzić się z odpadami, jakie korzyści wynikają z segregacji i jakie konsekwencje grożą za nieprawidłowe i nielegalne obchodzenie się z odpadami.
- 3.1.5. **Promocja niskoemisyjnych rozwiązań w transporcie i gospodarstwach domowych:** Powiat powinien dokładać wszelkich starań w celu ograniczenia emisji szkodliwych substancji do atmosfery. W kompetencji jednostki jest promowanie i edukowanie o możliwościach stosowania niskoemisyjnych lub zeroemisyjnych rozwiązań. Możliwe jest też wsparcie we wskazywaniu możliwości pozyskiwania dofinansowań.
- 3.1.6. **Wsparcie inwestycji w przydomowe oczyszczalnie ścieków na terenach niemożliwych do skanalizowania:** Ze względu na trudność w rozwijaniu sieci kanalizacyjnej na całym obszarze Powiatu przez samorządy, konieczne może być wprowadzanie alternatywy w postaci przydomowej oczyszczalni ścieków. Powiat może promować i edukować o tego rodzaju rozwiązaniach.
- 3.1.7. **Promowanie instalacji gazowej jako alternatywy dla nieefektywnych, nieekologicznych źródeł ogrzewania:** Inną alternatywą dla nieekologicznych źródeł ciepła i energii jest gaz. Starostwo Powiatowe może promować możliwość przyłączania do instalacji gazowej w miejscach, gdzie jest ona dostępna.
- 3.1.8. **Doradztwo i wskazywanie możliwości pozyskiwania dofinansowania inwestycji w OZE:** Optymalnym rozwiązaniem jest wprowadzanie na terenie Powiatu jak największej ilości instalacji wykorzystujących Odnawialne Źródła Energii. Te w największym stopniu przyczyniają się do redukcji szkodliwej emisji i poprawy stanu środowiska. Powiat może promować możliwości stosowania tego rodzaju instalacji i organizować doradztwo z zakresu instalacji i możliwości pozyskiwania dofinansowań.

We współpracy z innymi JST:

- 3.1.9. **Prowadzenie działań w zakresie błękitno-zielonej infrastruktury – renaturyzacja koryt rzecznych i zapobieganie spływom powierzchniowym z pól; utrzymanie czystości akwenów i cieków wodnych:** Działania te są ważne w perspektywie zachowania równowagi w środowisku naturalnym. Zagospodarowanie przestrzeni w przewadze leży w kompetencji gmin. Powiat może jednak promować odpowiednie zachowania i lobbować skoordynowane działania gmin.
- 3.1.10. **Zwiększenie udziału zieleni w przestrzeniach publicznych:** Podobnie jak powyższe działanie, tak i zwiększanie ilości zieleni w przestrzeniach publicznych leży w kompetencji gmin. Powiat może jednak edukować i promować pozytywne aspekty stosowania takich rozwiązań.
- 3.1.11. **Kontrola i utrzymanie stanu czystości przestrzeni publicznych oraz terenów rekreacyjnych:** Tu również istotną rolę Powiatu jest zwracanie uwagi na ten problem i promowanie prawidłowych zachowań. Gminy, w koordynacji powinny monitorować i egzekwować odpowiednie postępowanie mieszkańców.
- 3.1.12. **Ograniczanie uszczelniania powierzchni w granicach terenów publicznych (w koordynacji z gminami) – w szczególności dróg, placów, terenów przynależnych do budynków użyteczności publicznej:** Tu konsekwentnie Powiat powinien wskazywać i promować odpowiednie praktyki, natomiast gminy w porozumieniu realizować zagospodarowanie przestrzeni publicznych w odpowiedni sposób.
- 3.1.13. **Monitorowanie stanu jakości wód i wspieranie działań ograniczających:** Kierunek ten wiąże się również z działaniami proekologicznymi w rolnictwie. Powiat poza wskazanymi tam działaniami ma również możliwość wspierania poprzez edukację ograniczania innych negatywnych zachowań które wpływają na zły stan wód – jak odprowadzanie ścieków poza obieg sieci kanalizacyjnej itp.
- 3.1.14. **Promowanie alternatywnych, odnawialnych źródeł energii:** Powiat powinien również zachęcać do współpracy gminy, aby JST na wielu szczeblach prowadziły działania na rzecz stosowania odnawialnych źródeł energii i ograniczania emisji.

Dla celu 3.2. - Gospodarka o obiegu zamkniętym:

W kompetencji Powiatu:

- 3.2.1. **Edukacja w zakresie spalania nieodpowiednich materiałów w piecach grzewczych oraz możliwości wymiany instalacji na nowocześniejsze:** Powiat wykorzystując rozwijane narzędzia komunikacji z mieszkańcami i informacją, może prowadzić również działania edukacyjne w tym obszarze.
- 3.2.2. **Edukacja w zakresie zagospodarowania odpadów w celu eliminacji dzikich wysypisk:** W ramach edukacji proekologicznej Starostwo Powiatowe może propagować informacje o negatywnym wpływie na środowisko niekontrolowanego pozbywania się odpadów na obszarach przyrodniczych.
- 3.2.3. **Realizacja działań edukacyjnych o gospodarce w obiegu zamkniętym:** Aby wprowadzać w obszarach funkcjonowania Powiatu założenia gospodarki o obiegu zamkniętym,

konieczna jest edukacja w tym zakresie wyjaśniająca na czym polega ten rodzaj zarządzania JST i jakie pozytywne efekty może wносить dla jednostki, środowiska czy mieszkańców.

- 3.2.4. **Zaangażowanie w prowadzenie we współpracy z uczelniami wyższymi prac badawczo-rozwojowych na rzecz poprawy jakości życia i klimatu:** W gospodarce o obiegu zamkniętym, cenne są rozwiązania rozwojowe wprowadzane w oparciu o samodzielnie prowadzone badania i poszukiwanie optymalnych rozwiązań dopasowanych do potrzeb jednostki. Znacząco może pomóc w tym zaangażowanie ośrodków badawczych i uczelni wyższych. W przypadku współpracy z ośrodkami regionalnymi da to możliwość rozwoju również w zakresie światy i budowania kompetencji mieszkańców.
- 3.2.5. **Zaangażowanie we współpracę z Podmiotami działającymi na rzecz kreowania podstaw odpowiedzialności za stan środowiska, szacunku do przyrody, uświadomienia znaczenia pszczół dla środowiska człowieka, przestrzegania zasad w ochronie pszczół:** Obok ośrodków oświatowych, ważne jest angażowanie inicjatyw prywatnych, społecznych działających na rzecz poprawy jakości życia, stanu środowiska i propagowania zachowań proekologicznych. Współpraca taka pozwoli w jeszcze szerszym zakresie wykorzystywać lokalne potencjały.

We współpracy z innymi JST:

- 3.2.6. **Wspólna inicjatywa z gminami Powiatu na rzecz rozwiązania problemu segregacji śmieci, selekcji:** W przyszłej perspektywie, ważne jest znalezienie trwałego, ekologicznego rozwiązania pozwalającego wyeliminować problem zagospodarowania odpadów w Powiecie. Do tego konieczna jest współpraca z gminami. We wspólnej inicjatywie należy przeanalizować możliwości i znaleźć przestrzeń i wytypować odpowiednią infrastrukturę. Trafnym przykładem do analizy możliwości realizacji jest lokalizacja spalarni śmieci w regionie. Pozwoli to rozwiązać problem z odpadami we wszystkich gminach Powiatu i zmniejszyć koszty związane z tym obszarem dla JST.
- 3.2.7. **Wspólne działanie z gminami Powiatu na rzecz zbiorowego zakupu energii elektrycznej od dostawców:** Kolejna wspólna inicjatywa również może przyczynić się do zmniejszenia kosztów funkcjonowania JST i życia w Powiecie. Powiat wraz z gminami może również promować i dążyć do realizacji rozwiązań zwiększających niezależność energetyczną.

Dla celu 3.3. – Rozwój oferty kulturalnej Powiatu:

W kompetencji Powiatu:

- 3.3.1. **Włączanie mieszkańców w proces tworzenia oferty kulturalnej:** Przy budowaniu atrakcyjnej oferty kulturalnej ważne jest zaangażowanie lokalnej społeczności. Odpowiednio przeprowadzone konsultacje pozwolą dopasować ofertę do potrzeb mieszkańców w największym stopniu. Angażowanie np. NGO's w sam proces organizacji różnego rodzaju wydarzeń może wpłynąć na zwiększenie zainteresowania mieszkańców i szerszy zasięg inicjatyw.

- 3.3.2. **Intensyfikacja działań informacyjno-promocyjnych o ofercie kulturalnej Powiatu:** Istniejąca i przyszła oferta kulturalna powinna być promowana wszelkimi kanałami informacyjnymi dostępnymi dla Powiatu. Należy również uwzględniać wykorzystywanie nowo rozwijanych narzędzi. Przydatne może być również angażowanie innych JST, organizacji itp.
- 3.3.3. **Organizacja wydarzeń kulturalnych na terenie Powiatu, dostępnych zarówno na miejscu, jak i online:** Starostwo Powiatowe ma możliwość organizowania i patronowania wydarzeń na terenie jednostki. Uwzględniając możliwe utrudnienia w dostępie należy rozwijać alternatywne możliwości uczestnictwa we wszelkiego rodzaju inicjatywach. Narzędziem adekwatnym mogą być wszelkiego rodzaju platformy online – również potencjalne narzędzia, rozwijane przez Starostwo.
- 3.3.4. **Promocja istniejących zabytków i obiektów muzealnych na terenie Powiatu – współpraca z miastem Piotrkowem Trybunalskim:** Obok wydarzeń, promować należy również zasoby w postaci atrakcyjnych zabytków i obiektów muzealnych. Wskazane jest stworzenie spójnej platformy promocyjnej, dostępnej wieloma kanałami (np. www, aplikacja, katalogi, broszury i publikacje, infrastruktura informacyjna w przestrzeni Powiatu). Istotne jest tutaj nawiązanie współpracy z innymi samorządami z miastem Piotrkowem Trybunalskim na czele. Piotrków stanowi centrum regionu, a zasoby historyczne miasta są ściśle powiązane z zabytkami Powiatu.
- 3.3.5. **Promowanie lokalnej sztuki i literatury – wystawy, druk książek, powieści lokalnych autorów – szczególnie o charakterze historycznym, opisujących kulturę i historię regionu:** W Powiecie występuje potencjał w postaci lokalnej twórczości – zarówno ludowej, jak i tradycyjnej. Dzieła, które odnoszą się do historii i kultury regionu należy promować i rozprzestrzeniać. Możliwe działania to druk, reprodukcja itp. różnych dzieł i budowanie ich marki w świadomości mieszkańców i przyjezdnych.

We współpracy innymi JST:

- 3.3.6. **Organizacja powiatowego muzeum we współpracy z lokalnymi społecznościami – w formie filii przy lokalnych domach ludowych, domach kultury czy bibliotekach – utworzenie spójnego systemu we współpracy z gminami Powiatu:** Liczne zasoby pamiętek historycznych w Powiecie często pozostają niewykorzystane, przechowywane w rękach prywatnych lub w archiwach. We wspólnej inicjatywie Powiatu, gmin, lokalnych społeczności istnieje możliwość stworzenia muzeum powiatowego w formie rozsianych po miejscowościach jednostki wystaw, galerii itp. Oddziały muzeum mogłyby funkcjonować przy gminnych ośrodkach takich jak domy ludowe, biblioteki itp. Powiat z kolei mógłby prowadzić skoordynowaną promocję i system informacji o zbiorach muzealnych, ich lokalizacji, szlakach łączących poszczególne punkty itp. Tego rodzaju inicjatywa jest potrzebna ze względu na nieznaczny udział w ofercie kulturalnej i turystycznej obiektów muzealnych.
- 3.3.7. **Wzrost aktywności kulturalnej wiejskich świetlic oraz bibliotek:** Działanie to wiąże się po części z wcześniejszym kierunkiem. Jednocześnie jednak obejmuje szerszy zakres dając możliwość promowania innych inicjatyw i działań wskazanych jednostek. Powiat może

tutaj koordynować działania promocyjne i podpowiadać możliwe inicjatywy. Gminy muszą z kolei wdrażać konkretne działania na rzecz rozwoju sieci świetlic i bibliotek. Pozytywnym aspektem byłoby zaangażowanie lokalnych NGO's.

- 3.3.8. **Rozwój lokalnych domów kultury:** Tu działania powinny być rozwijane w analogiczny sposób do kierunku 3.3.7. W skoordynowanej współpracy Powiat może promować lokalne inicjatywy i możliwości wykorzystania domów kultury, przy rozwoju infrastruktury i odpowiedniej organizacji gmin.

Dla celu 3.4. – Rozwój oferty turystyczno-rekreacyjnej:

W kompetencji Powiatu:

- 3.4.1. **Rozwój infrastruktury nad Zalewem Sulejowskim poprzez wspieranie przedsiębiorców w ramach promocji produktów lokalnych Ziemi Piotrkowskiej:** Zalew Sulejowski jest najbardziej rozpoznawalnym akwenem wodnym w regionie wykorzystywanym do celów rekreacyjnych. Należy jednak wspierać działania na rzecz rozwoju infrastruktury na terenach nadwodnych i promować lokalne inicjatywy przedsiębiorców czy stowarzyszeń rozwijających ofertę rekreacyjną zalewu.
- 3.4.2. **Rozwój i promocja oferty turystycznej nad Zalewem w Czarnocinie poprzez wspieranie przedsiębiorców w ramach promocji produktów lokalnych Ziemi Piotrkowskiej:** Ważna jest również promocja innych terenów nadwodnych. Odpowiednie wsparcie Powiatu pozwoli na spopularyzowanie i zagospodarowanie obecnie mniej rozpoznawalnych miejsc.
- 3.4.3. **Promocja walorów przyrodniczych i rekreacyjnych rzek Powiatu Piotrkowskiego (w tym Pilicy i Luciąży):** W skoordynowanej ofercie turystycznej powinny się również znaleźć cenne przyrodniczo tereny – lasy Powiatu i malownicze rzeki. Obszary chronione należy wykorzystywać przy prowadzeniu edukacji proekologicznej, ale również jako przestrzeń do cichej i spokojnej rekreacji.
- 3.4.4. **Promocja agroturystyki w regionie – m.in. opracowanie mapy obiektów, przygotowanie folderów promocyjnych i broszur informacyjnych:** W powiązaniu z przedstawieniem rozbudowanej oferty turystycznej, konieczne jest rozwijanie bazy noclegowej. W przypadku Powiatu Piotrkowskiego w powiązaniu z budowaniem marki regionu opartej o rolnictwo duży potencjał wykorzystać można w obszarze promowania i wspierania agroturystyki.

We współpracy z innymi JST:

- 3.4.5. **Rozwój obiektów sportowych na terenie Powiatu, w szczególności na terenach nadwodnych – w tym sieci siłowni plenerowych, boisk wielofunkcyjnych itp. (na terenie szkół podległych Powiatowi):** Istotną częścią infrastruktury rekreacyjnej są obiekty sportowe. Powiat w swojej kompetencji ma możliwość rozwoju tego rodzaju obiektów przy szkołach podległych jednostce. Należy jednak pamiętać, że obiekty te powinny być ogólnodostępne. Inne obiekty, które uzupełniłyby sieć, mogą być realizowane przez samorządy gminne czy prywatnych właścicieli na terenach nadwodnych. Ważne jest promowanie tego rodzaju rozwiązań przez Powiat.

- 3.4.6. **Utworzenie katalogów, map, folderów z lokalnymi atrakcjami turystycznymi – zabytkami, muzeami, szlakami, terenami przyrodniczymi itp. (online, w wersji papierowej, we współpracy z gminami Powiatu i miastem Piotrkowem Tryb.):** Aby zapewnić odpowiednią informację i dostęp do zasobów atrakcji turystycznych, konieczny jest interaktywny, zunifikowany system informacji. Różnego rodzaju mapy tematyczne, foldery itp. można tworzyć we współpracy z gminami.
- 3.4.7. **Wytyczanie i znakowanie w celu uzupełnienia i rozwoju istniejącej siatki szlaków turystycznych pieszych i rowerowych:** Istniejące i planowane sieci dróg i obiektów turystycznych nie będą funkcjonowały prawidłowo bez odpowiedniego oznakowania. O jego realizację muszą zadbać samorządy gminne, jednak Powiat może koordynować stworzenie spójnego systemu oznakowania i informacji.
- 3.4.8. **Współpraca z prywatnymi właścicielami na terenach nadwodnych w celu organizacji wydarzeń turystycznych, sportowych i kulturalnych (w tym nad Zalewem Cieszanowskim i Zalewem Czarnocin):** W miejscach o potencjale turystycznym, gdzie nie ma zasobów terenów Powiatowych czy gminnych do rozwoju infrastruktury i sieci atrakcji zachęcać należy prywatnych inwestorów. Powiat może edukować i informować o możliwościach i korzyściach płynących z rozwoju takiej infrastruktury.

Dla celu 3.5. – Budowanie i promocja marki Powiatu i całego regionu:

W kompetencji Powiatu:

- 3.5.1. **Promowanie lokalnych produktów rolniczych – w tym pszczelarstwa, upraw ekologicznych:** Lokalne wyroby dobrej jakości mają duży potencjał w budowaniu marki regionu i Powiatu. Należy to wykorzystać prowadząc odpowiednią ich promocję. Daje to również szansę rozwoju gospodarczego i aktywizacji lokalnej społeczności.
- 3.5.2. **Promowanie lokalnego rękodziela i innej sztuki (w tym ludowej):** Niezwykle cennym zasobem jest lokalne rękodzielnictwo i sztuka. Wyroby tego rodzaju w silny sposób nadają charakteru lokalnej marce. Ich promocja również stwarza duży potencjał rozwojowy.
- 3.5.3. **Organizacja targów, wydarzeń pozwalających na promocję i wymianę doświadczeń:** Aby rozwijać rynek lokalnych wyrobów i usług konieczna jest platforma promocji i wymiany doświadczeń. Dobrym narzędziem do realizacji tego celu może być organizacja różnego rodzaju targów.
- 3.5.4. **Promocja zasobów turystycznych i przyrodniczych regionu na szeroką skalę:** Potencjał jaki mają w sobie zasoby przyrodnicze i kulturowe, daje możliwość promowania regionu na szerszą skalę. Należy to wykorzystywać poprzez odpowiednie rozprzestrzenianie informacji o zasobach Powiatu i regionu.
- 3.5.5. **Zaangażowanie mieszkańców, lokalnych grup społecznych do działań dotyczących promocji Powiatu jako miejsca przyjaznego do życia/osiedlenia się – z zaangażowaniem mieszkańców, lokalnych grup społecznych:** Skutecznym działaniem promocyjnym jest angażowanie mieszkańców. Budując w społeczności patriotyzm lokalny i poczucie życia w atrakcyjnym miejscu, można budować markę regionu jako miejsca atrakcyjnego i ciekawego do zamieszkania.

We współpracy z innymi JST:

- 3.5.6. **Budowa i rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego:** Dla optymalnego rozwoju produkcji lokalnych wyrobów warto wprowadzać wsparcie instytucjonalne. Lokalne inkubatory tworzone we współpracy z gminami pozwolą na rozwój przedsiębiorczości opartej o przetwórstwo.

Dla celu 3.6. Współpraca z przedsiębiorcami:

W kompetencji Powiatu:

- 3.6.1. **Realizacja programu promocji gospodarczej:** Aby osiągnąć zadowalający poziom rozwoju gospodarczego konieczne są działania promujące lokalną gospodarkę. Odpowiednie działania, starania pozwolą przyciągać inwestorów chcących rozwijać się w Powiecie.
- 3.6.2. **Stworzenie i rozwój powiatowego inkubatora przedsiębiorczości:** Jeśli istnieje potrzeba pobudzenia przedsiębiorczości wśród mieszkańców, niezbędna może się okazać organizacja wsparcia instytucjonalnego. Prężnie działający inkubator przyczyni się do aktywizacji zawodowej mieszkańców i powstawania nowych inicjatyw gospodarczych.
- 3.6.3. **Doradztwo dla przedsiębiorców i ogółu społeczeństwa z zakresu finansów przedsiębiorstw, prowadzenia własnej działalności gospodarczej itp.:** Doradztwo z zakresu przedsiębiorczości pozwoli rozwijać się już istniejącym firmom i nowo powstającym inicjatywom. Odpowiednio pokierowane programy wsparcia przyczynią się do pobudzenia gospodarczego i rozwoju podejścia innowacyjnego.
- 3.6.4. **Wsparcie lokalnych liderów w prowadzeniu działań inwestycyjnych:** Aby zatrzymać w Powiecie duże przedsiębiorstwa i utrzymać rozwój gospodarczy potrzebne są inicjatywy wspierające działania inwestycyjne – a więc pozyskiwanie odpowiednich terenów, rozwój technologii itp.
- 3.6.5. **Przygotowanie katalogu inwestycji istotnych z punktu widzenia Powiatu, możliwych do realizacji w formie PPP:** Powiat powinien przeprowadzić analizę możliwości inwestycyjnych na obszarze jednostki. Pozwoli to zoptymalizować działania i wyznaczyć priorytety inwestycyjne, które przyczynią się do przyspieszenia rozwoju gospodarczego.
- 3.6.6. **Podejmowania inicjatyw i działań rozwojowych poprzez współpracę Powiatu, przedsiębiorców i uczelni wyższych:** Angażując w działania rozwojowe przedsiębiorców i uczelnie wyższe można osiągnąć bardziej innowacyjne rezultaty. Tego rodzaju współpraca daje szansę na wyedukowanie odpowiedniej wykształconej kadry i optymalne rozwijanie się przedsiębiorczości w regionie, ściśle związanej z potrzebami lokalnymi i wiodącymi obszarami rozwojowymi.

We współpracy z innymi JST:

- 3.6.7. **Podejmowanie działań wspierających powstawanie nowych terenów inwestycyjnych w Powiecie i promujących region wśród inwestorów:** Powiat powinien lobbować działania samorządów gminnych na rzecz pozyskiwania nowych inwestycji i tworzenia nowych terenów inwestycyjnych. Odpowiednia promocja przyczyni się do zwiększenia aktywności w tym obszarze.

- 3.6.8. **Podjęcie działań zachęcających inwestorów do inwestowania w Powiecie:** Dla przyciągnięcia inwestorów, Powiat we współpracy z gminami powinien wykreować odpowiednią ofertę i promocję. Działania te powinny być oparte o potencjały i mocne strony jednostki, które w pozytywny sposób budują markę regionu.

5. OKREŚLENIE SPÓJNOŚCI STRATEGII ROZWOJU POWIATU ZE STRATEGIAMI NA SZCZEBLU KRAJOWYM I WOJEWÓDZKIM

Do oceny spójności strategii z celami rozwojowymi zawartymi w dokumentach wyższego rzędu wybrano najważniejsze dokumenty krajowe i regionalne. Niektóre z nich są w końcowej fazie przygotowania, dlatego przedstawiono również projekty nowych dokumentów.

W tabeli przedstawiono schemat zgodności celów strategicznych z celami dokumentów wyższego rzędu, które opisano w dalszych rozdziałach strategii.

Tabela 5. Zestawienie zgodności celów strategicznych Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego z celami dokumentów wyższego rzędu (opracowanie własne).

KRAJOWE I WOJE- WÓDZKIE DOKU- MENTY STRATE- GICZNE	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Roz- woju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) SOR	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowa- nia Kraju 2030 (uchylona)	Strategia Zrównoważonego Rozwoju Trans- portu do 2030 r	Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020	Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030	Plan zagospodarowania przestrzennego wo- jewództwa łódzkiego oraz plan zagospodaro- wania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi 2030	Regionalny Plan Transportowy Wojewódz- twa Łódzkiego 2020	Regionalny Plan Transportowy Wojewódz- twa Łódzkiego 2021-2027 (projekt)	Regionalna Strategia Innowacji dla Woje- wództwa Łódzkiego LORIS 2030	„Plan gospodarki odpadami dla wojewódz- twa łódzkiego na lata 2019-2025 z uwzględ- nieniem lat 2026-2031” (projekt)	Wojewódzki program opieki nad zabytkami w województwie łódzkim na lata 2020-2023
	SOR 2030	KPZK 2030 (uchy- lona)	SZRT 2030	SRWL 2020 SRWL 2030 (proj.)	PZPWL 2020 PZPWL 2030 (proj.)	RPTWL 2020 RPTWL 2021-2027 (proj.)	LORIS 2030 (proj.)	PGOWL (proj.)	WPonZ		
CELE STRATE- GICZNE	MACIERZ ZGODNOŚCI										
Rozwój infrastruktury	+	+	+	+	+	+					
Poprawa jakości życia w Powiecie w tym rozwój społeczny oraz podniesienie jakości usług publicznych	+		+	+	+	+	+				
Wykorzystanie i ochrona po- tencjałów Po- wiatu w tym rozwój gospo- darczy	+	+	+	+	+		+	+		+	

W Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego wyróżniono trzy cele strategiczne, do których przypisano cele operacyjne wraz z kierunkami działań (tam, gdzie było to zasadne przedstawiono również podział na kompetencje Powiatu oraz współpracę z innymi JST). **Cele operacyjne** w poszczególnych obszarach strategicznych wymieniono poniżej. Przypisaną numerację wykorzystano następnie do oceny porównawczej celów operacyjnych Strategii Powiatu z celami dokumentów wyższego rzędu.

Rozwój infrastruktury – Cel Strategiczny I

1. Poprawa stanu i rozwój infrastruktury komunikacyjnej (drogowej, pieszej i rowerowej).
2. Zwiększenie znaczenia transportu zbiorowego – autobusowego, kolejowego.
3. Poprawa infrastruktury telekomunikacyjnej.
4. Zwiększenie ilości instalacji odnawialnych źródeł energii.

Poprawa jakości życia w Powiecie, w tym rozwój społeczny oraz podniesienie jakości usług publicznych - Cel Strategiczny II

1. Zapewnienie równego, adekwatnego do rzeczywistych potrzeb dostępu do opieki zdrowotnej.
2. Poprawa poziomu Zarządzania Kryzysowego.
3. Poprawa jakości kształcenia i rozwój oferty oświatowej.
4. Poprawa komunikacji samorządu z mieszkańcami oraz podnoszenie jakości świadczonych usług.
5. Aktywizacja mieszkańców i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Wykorzystanie i ochrona potencjałów Powiatu, w tym rozwój gospodarczy - Cel Strategiczny III

1. Adaptacja do zmian klimatu.
2. Gospodarka o obiegu zamkniętym.
3. Rozwój oferty kulturalnej Powiatu.
4. Rozwój oferty turystyczno-rekreacyjnej.
5. Budowanie i promocja marki Powiatu i całego regionu.
6. Współpraca z przedsiębiorcami.

5.1. STRATEGIA ROZWOJU POWIATU, A STRATEGIE KRAJOWE

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (SOR), przyjęta przez Radę Ministrów dnia 14 lutego 2017 r., w której jako cel główny wskazano: „Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym”. Realizację celu głównego wspierają trzy cele szczegółowe, z kolei podzielone na obszary i cele realizacji działań.

Tabela 6. Zestawienie zgodności celów strategicznych Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego z celami Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (opracowanie własne).

SOR – cele szczegółowe	Strategia Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego – CELE OPERACYJNE DLA TRZECH CELÓW STRATEGICZNYCH		
	Rozwój infrastruktury	Poprawa jakości życia w Powiecie, w tym rozwój społeczny oraz podniesienie jakości usług publicznych	Wykorzystanie i ochrona potencjałów Powiatu, w tym rozwój gospodarczy
	I	II	III
1.Trwały wzrost gospodarczy oparty o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.			
Obszary-cele realizacji działań			
Reindustrializacja- Wzrost zdolności polskiego przemysłu do sprostania globalnej konkurencji			5, 6
Rozwój innowacyjnych firm- Zwiększenie innowacyjności polskich przedsiębiorstw na rynku krajowym i rynkach zagranicznych			5, 6
Małe i średnie przedsiębiorstwa- Przemiany strukturalne sektora Nowe formy działania i współpracy Nowoczesne instrumenty wsparcia			5, 6
Kapitał dla rozwoju- Trwałe zwiększenie stopy inwestycji i ich, jakości w dłuższej perspektywie, przy większym wykorzystaniu środków krajowych			6
Ekspansja zagraniczna- Zwiększenie umiędzynarodowienia polskiej gospodarki Zwiększenie eksportu towarów zaawansowanych technologicznie			5, 6
2.Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.			
Obszary-cele realizacji działań			
Spójność społeczna- Poprawa dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy	1,2,3	1,3,4,5	
Rozwój zrównoważony terytorialnie- Zrównoważony rozwój kraju wykorzystujący indywidualne potencjały endogeniczne poszczególnych terytoriów Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych w oparciu o specjalizacje gospodarcze i nowe nisze rynkowe			3,4,5,6

Podniesienie skuteczności i jakości wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie na wszystkich szczeblach zarządzania			
3. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu. Obszary-cele realizacji działań			
Prawo w służbie obywatelom i gospodarce- Uproszczenie prawa zapewniające lepsze warunki dla działalności gospodarczej i realizacji potrzeb obywateli			6
Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem- Inkluzywne i skuteczne instytucje publiczne – dostępne i otwarte dla obywateli oraz przedsiębiorców Budowa zintegrowanego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego	1,2	4,5	
E-państwo- Cyfrowe państwo usługowe		4	
Finanse publiczne- Stabilne, efektywne i zrównoważone finanse publiczne		4	
Efektywność wykorzystania środków UE- Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej w sposób przekładający się na trwałe efekty rozwojowe		1	

Strategia Powiatu Piotrkowskiego wypełnia cele przedstawione w SOR poprzez wprowadzenie działań na rzecz odpowiedzialnego i zrównoważonego rozwoju opartego na współpracy Powiatu z innymi jednostkami samorządowymi i sektorem przedsiębiorstw. W strategii Powiatu położono nacisk na działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu oraz poprawie jakości życia mieszkańców. Dokument ten wypełnia również założenia projektu strategicznego SOR, mianowicie „Mapy drogowej w zakresie transformacji w kierunku gospodarki o zamkniętym obiegu”, czyli dokumentu zawierającego zestaw narzędzi stwarzających warunki do wdrożenia w kraju nowego modelu gospodarczego, opartego na zrównoważonej produkcji i konsumpcji.

Strategia Powiatu podkreśla wagę inwestycji w zakresie gospodarki obiegu zamkniętego, uregulowaniu gospodarki odpadami i efektywnego zarządzania zasobami. Wprowadzenie nowego modelu wpłynie pozytywnie na konkurencyjność przedsiębiorstw oraz ograniczenie zanieczyszczenia środowiska.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, przyjęta przez Radę Ministrów, uchylona dnia 13 grudnia 2011 r. 13.11.2020 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 1378). Była istotnym dokumentem szczebla krajowego odnoszącym się do zagospodarowania przestrzennego. W przyszłości zostanie zastąpiona koncepcją rozwoju kraju.

Tabela 7. Zestawienie zgodności celów strategicznych Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego z celami Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (opracowanie własne).

KPZK – cele	Strategia Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego – CELE OPERACYJNE DLA TRZECH CELÓW STRATEGICZNYCH		
	Rozwój infrastruktury	Poprawa jakości życia w Powiecie, w tym rozwój społeczny oraz podniesienie jakości usług publicznych	Wykorzystanie i ochrona potencjałów Powiatu, w tym rozwój gospodarczy
	I	II	III
1.Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającego spójności.		5	1,2,3,4,5,6
2.Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez m.in. wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.			1,2,3,4,5,6
3.Poprawa dostępności terytorialnej kraju poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.	1,2,3,4		
4.Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.			1,2,3,4
5.Zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego.	4	2	1,2
6.Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego, m.in. poprzez: budowę zintegrowanego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego.			1,2

Jako cel strategiczny przedstawiano efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągania ogólnych celów rozwojowych. Określono sześć głównych celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju. Strategia Rozwoju Powiatu wpisuje się w główne założenia koncepcji poprzez propozycję działań ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu, nie pomijając kwestii gospodarczych obszaru i przedstawienie starań o wzrost przedsiębiorczości na terenie Powiatu poprzez wykorzystywanie potencjałów endogenicznych.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r. przyjęta przez Radę Ministrów 24 września 2019 r., gdzie jako główny cel krajowej polityki transportowej wskazano zwiększenie dostępności transportowej oraz poprawę bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego.

Tabela 8. Zestawienie zgodności celów strategicznych Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego z celami Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r. (opracowanie własne).

SZRT – kierunki interwencji	Strategia Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego– CELE OPERACYJNE DLA TRZECH CELÓW STRATEGICZNYCH		
	Rozwój infrastruktury	Poprawa jakości życia w Powiecie, w tym rozwój społeczny oraz podniesienie jakości usług publicznych	Wykorzystanie i ochrona potencjałów Powiatu, w tym rozwój gospodarczy
	I	II	III
Budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce	1,2,3		
Poprawa sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym	1,2,3		
Zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności	2,3		
Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów	1,2		
Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko	2,4		1
Poprawa efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.			1

Realizację Strategii ujęto w ramach sześciu kierunków interwencji obejmujących wszystkie gałęzie transportu. Strategia rozwoju Powiatu wpisuje się w proponowane kierunki poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury transportowej zarówno drogowej, jak i kolejowej, polepszanie jakości środków przewozu zbiorowego i wdrażanie działań m.in. w zakresie adaptacji do zmian klimatu oraz minimalizacji presji na środowisko.

5.2. STRATEGIA ROZWOJU POWIATU, A STRATEGIE REGIONALNE – ZGODNOŚĆ Z WOJEWÓDZKIMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego oraz plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi 2030+ (PZPWŁ)

Dokument przyjęty przez Sejmik Województwa Łódzkiego 28 sierpnia 2018 r., w którym jako wizję do 2030 r. określono „Region spójny terytorialnie i wizerunkowo, kreatywny i konkurencyjny w skali kraju i Europy, o najlepszej dostępności komunikacyjnej, wyróżniający się atrakcyjnością inwestycyjną i wysoką jakością życia”.

Tabela 9. Zestawienie zgodności celów strategicznych Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego z celami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego oraz planu zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi 2030+ (opracowanie własne).

PZPWŁ – cele szczegółowe	Strategia Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego– CELE OPERACYJNE DLA TRZECH CELÓW STRATEGICZ- NYCH		
	Rozwój infrastruktury	Poprawa jakości życia w Powiecie, w tym rozwój społeczny oraz podniesienie jakości usług publicznych	Wykorzystanie i ochrona potencjałów Powiatu, w tym rozwój gospodarczy
	I	II	III
I. Region spójny, o zrównoważonym systemie osadniczym			1,2,3,4,5
II. Region o wysokiej jakości i dostępności infrastruktury transportowej	1,2		
III. Region o wysokiej jakości i dostępności infrastruktury technicznej			1,2
IV. Region o wysokiej jakości środowiska przyrodniczego			1,2,4
V. Region o dobrze zachowanym dziedzictwie kulturowym			3,5
VI. Region o wysokiej atrakcyjności turystycznej			3,4,5
VII. Region o krajobrazie wysokiej jakości			1,2,4
VIII. Region o wysokim poziomie bezpieczeństwa publicznego		2	1
IX. Region efektywnie wykorzystujący endogeniczny potencjał rozwojowy na rzecz zrównoważonego rozwoju przestrzennego			1,2,3,4,5,6

W Planie zagospodarowania... Powiat Piotrkowski zaliczono do Powiatów posiadających korzystne cechy strukturalne rolnictwa, m.in. o pożądanej strukturze wielkościowej gospodarstw. Jest również określany jako jeden z 7 podregionów kulturowych, w którym położono nacisk na tworzenie przestrzeni będących świadectwem dawnej wielokulturowości i obecności mniejszości narodowych.

Strategia rozwoju Powiatu proponuje działania z zakresu polepszenia usług publicznych w Powiecie, dodatkowo podkreśla istotność ponoszenia inwestycji na rzecz przestrzeni publicznych, turystycznych i zachowania dziedzictwa kulturowego, a także promuje rozbudowę komunikacji i infrastruktury z wykorzystaniem nowoczesnych technologii z poszanowaniem zasad adaptacji do zmian klimatu.

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020. Uchwała Nr XXXIII/644/13 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 26 lutego 2013 r.

Tabela 10. Zestawienie zgodności celów strategicznych Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego z celami Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 (opracowanie własne).

SRWŁ 2020 – cele operacyjne	Strategia Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego– CELE OPERACYJNE DLA TRZECH CELÓW STRATEGICZNYCH		
	Rozwój infrastruktury	Poprawa jakości życia w Powiecie, w tym rozwój społeczny oraz podniesienie jakości usług publicznych	Wykorzystanie i ochrona potencjałów Powiatu, w tym rozwój gospodarczy
	I	II	III
Zaawansowana gospodarka wiedzy i innowacji			5,6
Nowoczesny kapitał ludzki i rynek pracy		3,4,5	
Zintegrowane środowisko przedsiębiorczości dla rozwoju gospodarki		5	5,6
Wysoki poziom kapitału społecznego i silne społeczeństwo obywatelskie		5	3,5
Wysoki standard i dostęp do usług publicznych	2,3	1,2,3,4	3,4
Reintegracja społeczna grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym		3,5	3,4
Wysoka jakość i dostępność infrastruktury transportowej i technicznej	1,2,3,4		1,2
Wysoka jakość środowiska przyrodniczego	1,2,4		1,2
Zrównoważony system osadniczy			1,2,4

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030. Uchwała Nr XXXI/414/21 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 6 maja 2021 r.

Tabela 11. Zestawienie zgodności celów strategicznych Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego z celami projektu Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 (opracowanie własne).

SRWŁ 2030 – cele operacyjne	Strategia Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego– CELE OPERACYJNE DLA TRZECH CELÓW STRATEGICZNYCH		
	Rozwój infrastruktury	Poprawa jakości życia w Powiecie, w tym rozwój społeczny oraz podniesienie jakości usług publicznych	Wykorzystanie i ochrona potencjałów Powiatu, w tym rozwój gospodarczy
	I	II	III
Zwiększenie potencjału badawczego i innowacyjnego			5,6
Podnoszenie jakości kapitału ludzkiego		3,4,5	
Wsparcie rozwoju MŚP i sektora rolnego		5	4,5,6

Wzmacnianie gospodarczych przewag w sektorze wytwórczym i usługowym		5	4,5,6
Rozwój kapitału społecznego		5	3,5
Poprawa stanu zdrowia mieszkańców		1	
Ograniczenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego		3,5	3,4
Adaptacja do zmian klimatu i poprawa jakości zasobów środowiska	1,2,4		1,2
Ochrona i kształtowanie krajobrazu			1,2,4,5
Zwiększenie dostępności transportowej	1,2,3,4		
Zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego	4		
Racjonalizacja gospodarki odpadami			2
Zwiększenie dostępności do usług teleinformatycznych	3		

Strategia Rozwoju Powiatu uwzględnia cele operacyjne przewidziane w Strategii województwa. Najistotniejsze z nich to poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności do usług medycznych, oświatowych, czy inwestycji z zakresu zielonej i niebieskiej infrastruktury. Drugą ważną kwestią podnoszoną w Strategii Powiatu jest zwiększenie aktywności podmiotów gospodarczych, poprzez wprowadzenie działań zwiększających ich konkurencyjność. Dodatkowo proponuje się poprawę sprawności zarządzania, zacieśnienie współpracy z innymi jednostkami samorządowymi, co umożliwi osiągnięcie efektu synergii w rozwoju Powiatu.

Poza stwierdzoną zgodnością celów strategicznych Powiatu z celami sformułowanymi dla całego województwa, SRWŁ 2030 wyznacza **Obszary Strategicznej Interwencji**, w których zostały ujęte gminy Powiatu Piotrkowskiego. Ich terytorializacja jest odpowiedzią na zdiagnozowane dysproporcje rozwojowe, przy uwzględnieniu potrzeb i funkcji miast oraz obszarów wiejskich. Zgodnie z ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju **Obszar Strategicznej Interwencji** to *obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne*. Obszary, w których dostrzeżono problemy rozwojowe bądź obszary o szczególnych walorach, w perspektywie do 2030 roku osiągną stabilny poziom rozwoju społeczno-gospodarczego. Podjęcie najistotniejszych działań oraz wsparcia przyczyni się do rozwiązywania problemów lokalnych, tym samym do aktywowania endogenicznych potencjałów.

Na mocy przyjętych rozwiązań gminy Powiatu Piotrkowskiego zostały ujęte w następujących Obszarach Strategicznej Interwencji:

- **Obszary Aktywnej Integracji:** Gminy Aleksandrów, Łęki Szlacheckie, Ręčno

Gminy wchodzące w obręb Obszarów Aktywnej Integracji to gminy zagrożone trwałą marginalizacją, w przypadku których zdiagnozowano takie problemy m.in. jak niski poziom przedsiębiorczości, słaba dostępność komunikacyjna, problemy demograficzne. Interwencja będzie skupiała się na rozwoju przedsiębiorczości, integracji społecznej, aktywizacji zawodowej, etc.

- Obszar Zielonej Gospodarki: Gminy Aleksandrów, Łęki Szlacheckie, Ręčno

W skład tego obszaru wchodzi gminy z dominującą funkcją rolniczą, przyrodniczą, z zarysowanym dziedzictwem turystycznym i/lub kulturowym. Istotnym kierunkiem działań będzie rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego, koncentracja na zwiększeniu efektywności produkcji oraz struktury gospodarstw rolnych. Ważnym elementem będzie również wprowadzenie nowoczesnej technologii i innowacji. Działania będą zmierzać przede wszystkim do dywersyfikacji gospodarstw rolnych związanych np. z rozwojem turystyki, kreowaniem marki regionu, rozbudową szlaków turystycznych czy rowerowych. Są to przedsięwzięcia konieczne z uwagi na zmiany klimatu oraz ochronę środowiska.

- Obszar Nowej Energii: Gminy Wola Krzysztoporska, Rozprza, Gorzkowice

Wdrażane przedsięwzięcia w Obszarze Nowej Energii mają na celu łagodzenie skutków transformacji gospodarczej i będą finansowane z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji. W sferze gospodarczej działania będą ukierunkowane na rozwój przedsiębiorczości i konkurencyjności obszaru. W sferze społecznej będą realizowane działania związane z rozwojem kapitału społecznego i usług społecznych, a także te dotyczące poszerzania kapitału ludzkiego mieszkańców. W sferze przestrzennej będą to działania skoncentrowane na niwelowanie negatywnych skutków zmian klimatu, ale również na przeciwdziałanie wykluczeniu transportowemu oraz cyfrowemu.

- Miejskie Obszary Funkcjonalne (MOF): MOF Radomsko- Piotrków Trybunalski- Bełchatów: Gminy Grabica, Wola Krzysztoporska, Rozprza, Gorzkowice, Sulejów, Wolbórz, Moszczenica, Czarnocin

MOF Radomsko- Piotrków Trybunalski- Bełchatów jest nowym wyróżnionym strategicznym obszarem w SRWL 2030. Powstanie Miejskich Obszarów Funkcjonalnych ma na celu wzmacnianie powiązań między obszarami, które pozwoli na niwelowanie barier rozwojowych i zwiększanie ich atrakcyjności osadniczej. W nowej perspektywie finansowej na lata 2021-2027 dla Miejskich Obszarów Funkcjonalnych wsparcie zostało zaplanowane w ramach instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Wyróżniającym się elementem MOF jest realizacja zintegrowanych, kompleksowych projektów pod względem tematycznym oraz terytorialnym. Projekty będą dotyczyć m.in. rozwoju zrównoważonego transportu publicznego, poprawy stanu środowiska przyrodniczego, rozwoju kształcenia i szkolenia zawodowego oraz rozwoju kultury i turystyki.

Rysunek 1 Obszary Strategicznej Interwencji w województwie łódzkim

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

Regionalny Plan Transportowy Województwa Łódzkiego spełniający kryteria warunku ex ante dla celu tematycznego 7 do RPO WŁ na lata 2014-2020

W dniu 5 lipca 2016 r. Zarząd Województwa Łódzkiego przyjął Regionalny Plan Transportowy Województwa Łódzkiego spełniający kryteria warunku ex ante dla celu tematycznego 7 do RPO WŁ na lata 2014-2020. Przygotowywana jest aktualizacja tego dokumentu na lata 2021-2027.

Regionalny Plan Transportowy Województwa Łódzkiego dla realizacji warunku podstawowego Celu Polityki 3 (w zakresie transportu) w perspektywie finansowej 2021 – 2027 (projekt)

Tabela 12. Zestawienie zgodności celów strategicznych Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego z celami Regionalnego Planu Transportowego Województwa Łódzkiego (opracowanie własne).

RPTWŁ 2021-2027– cele strategiczne (projekt)	Strategia Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego– CELE OPERACYJNE DLA TRZECZ CELÓW STRATEGICZNYCH		
	Rozwój infrastruktury	Poprawa jakości życia w Powiecie, w tym rozwój społeczny oraz podniesienie jakości usług publicznych	Wykorzystanie i ochrona potencjałów Powiatu, w tym rozwój gospodarczy
	I	II	III
Budowa nowoczesnej i zintegrowanej sieci transportowej zwiększającej dostępność i atrakcyjność województwa	1,2,3		
Wzrost popytu na multimodalny transport pasażerski i ekologizacja transportu w regionie	1,2,3		1
Poprawa bezpieczeństwa systemu transportowego	1,2,3,4	2	
Podniesienie efektywności zarządzania i organizacji systemu transportowego regionu	1,2,3,4		

Strategia rozwoju Powiatu wypełnia cele Planu transportowego poprzez określenie wielu działań z zakresu zwiększenia dostępności Powiatu poprzez zrównoważony rozwój sieci transportowej mających na celu poprawę bezpieczeństwa ruchu, czy promocję transportu zbiorowego.

Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego LORIS 2030

Tabela 13. Zestawienie zgodności celów strategicznych Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego z celami Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Łódzkiego LORIS 2030 (projektem) (opracowanie własne).

RSI LORIS 2030– cele operacyjne (projekt)	Strategia Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego– CELE OPERACYJNE DLA TRZECZ CELÓW STRATEGICZNYCH		
	Rozwój infrastruktury	Poprawa jakości życia w Powiecie, w tym rozwój społeczny oraz podniesienie jakości usług publicznych	Wykorzystanie i ochrona potencjałów Powiatu, w tym rozwój gospodarczy
	I	II	III
Zbudowanie przewag konkurencyjnych – lokomotywy rozwoju gospodarczego, które będą wyróżnikiem regionu			4,5,6

Wykorzystanie wewnętrznych potencjałów regionu dla poprawy innowacyjności gospodarki			4,5,6
Poprawa zarządzania innowacjami w regionie			6

Wskazane w RSI LORIS 2030 kierunki rozwoju koncentrują się przede wszystkim na zwiększeniu społeczno-gospodarczego potencjału zarówno do tworzenia, jak i chłonięcia innowacji. Strategia rozwoju Powiatu proponuje działania z zakresu rozwoju przedsiębiorczości lokalnej, wsparciu lokalnych liderów, co może wpłynąć na poziom innowacyjności sektora przedsiębiorstw.

Plan gospodarki odpadami dla województwa łódzkiego na lata 2019 – 2025 z uwzględnieniem lat 2026 – 2031 (projekt) stanowi aktualizację Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Łódzkiego na lata 2016 – 2022 z uwzględnieniem lat 2023 – 2028 przyjętego Uchwałą Nr XL/502/17 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 20 czerwca 2016 r.

Tabela 14. Zestawienie zgodności celów strategicznych Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego z celami Planu gospodarki odpadami dla województwa łódzkiego na lata 2019-2025 z uwzględnieniem projektu 2026-31 (opracowanie własne).

PGOWŁ (projekt) – najważniejsze cele w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi	Strategia Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego – CELE OPERACYJNE DLA TRZECZ CELÓW STRATEGICZNYCH		
	Rozwój infrastruktury	Poprawa jakości życia w Powiecie, w tym rozwój społeczny oraz podniesienie jakości usług publicznych	Wykorzystanie i ochrona potencjałów Powiatu, w tym rozwój gospodarczy
	I	II	III
Zmniejszenie ilości powstających odpadów			1,2
Zwiększanie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi			1,2
Doprowadzenie do funkcjonowania systemów zagospodarowania odpadów zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami			1,2
Zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie			1,2
Zaprzestanie składowania zmieszanych odpadów komunalnych bez przetworzenia			1,2
Zmniejszenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych			1,2
Utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi			2

Zarówno Plan, jak i jego aktualizacja zawiera kierunki działań w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, zbierania i transportu odpadów, recyklingu i przygotowania do ponownego użycia oraz metod ograniczania składowania. W Strategii rozwoju Powiatu temu zagadnieniu poświęcono

uwagę w celach operacyjnych związanych z adaptacją do zmian klimatu oraz gospodarką o obiegu zamkniętym. Na pierwszym miejscu stawiane są tam działania mające na celu uregulowanie gospodarki odpadami, wspieranie działań w celu zamykania obiegu, edukacja w zakresie zagospodarowania odpadów, kreowania postaw odpowiedzialności za stan środowiska.

**Wojewódzki program opieki nad zabytkami w województwie łódzkim na lata 2020-2023”.
Uchwała Sejmiku Województwa Łódzkiego Nr XXI/352/20 z dnia 23.12.2020.**

Tabela 15. Zestawienie zgodności celów strategicznych Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego z celami Wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami w województwie łódzkim na lata 2020-20203 (opracowanie własne).

Wojewódzki program opieki nad zabytkami w województwie łódzkim na lata 2020-2023 -cele operacyjne	Strategia Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego– CELE OPERACYJNE DLA TRZECH CELÓW STRATEGICZNYCH		
	Rozwój infrastruktury	Poprawa jakości życia w Powiecie, w tym rozwój społeczny oraz podniesienie jakości usług publicznych	Wykorzystanie i ochrona potencjałów Powiatu, w tym rozwój gospodarczy
	I	II	III
Atrakcyjność krajobrazu kulturowego			3,4
Zintegrowany system zarządzania dziedzictwem kulturowym			3,4
Tożsamość wielokulturowa regionu			3,4,5

Strategia rozwoju Powiatu bierze pod uwagę sferę dziedzictwa kulturowego i proponuje działania gwarantujące ochronę zabytkowej tkanki miasta i unikalnych obszarów kulturowych na terenach wiejskich. Promuje również kształtowanie nowych struktur przestrzennych w sposób harmonijny i umożliwiający ochronę dziedzictwa i krajobrazu kulturowego.

Podsumowując, analiza dokumentów wykazała, że opracowana Strategia Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego na lata 2021-2030 jest spójna z celami wskazanymi w dokumentach krajowych i regionalnych.

6. FINANSOWANIE STRATEGII

Tabela 16. Możliwe źródła finansowania przypisane do Celów Operacyjnych i powiązanych z nimi kierunków działania (opracowanie własne).

CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE	KIERUNKI DZIAŁANIA		ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
Rozwój infrastruktury	Poprawa stanu i rozwój infrastruktury komunikacyjnej (drogowej, pieszej i rowerowej)	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Przebudowa dróg Powiatowych zgodnie z Programem Rozwoju Sieci Dróg Powiatowych na terenie Powiatu Piotrkowskiego (lata 2020-2025) – z uwzględnieniem koordynacji działań z gminami 2) Rozwój infrastruktury towarzyszącej drogom rowerowym – stojaków, miejsc postojowych, stacji naprawczych dla rowerów itp.	- Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego - Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności - Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji - Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych (RFIL) - Inne fundusze międzynarodowe m.in. Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy - Inne programy partnerskie (np.: URBACT, UIA) - InvestEU
		WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	3) Rozwój ciągów pieszych i rowerowych (w tym dróg turystycznych na terenach przyrodniczych oraz dróg rowerowych i chodników w powiązaniu z drogami) 4) Wprowadzenie rozwiązań typu smart (inteligentnych) – w tym sieci energooszczędnego oświetlenia ulicznego 5) Wspólne działania z gminami i miastem Piotrkowem Tryb. na rzecz wynegocjowania optymalnego przebiegu drogi S12 – dla zapewnienia dobrej dostępności komunikacyjnej i rozwoju terenów inwestycyjnych w Powiecie Piotrkowskim	- Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego - Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności - Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji - Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych (RFIL) - Inne fundusze międzynarodowe m.in. Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy - Inne programy partnerskie (np.: URBACT, UIA) - InvestEU
	Zwiększenie znaczenia transportu zbiorowego – autobusowego, kolejowego	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Rozwój sieci transportu publicznego poprzez Utworzenie Powiatowego Centrum Przesiadkowego 2) Wprowadzanie nowoczesnych rozwiązań informacyjnych – ujednolicenie i unowocześnienie przystanków, rozkłady jazdy online (w tym smart przystanki) 3) Wprowadzanie transportu niskoemisyjnego	- Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego - Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności - Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji - Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych (RFIL) - Inne fundusze międzynarodowe m.in. Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy - Program HORYZONT EUROPA - NFOŚiGW - Programy Operacyjne na poziomie krajowym - Celowe programy rządowe
		WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	4) Zwiększenie dostępności transportu kolejowego w Powiecie	- Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności - Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji - Inne fundusze międzynarodowe m.in. Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy - Program HORYZONT EUROPA - NFOŚiGW - Programy Operacyjne na poziomie krajowym - Celowe programy rządowe
	Poprawa infrastruktury telekomunikacyjnej	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Zapewnienie dostępu do bezprzewodowego Internetu w miejscach publicznych (w szczególności w rejonach przystanków, placów, miejsc rekreacji) i budynkach użyteczności publicznej w Powiecie	- Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego - Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności - Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych (RFIL) - Inne fundusze międzynarodowe m.in. Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy - Programy Operacyjne na poziomie krajowym - InvestEU
		WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	2) Wspieranie rozwoju szerokopasmowego Internetu 3) Tworzenie z gminami Powiatu Piotrkowskiego i innymi JST wspólnych systemów informacji, baz danych, systemów archiwizacji itp. – w szczególności systemów dostępnych dla wszystkich mieszkańców	- Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego - Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności - Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych (RFIL)

Poprawa jakości życia w Powiecie, w tym rozwój społeczny oraz podniesienie jakości usług publicznych				- Inne fundusze międzynarodowe m.in. Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy - Programy Operacyjne na poziomie krajowym - InvestEU
	Zwiększenie ilości instalacji odnawialnych źródeł energii	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Stosowanie instalacji odnawialnych w budynkach użyteczności publicznej (optymalizacja zarządzania budynkami)	- Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego - Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności - Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych (RFIL) - Inne fundusze międzynarodowe m.in. Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy - Programy Operacyjne na poziomie krajowym - InvestEU - Program HORYZONT EUROPA - WFOŚiGW/NFOŚiGW
	Zapewnienie równego, adekwatnego do rzeczywistych potrzeb dostępu do opieki zdrowotnej	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Poprawa skuteczności działań w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia w zakresie wskazanym w Strategii Rozwiązywania Problemów Zdrowotnych Powiatu Piotrkowskiego 2) Poprawa dostępności do usług zdrowotnych – w tym kontynuacja rozwoju możliwości wypożyczenia sprzętu rehabilitacyjnego (działania w oparciu o Strategię Rozwiązywania Problemów Zdrowotnych Powiatu Piotrkowskiego)	- Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego - ReactEU - RescEU - Program HORYZONT EUROPA - Inne fundusze międzynarodowe m.in. Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy - Programy Operacyjne na poziomie krajowym
		WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	3) Zapewnienie systemu leczenia szpitalnego opartego na strukturze demograficznej i rzeczywistych potrzebach zdrowotnych dla pacjentów naszego regionu 4) Rozwój oferty usług medycznych dla seniorów – dostępność we wszystkich obszarach Powiatu 5) Rozwój usług dla mieszkańców w zakresie telemedycyny i teleopieki	- Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego - ReactEU - RescEU - Program HORYZONT EUROPA - Inne fundusze międzynarodowe m.in. Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy - Programy Operacyjne na poziomie krajowym
	Poprawa poziomu Zarządzania Kryzysowego	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Rozwój infrastruktury Centrum Zarządzania Kryzysowego i rozbudowa struktury 2) Zapewnienie wystarczającej ilości materiałów (w tym środków ochrony, sprzętu medycznego itp.) 3) Poprawa systemu łączności z służbami publicznymi (jednostkami zaangażowanymi w zarządzanie kryzysowe)	- Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego - ReactEU - RescEU - Program HORYZONT EUROPA - Inne fundusze międzynarodowe m.in. Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy - Programy Operacyjne na poziomie krajowym
	Poprawa jakości kształcenia i rozwoju oferty oświatowej	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Poprawa jakości nauczania w szkołach podległych Powiatowi 2) Współpraca z uczelniami wyższymi, pracodawcami, instytucjami, organizacjami w celu poszerzania oferty edukacyjnej 3) Promocja kształcenia zawodowego (włączenie w ten proces przedsiębiorców, doposażenie pracowni, podnoszenie kompetencji kadr) 4) Kształcenie ustawiczne, w tym organizacja szkoleń dla mieszkańców Powiatu w szczególności dla młodzieży i dorosłych (w tym poszerzających kompetencje, ułatwiających odnalezienie się w postępowaniach urzędowych, w zakresie e-usług administracyjnych itp.)	- Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego - Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności - Programy Operacyjne na poziomie krajowym - ReactEU - RescEU - Program Erasmus Plus - Inne programy partnerskie (np.: URBACT, UIA)
	Poprawa komunikacji samorządu z mieszkańcami oraz podnoszenie jakości świadczonych usług	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Rozwój e-usług dla mieszkańców – stworzenie możliwości dopełnienia większości formalności online, tworzenie przejrzystego systemu informacji dla mieszkańców (zawierającego informacje o strukturze organizacyjnej, gdzie uzyskać poszukiwane informacje itp.) (wdrażanie usług publicznych drogą elektroniczną); 2) Unowocześnianie tematycznych witryn internetowych Powiatu; 3) Organizacja struktur Starostwa Powiatowego w przyjaznej lokalizacji, dostępnej dla wszystkich mieszkańców; 4) Zapewnienie dostępności budynków użyteczności publicznej dla wszystkich grup społecznych – projektowanie uniwersalne	- Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego - Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności - Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych (RFIL) - Inne fundusze międzynarodowe m.in. Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy - Programy Operacyjne na poziomie krajowym - InvestEU

Wykorzystanie i ochrona potencjałów Powiatu, w tym rozwój gospodarczy	Adaptacja do zmian klimatu	W KOMPETENCJI POWIATU	5) Podnoszenie kwalifikacji i rozwój kompetencji pracowników Starostwa i podległych jednostek – szkolenia, kursy, doskonalenie zawodowe; 6) Rozwój wewnętrznych systemów komunikacji, wymiany informacji i optymalizacja struktur Starostwa Powiatowego 7) Wdrożenie w Starostwie Powiatowym i podległych jednostkach, efektywnych systemów motywacji finansowej i pozafinansowej adekwatnych do wykonywanych zadań i posiadanych kompetencji	
			1) Inwestycje w infrastrukturę mającą na celu aktywizację mieszkańców 2) Rozwój oferty działań aktywizacyjnych dla seniorów – w tym np. wyjazdowe posiedzenia Rady Seniorów, otwarte spotkania, wykłady, panele, zajęcia ruchowe, sportowe, itp. 3) Zorganizowanie pomocy osobom starszym oraz przewlekłe chorym (w tym psychicznie) 4) Rozwój oferty działań aktywizacyjnych dla młodzieży, w tym spędzania wolnego czasu - otwarte spotkania, wykłady, panele, zajęcia ruchowe, sportowe, itp. 5) Organizacja kursów i szkoleń dla bezrobotnych 6) Likwidacja barier architektonicznych 7) Wsparcie i promocja działań NGO's 8) Wsparcie i organizacja rodzinnej pieczy zastępczej (w tym lokalnych Rodzinnych Domów Dziecka)	• Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego • Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności • Programy Operacyjne na poziomie krajowym • ReactEU • RescEU • Inne programy partnerskie (np.: URBACT, UIA) • Inne fundusze międzynarodowe m.in. Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy • Program HORYZONT EUROPA • InvestEU
			9) Wspólne inicjatywy z innymi JST poprawiające sytuację na rynku pracy w Powiecie 10) Tworzenie nowych miejsc pracy w Powiecie – we współpracy z przedsiębiorcami w oparciu o nowe technologie oraz poprzez pozyskiwanie z zewnątrz inwestorów 11) Zwiększenie zasobu socjalnych lokali mieszkaniowych	• Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego • Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności • Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji • Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych • Programy Operacyjne na poziomie krajowym • ReactEU • RescEU • Inne programy partnerskie (np.: URBACT, UIA) • Inne fundusze międzynarodowe m.in. Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy • Program HORYZONT EUROPA • InvestEU
			1) Ograniczanie stosowania nieekologicznych środków ochrony roślin i nawozów sztucznych; 2) Magazynowanie wody deszczowej oraz wody „szarej” w budynkach użyteczności publicznej i jej ponowne wykorzystanie 3) Promocja zasobów geotermalnych i informowanie o możliwościach ich wykorzystania 4) Prowadzenie edukacji proekologicznej – poprawa sytuacji z zakresu segregacji i odbioru odpadów 5) Promocja niskoemisyjnych rozwiązań w transporcie i gospodarstwach domowych 6) Wsparcie inwestycji w przydomowe oczyszczalnie ścieków na terenach niemożliwych do skanalizowania 7) Promowanie instalacji gazowej jako alternatywy dla nieefektywnych, nieekologicznych źródeł ogrzewania 8) Doradztwo i wskazywanie możliwości pozyskiwania dofinansowania inwestycji w OZE	• Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego • Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji • Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych • WFOŚiGW/NFOŚiGW • Programy Operacyjne na poziomie krajowym • ReactEU • RescEU • Inne programy partnerskie (np.: URBACT, UIA) • Inne fundusze międzynarodowe m.in. Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy • Program HORYZONT EUROPA • InvestEU • Program LIFE
		WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	9) Prowadzenie działań w zakresie błękitno-zielonej infrastruktury – renaturyzacja koryt rzecznych i zapobieganie spływom powierzchniowym z pól; utrzymanie czystości akwenów i cieków wodnych 10) Zwiększenie udziału zieleni w przestrzeniach publicznych 11) Kontrola i utrzymanie stanu czystości przestrzeni publicznych oraz terenów rekreacyjnych 12) Ograniczanie uszczelniania powierzchni w granicach terenów publicznych (w koordynacji z gminami) – w szczególności dróg, placów, terenów przynależnych do budynków użyteczności publicznej 13) Monitorowanie stanu jakości wód i wspieranie działań ograniczających	• Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego • Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji • Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych • WFOŚiGW/NFOŚiGW • Programy Operacyjne na poziomie krajowym • ReactEU • RescEU • Inne programy partnerskie (np.: URBACT, UIA) • Inne fundusze międzynarodowe m.in. Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy • Program HORYZONT EUROPA • InvestEU • Program LIFE

Gospodarka o obiegu zamkniętym			14) Promowanie alternatywnych, odnawialnych źródeł energii	
	W KOMPETENCJI POWIATU		1) Edukacja w zakresie spalania nieodpowiednich materiałów w piecach grzewczych oraz możliwości wymiany instalacji na nowocześniejsze 2) Edukacja w zakresie zagospodarowania odpadów w celu eliminacji dzikich wysypisk 3) Realizacja działań edukacyjnych o gospodarce w obiegu zamkniętym 4) Zaangażowanie w prowadzenie we współpracy z uczelniami wyższymi, prac badawczo-rozwojowych na rzecz poprawy jakości życia i klimatu 5) Zaangażowanie we współpracę z Podmiotami działającymi na rzecz kreowania postaw odpowiedzialności za stan środowiska, szacunku do przyrody, uświadczenia znaczenia pszczół dla środowiska człowieka, przestrzegania zasad w ochronie pszczół	• Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego • Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji • Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych • WFOŚiGW/NFOŚiGW • Programy Operacyjne na poziomie krajowym • ReactEU • RescEU • Inne programy partnerskie (np.: URBACT, UIA) • Inne fundusze międzynarodowe m.in. Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy • Program HORYZONT EUROPA • InvestEU • Program LIFE
		WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	6) Wspólna inicjatywa z gminami Powiatu na rzecz rozwiązania problemu segregacji śmieci, selekcji 7) Wspólne działanie z gminami Powiatu na rzecz zbiorowego zakupu energii elektrycznej od dostawców	• Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego • Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji • Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych • WFOŚiGW/NFOŚiGW • Programy Operacyjne na poziomie krajowym • ReactEU • RescEU • Inne programy partnerskie (np.: URBACT, UIA) • Inne fundusze międzynarodowe m.in. Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy • Program HORYZONT EUROPA • InvestEU • Program LIFE
	Rozwój oferty kulturalnej Powiatu	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Włączanie mieszkańców w proces tworzenia oferty kulturalnej 2) Intensyfikacja działań informacyjno-promocyjnych o ofercie kulturalnej Powiatu 3) Organizacja wydarzeń kulturalnych na terenie Powiatu, dostępnych zarówno na miejscu, jak i online 4) Promocja istniejących zabytków i obiektów muzealnych na terenie Powiatu – współpraca z miastem Piotrkowem Trybunalskim 5) Promowanie lokalnej sztuki i literatury – wystawy, druk książek, powieści lokalnych autorów – szczególnie o charakterze historycznym, opisujących kulturę i historię regionu	• Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego • Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych • Programy Operacyjne na poziomie krajowym • Dedykowane programy ministerialne • Inne fundusze międzynarodowe m.in. Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy
		WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	6) Organizacja Powiatowego muzeum we współpracy z lokalnymi społecznościami – w formie filii przy lokalnych domach ludowych, domach kultury czy bibliotekach – utworzenie spójnego systemu we współpracy z gminami Powiatu 7) Wzrost aktywności kulturalnej wiejskich świetlic oraz bibliotek 8) Rozwój lokalnych domów kultury	• Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego • Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych • Programy Operacyjne na poziomie krajowym • Dedykowane programy ministerialne • Inne fundusze międzynarodowe m.in. Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy
	Rozwój oferty turystyczno-rekreacyjnej	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Rozwój infrastruktury nad Zalewem Sulejowskim poprzez wspieranie przedsiębiorców w ramach promocji produktów lokalnych Ziemi Piotrkowskiej 2) Rozwój i promocja oferty turystycznej nad Zalewem w Czarnocinie poprzez wspieranie przedsiębiorców w ramach promocji produktów lokalnych Ziemi Piotrkowskiej 3) Promocja walorów przyrodniczych i rekreacyjnych rzek Powiatu Piotrkowskiego (w tym Pilicy i Luciąży) 4) Promocja agroturystyki w regionie – m.in. opracowanie mapy obiektów, przygotowanie folderów promocyjnych i broszur informacyjnych	• Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego • Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych • Programy Operacyjne na poziomie krajowym • WFOŚiGW/NFOŚiGW • Inne fundusze międzynarodowe m.in. Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy • Program HORYZONT EUROPA • Program LIFE • Inne programy partnerskie (np.: URBACT, UIA)

	Budowanie i promocja marki Powiatu i całego regionu	WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	5) Rozwój obiektów sportowych na terenie Powiatu, w szczególności na terenach nadwodnych – w tym sieci siłowni plenerowych, boisk wielofunkcyjnych itp. (na terenie szkół podległych Powiatowi) 6) Utworzenie katalogów, map, folderów z lokalnymi atrakcjami turystycznymi – zabytkami, muzeami, szlakami, terenami przyrodniczymi itp. (online, w wersji papierowej, we współpracy z gminami Powiatu i miastem Piotrkowem Tryb.) 7) Wytyczenie i znakowanie w celu uzupełnienia i rozwoju istniejącej siatki szlaków turystycznych pieszych i rowerowych 8) Współpraca z prywatnymi właścicielami na terenach nadwodnych w celu organizacji wydarzeń turystycznych, sportowych i kulturalnych (w tym nad Zalewem Cieszanowickim i Zalewem Czarnocin)	• Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego • Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych • Programy Operacyjne na poziomie krajowym • Dedykowane programy ministerialne • Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji • Program HORYZONT EUROPA • Program LIFE • WFOŚiGW/NFOŚiGW • Inne programy partnerskie (np.: URBACT, UIA)
		W KOMPETENCJI POWIATU	1) Promowanie lokalnych produktów rolniczych – w tym pszczelarstwa, upraw ekologicznych 2) Promowanie lokalnego rękodzieła i innej sztuki (w tym ludowej) 3) Organizacja targów, wydarzeń pozwalających na promocję i wymianę doświadczeń 4) Promocja zasobów turystycznych i przyrodniczych regionu na szeroką skalę 5) Zaangażowanie mieszkańców, lokalnych grup społecznych do działań dotyczących promocji Powiatu jako miejsca przyjaznego do życia/osiedlenia się	• Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego • Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych • Programy Operacyjne na poziomie krajowym • Dedykowane programy ministerialne • Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji • Program HORYZONT EUROPA • Program LIFE • WFOŚiGW/NFOŚiGW • Inne programy partnerskie (np.: URBACT, UIA)
		WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	6) Budowa i rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego	• Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego • Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych • Programy Operacyjne na poziomie krajowym • Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji • Program HORYZONT EUROPA • Program LIFE • WFOŚiGW/NFOŚiGW • Inne programy partnerskie (np.: URBACT, UIA)
	Współpraca z przedsiębiorcami	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Realizacja programu promocji gospodarczej 2) Stworzenie i rozwój Powiatowego inkubatora przedsiębiorczości 3) Doradztwo dla przedsiębiorców i ogółu społeczeństwa z zakresu finansów przedsiębiorstw, prowadzenia własnej działalności gospodarczej itp. 4) Wsparcie lokalnych liderów w prowadzeniu działań inwestycyjnych 5) Przygotowanie katalogu inwestycji istotnych z punktu widzenia Powiatu, możliwych do realizacji w formie PPP 6) Podejmowania inicjatyw i działań rozwojowych poprzez współpracę Powiatu, przedsiębiorców i uczelni wyższych	• Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego • Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych • Programy Operacyjne na poziomie krajowym • Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji • Program HORYZONT EUROPA • Inne programy partnerskie (np.: URBACT, UIA)
		WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	7) Podejmowanie działań wspierających powstawanie nowych terenów inwestycyjnych w Powiecie i promujących region wśród inwestorów 8) Podjęcie działań zachęcających inwestorów do inwestowania w Powiecie	• Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego • Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych • Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności Programy Operacyjne na poziomie krajowym • Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji • ReactEU • Program HORYZONT EUROPA • Inne programy partnerskie (np.: URBACT, UIA) • InvestEU

7. WDRAŻANIE STRATEGII

7.1. WARIANTY OCENY STRATEGII, KRYTERIA OCENY I WYBÓR RODZAJU STRATEGII

WARIANTY

Do działań mających na celu wybór odpowiedniej drogi dla dalszego rozwoju Powiatu Piotrkowskiego, posłużono się jednolitą i kompletną klasyfikacją strategii stworzoną przez L. Rude i P. Holland². Podzielili oni strategie na cztery kategorie według ich charakteru:

1. Strategia agresywna
2. Strategia konserwatywna
3. Strategia defensywna
4. Strategia konkurencyjna

<i>Strategia agresywna</i> –	jest to najbardziej pożądana strategia, która pozwala wykorzystać potencjał podmiotu poprzez silną ekspansję w swoim otoczeniu. W sytuacji, w której w analizie SWOT dominują szanse oraz mocne strony, wybranie strategii agresywnej jest rozwiązaniem optymalnym umożliwiającym wykorzystanie potencjału.
<i>Strategia konserwatywna</i> –	stosowana jest w sytuacji, w której co prawda podmiot ma dużo mocnych stron, jednak stoi w obliczu ważnych zagrożeń. Jest ona jednak nastawiona głównie na przeczekanie niekorzystnych zdarzeń w celu minimalizowania negatywnych skutków oddziaływania na podmiot. W tym celu podmiot wykorzystuje swoje najmocniejsze wewnętrzne cechy, które im mocniejsze tym bardziej niwelują negatywne zdarzenia.
<i>Strategia defensywna</i> –	jest najmniej oczekiwanym rozwiązaniem przez chcące rozwijać się podmioty. Stosuje się ją w celu „utrzymania na powierzchni”, gdy ilość zagrożeń jest wprost proporcjonalna do słabych stron podmiotu.
<i>Strategia konkurencyjna</i> –	to rozwiązanie pozwalające niwelować słabe strony podmiotu, mając na uwadze wykazane szanse, pojawiające się w otoczeniu. W takim wypadku skupienie się na deficytach pozwala optymistycznie patrzeć w przyszłość, mając na myśli szanse pojawiające się w otoczeniu, a które pojawiły się także w analizie SWOT.

² Rue L.W., Holland P.G., Strategic Management, Concepts and Experiences, McGraw-Hill, New York 1986

KRYTERIA OCENY

W celu odpowiedniego wyboru strategii tak potencjały, jak i deficyty kluczowych czynników rozwoju, są oddzielnie sumowane w dwóch kategoriach: oceny aktualnej pozycji oraz szans i zagrożeń w perspektywie 10-cio letniej. Uzyskana w ten sposób ocena punktowa ukazuje oprócz słabych i mocnych stron także szanse i zagrożenia, których pojawianie się jest planowane, zgodnie z opracowaną analizą SWOT. Uzyskana w ten sposób punktacja pozwala precyzyjnie wybrać rodzaj strategii.

Należy przy tym pamiętać, iż strategie w czasie mogą się zmieniać. Wybór jednej strategii nie oznacza, że po wypełnieniu działań i osiągnięciu celów, nie można jej zweryfikować. W takiej sytuacji należy ponownie dokonać oceny kluczowych czynników rozwoju by na nowo określić optymalną strategię działania. Przykładowo: po obraniu strategii konkurencyjnej, w optymistycznym scenariuszu podmiot osiąga większość bądź wszystkie stawiane sobie cele multiplikując w ten sposób swoje silne strony, minimalizując przy tym ewentualne zagrożenia. W takim wypadku słusznym będzie ponowna weryfikacja w celu zmiany strategii na agresywną. Każdy przypadek podmiotu, analizować trzeba jednak indywidualnie, a zmiana strategii (w zależności od czasu jej trwania) może nie nastąpić w ogóle bądź w różnym punkcie jej trwania. Zakładać jednak trzeba, że im bardziej konsumujące czas są podejmowane działania (np. inwestycyjne) tym później zmiana strategii będzie konieczna (przy założeniu, że w ogóle będzie niezbędna).

WYBÓR CHARAKTERU STRATEGII

Biorąc pod uwagę zaproponowane przez L. Rude'a i P. Holland'a rodzaje strategii wynikające z ich klasyfikacji oraz sumaryczne podejście do ocen kluczowych czynników rozwoju Powiatu Piotrkowskiego, **należy wskazać** jako najtrafniejszą – **strategię konkurencyjną!**

Mocne strony	Szanse
34,5	107
-66,5	1
Słabe strony	Zagrożenia

Tabela 17. Sumaryczne podejście do ocen kluczowych czynników rozwoju Powiatu Piotrkowskiego (opracowanie własne).

Przeprowadzona diagnoza społeczno – gospodarcza Powiatu, jednoznacznie wskazuje tak potencjały rozwojowe, jak i silne deficyty. Jednym z najważniejszych aspektów analizy jest wskazanie szans, które pojawią się w kolejnych latach, a które Powiat Piotrkowski powinien wykorzystać. Ich wielość i wielorakość są olbrzymią szansą na rozwój lokalnej społeczności. Wskazać przy tym należy, że ilość zagrożeń jest stosunkowo mała, co jest dobrym prognostykiem na przyszłość.

Kluczową rolą dla Zarządu Powiatu będzie skupienie się na ekspozowaniu mocnych stron oraz na niwelowaniu deficytów. Dzięki działaniom w wyżej wymienionych obszarach, w nieodległej perspektywie czasowej będzie można mówić o prężnie rozwijającym się Powiecie, skutecznie realizującym ustanowioną strategię.

Legenda:

Mocne strony – suma punktów potencjałów wynikająca z ich aktualnej oceny w SWOT

Słabe strony – suma punktów deficytów wynikająca z ich aktualnej oceny w SWOT

Szanse – suma punktów potencjałów wynikająca z oceny szans i zagrożeń w kolejnych 10-ciu latach opisanych w SWOT

Zagrożenia – suma punktów deficytów wynikająca z oceny szans i zagrożeń w kolejnych 10-ciu latach opisanych w SWOT

Niezmiernie istotnym jest, skupienie się na tych czynnikach rozwojowych, które przyniosą w czasie największe korzyści, rozwijając maksymalnie potencjały (na osi „czas obecny” – „za 10 lat”) i niwelując deficyty.

Wszystkie czynniki kluczowe dla rozwoju Powiatu w analizie SWOT są niezmiernie istotne, niemniej jednak należy się skoncentrować nad tymi, które mają szansę najbardziej wpłynąć na wzmocnienie silnych stron. Wśród nich znajdują się projekty inwestycyjne, jak budowa Powiatowego Centrum Przesiadkowego (P.2) czy rozwój zasobów sprzętowych w modelu zarządzania kryzysowego (P.13). Bardzo istotne są także projekty dotyczące ochrony środowiska i rozwoju turystyki (P.5), takie jak poprawa infrastruktury turystycznej (P.6), ochrona środowiska naturalnego czy ekologiczne inwestycje w geotermię (P.7).

Podczas działań dążących do budowania silnych stron Powiatu, nie należy bagatelizować jego słabych stron. Działania mające na celu neutralizację deficytów, są także niezmiernie istotne. Skupienie się w pierwszej kolejności na poprawie usług na rzecz mieszkańców poprzez poprawę opieki zdrowotnej (D.14) czy dostępność do usług JST poprzez tworzenie Siedziby Starostwa Powiatowego spełniającej wymagania interesariuszy (D.13), powinno iść w parze na zdecydowanym zwiększeniu wsparcia dla przedsiębiorców (D.3) czy dla rozwiązań proekologicznych (D.8).

Dodatkowo, w odniesieniu do deficytów i potencjałów, Powiat Piotrkowski powinien szukać możliwości współpracy z innymi podmiotami JST (P.3), tak w Polsce, jak i za granicą (D.10).

Przyjęta **konkurencyjna strategia** działania dla Powiatu Piotrkowskiego jest optymalna. Pozwala rozwijać się lokalnej społeczności poprzez wykorzystanie nadarzających się szans i mocnych stron Powiatu. To właśnie dzięki podejmowanym w przyszłości działaniom Powiat ma szansę stać się rozpoznawalną marką, która tak w oczach mieszkańców jak i przyjezdnych będzie uważana za markę spójną, wyważoną i interesującą.

7.2. SYSTEM WDRAŻANIA

System wdrażania Strategii w sposób bezpośredni łączy się z procesem zarządzania strategicznego rozwojem lokalnym, który możemy scharakteryzować jako proces pozyskiwania, przetwarzania i generowania informacji przez władze Powiatu, którego finalnym efektem są ich własne decyzje oraz decyzje podmiotów od nich niezależnych, skutkujące rozwojem właściwego im układu lokalnego w długim okresie czasu.

Zarządzanie procesem wdrożeniowym będzie niczym innym jak procesem zarządzania projektowego, w którym kluczowe elementy takie jak: integracja zasobów, kompetencje realizatorów, metody zarządzania kapitałem ludzkim i poszczególnymi działaniami oraz wykorzystanie narzędzi wsparcia informatycznego, wpłynę na skuteczność osiągnięcia założonych celów strategicznych i operacyjnych. W celu wypracowania optymalnego systemu wdrażania zdecydowano się włączyć w zaplanowany model nurt organizacji i zarządzania oparty na stosunkach międzyludzkich (nazywany również szkołą behawioralną). Podstawowe założenia jakie wykorzystano do przyjętego systemu wdrażania:

- należy zaspokajać potrzeby społeczne pracowników Starostwa i jednostek podległych, a w szczególności potrzeby przynależności i uznania.

- należy zwiększać satysfakcję pracowników poprzez budowanie dobrej atmosfery pracy oraz pielęgnowanie życzliwych relacji z kolegami oraz przełożonymi, co przekłada się na wyższe zaangażowanie i wydajność pracowników.
- wysokie morale i wysoki poziom zadowolenia pracowników można osiągnąć dzięki stosowaniu określonych technik zarządzania, których wspólną cechą jest okazywanie życzliwego zainteresowania sprawami podwładnych.
- należy kłaść nacisk na dobrą atmosferę w pracy i zespole, która może być źródłem poprawy wydajności i wysokiej efektywności pracy.
- ramy proceduralne procesu wdrażania są na równi istotne jak obszar relacji i zaspakajania potrzeb zespołu pracowniczego.
- istotną wartością jest otwartość zespołu ludzkiego, która będzie pomocna zwłaszcza w sytuacji pojawienia się okoliczności problemowych na etapie wdrażania Strategii.
- efektywność, wiarygodność i komunikacja - będą stanowiły bazę do działań multidyscyplinarnych, otwartych zespołów realizujących poszczególne działania zaplanowane w Strategii.

Powyższy nurt zarządzania zdecydowano połączyć się z uniwersalną metodą, przydatną do realizacji zadań projektowych, mianowicie Zarządzaniem Cyklem Projektu (Project Cycle Management - PCM).

Opracowanie Strategii Rozwoju, samo z siebie nie zapewni rozwoju Powiatu, nie gwarantuje także sukcesu jednostki jako organizacji. Powiat Piotrkowski nie może pozwolić sobie na brak profesjonalnego podejścia do procesu wdrażania, które będzie złożonym procesem zarządzania poszczególnymi działaniami – „mikro projektami”. W celu uniknięcia podejmowania ad hoc działań adaptacyjnych do zmian zachodzących w otoczeniu, jak i realizacji przedsięwzięć w sposób doraźny i niesystemowy, czego skutkiem mogłoby być obniżenie poziomu skuteczności realizowanych zamierzeń oraz ograniczenie kreowanego przez Powiat efektu synergicznego, konieczne staje się wprowadzenie instrumentów planistycznych, analitycznych i kontrolnych, a odpowiedni podział pracy, będzie stanowił kolejny niezwykle istotny element w procesie decyzyjnym wdrażania Strategii.

7.3. OPIS SYSTEMU WDRAŻANIA STRATEGII ORAZ PROCEDURA JEGO MODYFIKACJI

W Strategii stworzony został określony zbiór celów strategicznych do osiągnięcia. W wyniku działań operacyjnych, otwartych na współpracę i komunikację zespołów zadaniowych, podstawą będzie uwypuklenie ich inicjatywy przy uwzględnieniu kierowniczej, aczkolwiek partnerskiej roli Zarządu Powiatu. Podmiotem odpowiedzialnym za określanie i osiąganie celów Strategii będzie Starosta Powiatu wykonujący swe obowiązki przy pomocy podległych komórek organizacyjnych oraz instytucji i jednostek podległych. Pełni on rolę głównego koordynatora i organizatora procesu realizacji Strategii. W procesie tym występuje jako podmiot odpowiedzialny za inicjowanie i finansowanie większości zaplanowanych działań.

Przy pomocy powołanego Zespołu ds. wdrażania Strategii będzie koordynował, inspirował i motywował do przestrzegania harmonogramów, ale także określonych postaw i zachowań ze strony różnych podmiotów oraz organizacji gospodarczych i społecznych na rzecz realizacji celów zapisanych w Strategii.

Strategia będzie realizowana w oparciu o ramy instytucjonalne stworzone przez Ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym oraz w oparciu o zasady:

- zasadę zrównoważonego rozwoju - rozumianą jako trwałą poprawę poziomu życia mieszkańców Powiatu w wyniku rozwoju lokalnego osiąganego w dłuższej perspektywie czasu za zachowaniem równowagi społecznej, ekologicznej i przestrzennej;
- zasadę pomocniczości (subsydiarności) - rozumianą jako zachowanie autonomii i partnerstwa w relacjach pomiędzy strukturami samorządowymi lokalnymi i pozarządowymi a administracją państwową oraz jako możliwość realizacji jedynie tych przedsięwzięć, które mogą być realizowane lokalnie;
- zasadą spójności - rozumianą jako zachowanie korelacji podejmowanych działań z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla w tym unijnymi;
- zasadą partnerstwa - przyjęte w Strategii działania będą realizowane przez Powiat Piotrkowski przy pośrednim i bezpośrednim udziale innych podmiotów przy zachowaniu efektywności wydatkowania środków publicznych i skuteczności osiągania zamierzonych celów;
- zasadą koncentracji - rozumianą jako koncentrację wysiłków jednostek zaangażowanych w realizację Strategii na osiągnięciu zamierzonych celów strategicznych i operacyjnych;
- zasadą otwartości - Strategia będzie realizowana w dynamicznie zmieniającym się środowisku, systematyczny proces ewaluacji będzie umożliwiał korygowanie działań w celu zwiększenia efektywności końcowej;
- zasadą dostępności - rozumianą jako wdrażanie standardów dostępności zgodnie z założeniami Programu Dostępność Plus 2018-2025;

Składowe elementy dwóch faz: wdrażanie i zamykanie procesu realizacji Strategii zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 18. Główne elementy fazy wdrażania Strategii.

Lp.	Wyszczególnienie głównych elementów fazy wdrażania Strategii
1	Wskazanie kompetentnego lidera/kierownika Zespołu ds. wdrażania Strategii
2	Wypracowanie zakresów obowiązków dla członków zespołu
3	Ustalenie struktury organizacyjnej przedsięwzięcia
4	Posiadanie jasno wytyczonych celów
5	Ustalenie reguł i procedur komunikowania się w zespole
6	Przyjęcie zasady obiegu i archiwizowania dokumentacji

Źródło. Opracowanie własne na podstawie *Podręcznik - Zarządzanie Cyklem Projektu*, MGIP, Warszawa, 2004.

Tabela 19. Główne elementy fazy zamykania procesu wdrażania Strategii.

Lp.	Wyszczególnienie głównych elementów fazy zamykania procesu wdrażania Strategii
1	Przeprowadzenie odbiorów realizowanych zadań
2	Dokonywanie działań korygujących
3	Przekazywanie produktów i rezultatów projektu podmiotom odpowiedzialnym za zapewnienie ich utrzymania
4	Wykonywanie działań związanych z zamykaniem Strategii: ocena rezultatów, przygotowanie sprawozdań, archiwizacja dokumentacji
5	Ewaluacja procesu wdrażania Strategii
6	Rozwiązanie Zespołu ds. wdrażania Strategii (opcjonalnie)

Źródło. Opracowanie własne na podstawie *Podręcznik - Zarządzanie Cyklem Projektu*, MGIP, Warszawa, 2004.

Planowana struktura zarządzania będzie zgodna ze standardami PMI. Przyjęto: poziom sterujący, który będzie wyznaczał Zarząd Powiatu w Piotrkowie Trybunalskim na czele z Przewodniczącym Zarządu – Starostą Powiatu Piotrkowskiego, poziom zarządczy (lider/kierownik Zespołu ds. wdrażania Strategii, asystenci, specjaliści, w tym zewn.) a także wykonawczy (personel realizujący zadania, zaangażowani wykonawcy). Zespół ds. wdrażania Strategii będzie dbał o bliską współpracę z zaangażowanymi podmiotami, reagowanie na zmiany w otoczeniu, korzystanie z narzędzi informatycznych wspomagających proces wdrażania. Zaplanowano cykliczne spotkania Zespołu i Zarządu Powiatu (terminy spotkań wg. zapotrzebowania), podczas których omawiane będą najważniejsze sprawy dotyczące realizacji działań, w tym m.in. stopień osiągnięcia wskaźników, problemy i ryzyka, postęp w realizacji harmonogramów rzeczowo-finansowych, przepływy i zabezpieczenie finansów. Spotkania będą główną platformą, gdzie na podstawie analizy postępów w realizacji Strategii (weryfikacja danych bieżących z systemu monitorowania), analizy bieżących zdarzeń wdrożeniowych, weryfikacji aktualnych ryzyk w realizacji, będą przygotowywane rekomendacje w zakresie konieczności modyfikacji, podejmowania kolejnych kroków i inne wnioski i spostrzeżenia przedkładane Staroście Powiatu. Zarząd Powiatu we współpracy ze służbami finansowymi, prawno-administracyjnymi, poszczególnymi liderami działań (w tym zarządzającymi podległymi jednostkami), przy udziale procesu konsultacji społecznych (o ile będzie to uzasadnione) będą wnikliwie analizować zaistniałe okoliczności i na tej podstawie wypracowywać formalne wnioski do ewentualnych donatorów w zakresie konieczności wprowadzania ewentualnych modyfikacji w realizowane przedsięwzięcia (głównie projekty realizowane ze środków zewnętrznych). Ewentualne zmiany i korekty w działaniach nie będą wiązały się z koniecznością modyfikacji Strategii w czasie jej realizacji.

Zespół będzie także analizował możliwości poprawy swojej wydajności, a następnie dostrajał i dostosowywał swoje działania do wyciągniętych wniosków. Decyzje będą podejmowane większością głosów, w przypadku braku porozumienia głos decydujący będzie miał Starosta.

7.4. PROGNOZY ZJAWISK I TRENDÓW ORAZ ZMIAN KIERUNKÓW ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO W POLSCE I NA ŚWIECIE DO ROKU 2030

W opracowanym rozdziale podjęto próbę zidentyfikowania obecnych i przyszłych uwarunkowań, zjawisk oraz tendencji rozwoju społecznego i gospodarczego, poczynając od trendów o charakterze globalnym po procesy specyficzne dla Polski. Z uwagi na ciągle zachodzące zmiany, odnotowywane w niemalże wszystkich sferach naszego życia, dokonano jedynie założeń, co do prawdopodobieństwa wystąpienia, kierunku i siły tych zmian, oraz oceny wpływu zidentyfikowanych zjawisk i tendencji na funkcjonowanie najważniejszych elementów wyrażonych w celach strategicznych Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego na lata 2021-2030, m.in. w zakresie otoczenia, ludności i gospodarki.

W ocenie autorów potencjalnym polem oddziaływania w/w zmian i trendów mogą być wszystkie procesy składające się na realizację Strategii Powiatu, które podzielimy na:

- sytuację społeczno-gospodarczą, w tym uwarunkowania wpływające na politykę rozwoju samorządu jako JST oraz jako zidentyfikowanego, wyodrębnionego administracyjnie obszaru;
- sytuację wewnątrz organizacji, przemiany, zachodzące procesy, potencjały i deficyty;
- realizację obszarów kluczowych i celów strategicznych określonych w Strategii;
- realizację konkretnych działań.

Ponadto, dokonano określenia możliwych scenariuszy wpływu zidentyfikowanych zjawisk i trendów na sytuację i strukturę społeczno-gospodarczą w ujęciu – otoczenie, ludność, gospodarka.

NAJWAŻNIEJSZE ZJAWISKA I TRENDY:

POLSKA I ŚWIAT PO PANDEMII SARS-COV-2

Koronawirus zmienił świat i Polskę. Wiele zjawisk, o których do tej pory pisali tylko futurologowie, nagle stało się teraźniejszymi. Jego głównym efektem był lockdown i zamrożenie gospodarcze. Pierwsze z nich – lockdown i izolacja społeczna spowodowały dalsze bardzo poważne konsekwencje, wzrost problemów i chorób, w tym również psychicznych wśród niemalże wszystkich grup wiekowych naszego społeczeństwa. Pokłosiem tego jest widoczna obecnie polaryzacja nastrojów, wynikająca z ogromnej ilości napięć. Widzimy to nie tylko w Polsce, ale i na świecie, gdzie ludzie zaczynają wychodzić na ulice. Trwająca ponad rok pandemia wzbudza w społeczeństwach ogromny stres i znacznie ogranicza wolność i swobodę. Widoczne wrzenie emocji powoduje, że ludzie nie wytrzymują, a agresja słowna coraz częściej zmienia się w przemoc. Z drugiej strony, pandemia zmusiła społeczeństwa, aby trochę zwolnić i skłoniła do refleksji. Wiele osób zwróciło się w stronę lokalnych produktów, zaczęło żyć bardziej "less waste" i uważniej podejmować decyzje zakupowe. Wiele osób odnotowało spadek dochodów. W gorszej sytuacji znaleźli się ci, którzy stracili pracę lub jedyne źródło dochodu, a część tych którzy pozostali w zatrudnieniu, odczuwa permanentny strach przed utratą pracy. Rynek pracy odmiennie do ostatnich co najmniej 10 lat, stał się rynkiem pracodawcy a nie pracownika. Polacy zdecydowali się więcej oszczędzać. Skupiają się więcej na swoim lokalnym

otoczeniu, rzadziej decydują się na dalekie wyjazdy. Nastąpiła reorientacja na Polskę, która jako kierunek wakacyjnych wyjazdów stanie się znów podstawową destynacją³. Ostrożność w wydawaniu własnych oszczędności wiąże się również z większą ostrożnością w inwestowaniu przez przedsiębiorców. Wiele podmiotów gospodarczych, aby pozostać na rynku będzie musiało się przebranżowić lub dokonać znaczących zmian w specyfice swojego funkcjonowania. Wzrosła ogromnie rola cyfryzacji, branża IT i rynek e-commerce urosły kilkukrotnie. Nikt obecnie nie wie jak będzie wyglądała era post-covid. Niemniej jednak, należy uznać, że trwałe zmiany mogą zajść we wszystkich sferach naszego życia, a zjawisko to należy potraktować jako „META TREND”, o wielowątkowym wymiarze i skali oddziaływania.

TRENDY DOTYCZĄCE LUDNOŚCI

Zgodnie z prognozami do 2050 r. co trzeci Europejczyk będzie miał ponad 60 lat. Starzenie się społeczeństwa jest tematem aktualnym od wielu lat. Wydłużanie się życia oraz polepszenie jego jakości stanowi trend, szczególnie widoczny w krajach, które przeszły transformację ustrojową. Coraz dłuższe życie to przede wszystkim efekt coraz zdrowszego trybu życia, który stał się modny i stwarza popyt (obecnie i w przyszłości) na usługi pozwalające aktywnie spędzać czas wolny (sport, rekreacja, biogeneracja, wellness & spa) oraz na „zdrowe” produkty żywnościowe. Wraz z rosnącą długością życia zwiększać będzie się także popyt na usługi medyczne i okołomedyczne. Przy niekorzystnych zmianach demograficznych i w efekcie rosnących napięć w funkcjonowaniu systemu zabezpieczeń społecznych i opieki zdrowotnej, coraz powszechniejsza będzie komercjalizacja usług medycznych. „Srebrna ekonomia”, konieczność aktywizacji osób starszych, rozwiązania społeczne i infrastrukturalne (systemowe) co do odpowiedniej opieki nad osobami starszymi i schorowanymi to potrzeby przybierające znaczenie horyzontalne. Coraz większa liczba produktów i usług, skierowana do tej pory głównie do ludzi młodych i w średnim wieku, będzie profilowana pod kątem specyficznych potrzeb osób starszych.

Jednocześnie zauważalnym trendem ostatnich lat jest inkluzywność i akceptacja różnorodności przy zachowaniu własnej, unikalnej tożsamości. Wiąże się ona z potrzebą otwartości na wszystkie grupy społeczne oraz wspieraniem ich aktywności. Zauważalny wyraźnie jest trend dotyczący rosnącej roli kobiet w życiu społecznym, ekonomicznym i politycznym, często określany jako „girlpower” czy „womenomics”. Bardzo bliskie mu jest zjawisko budowania społeczeństwa odpornego na dezinformację, społeczeństwa świadomego i odpowiedzialnego, gdzie nie media a prawdziwe autorytety i specjaliści dają silne podstawy do wypracowania własnego zdania i opinii, a tym pożądanym zachowań jednostek. Kolejnym zjawiskiem, jakie należy mieć na uwadze jest dążenie coraz większej części społeczeństwa do osiągnięcia dobrostanu psychicznego (nie jest to tylko związane z negatywnym oddziaływaniem pandemii COVID-19). Kategoria zdrowia psychicznego przybrała ogromnie na wadze, zarówno w sferze medycznej, zapotrzebowania na specjalistyczne usługi i pomoc medyczną, ale także w sferze rynkowej, wyzwalającej np. popyt na atrakcyjne, dostosowane miejsca pobytowe, gdzie „mental wellbeing” stawia się na pierwszym miejscu. Coraz częściej społeczeństwo zdaje sobie sprawę z negatywnego wpływu technologii na zdrowie i środowisko. Ograniczenie korzystania z technologii na rzecz życia poza światem cyfrowym, technologiczny „detox” to kolejne sposoby, aby zachować równowagę pomiędzy światem online a offline.

³

Podano

za:

<https://zmiany społeczne.pl/raport-jaka-bedzie-polska-po-epidemii/>.

Dane zawarte w raporcie pochodzą z badania opinii Polaków, które zostało przeprowadzone przez Instytut Badań Zmian Społecznych ([Ogólnopolska Grupa Badawcza](#)) w dniach 31.03-2.04.2020 r., metodą CATI. Przebadano reprezentatywną próbę N=1002 pełnoletnich mieszkańców Polski.

OTOCZENIE (NOWE MECHANIZMY W KOMUNIKACJI, PROCESY ADAPTACJI DO ZMIAN KLIMATU)

Na samym początku należy wskazać na trendy, które u podstaw mają potrzebę budowania świadomego społeczeństwa – posiadającego wiedzę i zdolność krytycznego myślenia. Pewne nieodwracalne procesy oddziałują na strukturę gospodarki i rynek pracy powodując rozwój „nowego społeczeństwa”. Dominujące znaczenie w tym zakresie ma wzrost świadomości obywatelskiej, konsumenckiej oraz społecznej, a także dalszy rozwój klasy średniej. Pierwszy z wymienionych procesów oznacza większą partycypację obywateli w sprawowaniu władzy oraz zaangażowanie na rzecz lokalnego środowiska (np. dzięki technologiom informatycznym). Drugi oznacza rosnącą rolę świadomego konsumenta, który jest zaangażowany, poszukujący i wybierający – poświęca jednak danemu produktowi coraz krótsze chwile uwagi. Dzięki rozwojowi technologii informacyjnych coraz częściej wchodzi w partnerskie i bezpośrednie relacje z wytwórcami dóbr o usług stając się prosumentem. Dalszy rozwój klasy średniej (jako konsekwencja rozwoju gospodarczego) zmienia strukturę popytu (i oczekiwań), zachowania konsumenckie i postawy obywatelskie, stopień samoświadomości i modele życia (np. spędzania wolnego czasu). Rosnący popyt powoduje generowanie zysków w przedsiębiorstwach. Coraz częściej liderzy – krajowi potentaci i światowe korporacje wykazują się świadomością co do konieczności wzięcia odpowiedzialności za stan globalnego środowiska. Wyraźnie zaznacza się trend zrównoważonej produkcji, niwelowania negatywnego oddziaływania człowieka na środowisko. Uznaje się konieczność wielokrotnego wykorzystania zasobów, w tym głównie opakowań, trend środowiskowy wskazuje bowiem w pierwszej kolejności nadmierne wykorzystanie plastiku i potrzebę szukania równie trwałych i tanich alternatyw dla tego materiału. Rośnie rola biotechnologii jako dziedziny nauki, która pozwoli na produkcję zrównoważonych materiałów. Całe społeczeństwo zaczyna być bardziej świadome niszczycielskiego wpływu cywilizacji na Ziemię. Pojawiają się trendy minimalizowania konsumpcjonizmu, przeciwstawiające się materializmowi, podejmujemy działania w celu ochrony środowiska i dbania o bioróżnorodność. Powoli, aczkolwiek konsekwentnie, w ogólnej świadomości zakorzenia się trend Gospodarki Obiegu Zamkniętego, która zakłada, że wartość produktów, materiałów i zasobów ma być utrzymywana w gospodarce tak długo jak to możliwe, czego efektem ma być ograniczenie wytwarzania odpadów do minimum. Błękitno-zielona gospodarka, dbanie o dobry stan powietrza i drastycznie malejące zasoby wody, promocja elektromobilności, oraz rosnąca świadomość energetyczna powodująca, że zainteresowanie OZE stale rośnie, to konkretne działania i kierunki rozwoju, od których w zasadzie nie będzie już odwrotu.

GOSPODARKA (WPŁYW TECHNOLOGII I NOWE TRENDY W EKONOMII)

Dezintegracja Europy zapoczątkowana przez Brexit - to jedna z najważniejszych kwestii i niewiadomych w zakresie bardzo bliskiego otoczenia Polsce makroekonomicznego. Należy mocno przyglądać się i weryfikować plany i zamierzenia gospodarczo-rozwojowe analizując wpływ nastrojów dezintegracyjnych na wahania kursów walut, zwłaszcza euro, zawężanie rynku pracy oraz zagrożenia związane z redukcją bądź ograniczeniami w dystrybucji funduszy strukturalnych UE, które mogą stać się bardzo realną kartą przetargową w utrzymywaniu obecnego unijnego status quo pomiędzy Państwami Członkowskimi. Dotychczasowa, postępująca globalizacja pociągnęła za sobą poważne problemy zauważalne w sposób namacalny w postaci globalnych zagrożeń (pandemia COVID-19, terroryzm, konflikty polityczne, kryzysy ekologiczne i klęski naturalne). Obecnie skutek wzrostu znaczenia globalnych powiązań nawet lokalne zdarzenia mogą mieć globalne znaczenie.

Niezależnie od opisanych powyżej tendencji gospodarka ogólnoswiatowa staje się jednocześnie coraz bardziej sieciowa i projektowa, co staje się kolejnym trendem istotnym dla kształtowania struktury gospodarki i rynku pracy w Polsce (Globalizacja 4.0). Elastyczna, projektowa i sieciowa współpraca (dla określonego celu) między wyspecjalizowanymi firmami a także między biznesem a nauką staje się najbardziej efektywnym modelem funkcjonowania. Wymusza ona zmianę modelu organizacji pracy – rośnie rola świadomego, elastycznego, odpowiedzialnego pracownika, który w celu zwiększenia efektywności swojej pracy musi działać projektowo. Rosnąca sieciowość i projektowość rozmywają granicę między sektorami i branżami. Dobrym przykładem tego zjawiska może być bioinformatyka, czy chociażby zwiększenie roli i znaczenia usług w sektorze rolnictwa. Rośnie „wieloaspektowość” produktów i usług, a to wymaga współpracy specjalistów wielu dziedzin – do procesu produkcji coraz częściej trzeba włączać np. socjologów, politologów, medioznawców, kulturoznawców, grafików, lekarzy itd. Taki rodzaj współdziałania oprócz wcześniej przywołanej konieczności nacechowania gospodarki świadomym i zrównoważonym korzystaniem z zasobów („energetyka przyszłości”), pociąga za sobą rozwój nowoczesnych technologii.

Rozwiązania, produkty i usługi oparte na zdecentralizowanej i rozproszonej bazie danych (block-chain), sztuczna inteligencja (AI), uczenie maszynowe, big data i sieci neuronowe, nowa technologia 5G, która ma na celu przyspieszenie rozwoju m.in. telemedycyny, transportu, Internetu rzeczy (IoT), czy inteligentnych miast (Smart cities) to tylko niektóre z przykładów rozwiązań technologicznych jakie na stałe gospodarczo oddziałują na nasz rozwój. Powoli technologia wpisując się tak mocno w życie ludzi, staje się dla nich prawie niedostrzegalna. Cyfrowa transformacja staje się nieodwracalna, rośnie rola analizy i interpretacji danych, a rozwiązania oparte na nowych technologiach wspierają poprzez ułatwienia, codzienne życie człowieka, czego przykładem może być kolejny trend – smart living. Omawiany trend technologizacji i digitalizacji gospodarki (również życia codziennego) może doprowadzić do zaniku pewnych branż i zawodów oraz przesuwania zasobów do innych, nowych dziedzin. Szybka technologizacja będzie mieć kluczowe znaczenie w kolejnych latach.

Bardzo istotne zjawiska zauważalne są również na rynku pracy, gdzie bardzo duże znaczenie ma trend polegający na jego rosnącej otwartości i coraz większych wymaganiach, jakie stawia uczestnikom. Oznakami tych zmian są: rosnąca mobilność (zarówno zawodowa jak i przestrzenna), wchodzenie na rynek pracy tzw. pokolenia Z (nieznającego świata bez Internetu, telefonów komórkowych, komunikatorów, e-maili wraz ze wszystkimi – pozytywnymi i negatywnymi konsekwencjami tego faktu), coraz powszechniejsza konieczność współpracy międzypokoleniowej, w ramach jednej organizacji, rosnące znaczenie kompetencji i konieczność ich stałego uaktualniania oraz coraz większe znaczenie kobiet na rynku pracy. W związku z tymi wyzwaniem nasilać się będzie walka o talenty, a zmniejszać się będzie przywiązanie do tradycyjnych, formalnych i mało elastycznych form zatrudnienia (trend spotęgowany przez konieczność pracy zdalnej w wyniku pandemii COVID-19).

OKREŚLENIE MOŻLIWYCH SCENARIUSZY WPŁYWU ZIDENTYFIKOWANYCH ZJAWISK I TRENDÓW W ODNIESIENIU DO CELÓW I KIERUNKÓW STRATEGII

Tabela 20. Wpływ zidentyfikowanych zjawisk i trendów w odniesieniu do celów strategicznych i operacyjnych strategii.

CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY	META TREND - POLSKA I ŚWIAT PO PANDEMII Poziom wpływu: Neutralny/Pozytywny/Negatywny	TRENDY - SPOŁECZNE (LUDNOŚĆ) Poziom wpływu: Neutralny/Pozytywny/Negatywny	TRENDY - OTOCZENIE (KOMUNIKACJA, ŚRODOWISKO) Poziom wpływu: Neutralny/Pozytywny/Negatywny	TRENDY - GOSPODARKA (EKONOMIA, TECHNOLOGIE) Poziom wpływu: Neutralny/Pozytywny/Negatywny
Rozwój infrastruktury	Poprawa stanu i rozwój infrastruktury komunikacyjnej (drogowej, pieszej i rowerowej)	Neutralny	Neutralny	Neutralny	Pozytywny
	Zwiększenie znaczenia transportu zbiorowego – autobusowego, kolejowego	Negatywny	Negatywny	Pozytywny	Pozytywny
	Poprawa infrastruktury telekomunikacyjnej	Pozytywny	Pozytywny	Pozytywny	Pozytywny
Poprawa jakości życia w Powiecie, w tym rozwój społeczny oraz podniesienie jakości usług publicznych	Zapewnienie równego, adekwatnego do rzeczywistych potrzeb dostępu do opieki zdrowotnej	Pozytywny	Pozytywny	Pozytywny	Neutralny
	Poprawa poziomu Zarządzania Kryzysowego	Pozytywny	Neutralny	Pozytywny	Neutralny
	Poprawa jakości kształcenia i rozwój oferty oświatowej	Pozytywny	Pozytywny	Pozytywny	Pozytywny
	Poprawa komunikacji samorządu z mieszkańcami oraz podnoszenie jakości świadczonych usług	Pozytywny	Pozytywny	Pozytywny	Pozytywny
	Aktywizacja mieszkańców i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	Pozytywny	Pozytywny	Pozytywny	Neutralny
	Adaptacja do zmian klimatu	Neutralny	Pozytywny	Pozytywny	Pozytywny

Wykorzystanie i ochrona potencjałów Powiatu, w tym rozwój gospodarczy	Gospodarka o obiegu zamkniętym	Neutralny	Pozytywny	Pozytywny	Pozytywny
	Rozwój oferty kulturalnej Powiatu	Pozytywny	Pozytywny	Pozytywny	Pozytywny
	Rozwój oferty turystyczno-rekreacyjnej	Pozytywny	Pozytywny	Pozytywny	Pozytywny
	Budowanie i promocja marki Powiatu i całego regionu	Neutralny	Pozytywny	Pozytywny	Pozytywny
	Współpraca z przedsiębiorcami	Neutralny	Neutralny	Pozytywny	Pozytywny

Źródło. Opracowanie własne.

Powyższe zestawienie i ocena wpływu zidentyfikowanych zjawisk i trendów w odniesieniu do celów strategicznych i operacyjnych strategii jest autorskim opracowaniem bazującym na wiedzy eksperckiej i doświadczeniu zespołu opracowującego Strategię Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego na lata 2021-2030. W obliczu uzyskanych ocen należy potwierdzić, że nie ma zagrożenia w postaci realizacji ewentualnego scenariusza negatywnego w obliczu którejkolwiek z 4 grup trendów jakie zostały wykazane. Jedyne dwa negatywne oddziaływania (3,5% wszystkich przyznanych ocen) wskazano w odniesieniu do wpływu Meta Trendu na Cel Operacyjny: Zwiększenie znaczenia transportu zbiorowego – autobusowego, kolejowego. W dobie pandemii COVID-19, ograniczeń w przemieszczaniu się osób, należałoby zastanowić się jak organizować skądinąd potrzebny dla społeczeństwa transport publiczny przy uwzględnieniu rozwiązań zapewniających dystans społeczny i zwiększających bezpieczeństwo podróżujących. Wskazania neutralne (21% wszystkich przyznanych ocen) ilustrują jedynie brak lub minimalne znaczenie trendu dla realizacji ocenianych w danym celu operacyjnym działań. Z kolei, aż 75,5 % pozytywnych ocen w sposób decydujący przesądza, że założone w nowej Strategii działania są zasadne do realizacji i uwzględniają najnowsze trendy co do zmian i zjawisk jakie zachodzą i będą zachodzić w sferze społeczno-gospodarczej w przyszłości.

8. MONITORING I EWALUACJA REALIZACJI STRATEGII

8.1. ZAPROJEKTOWANIE SYSTEMU MONITORINGU I EWALUACJA STRATEGII

Planowana realizacja planów strategicznych Powiatu stała się determinantem do stworzenia zinstytucjonalizowanego systemu monitorowania, który będzie zdolny do obsługi działań, ale także do stałego wykorzystywania. System monitorowania jest kompletny, kompleksowy i rzetelny. Obejmuje wszystkie wymiary monitorowania i opiera się na adekwatnych dla Strategii i zaplanowanych w niej działaniach wskaźnikach.

Monitorowanie i ewaluacja Strategii będą jednym z elementów procesów zarządzania strategicznego. Będzie to badanie postępu realizacji jej wdrażania. Planuje się systematyczne obserwowanie zmian jakościowych i ilościowych wskaźników określonych w Strategii. Jest to warunek konieczny przy aktywnej realizacji polityki rozwoju samorządu.

Podstawą skutecznego wdrażania jest możliwość reagowania na pojawiające się problemy w osiągnięciu założonych rezultatów. Wymaga to z jednej strony zbudowania sprawnego systemu monitorowania, pozwalającego na bieżącą ocenę postępów prowadzonych działań, z drugiej zaś - systemu obiektywnej oceny efektów realizowanych działań. Sprawnie działający system monitorowania pozwoli wprowadzać stosowne korekty w przypadku, gdy postęp realizacji odbiega od założonego, można reagować na zmiany sytuacji w bezpośrednim otoczeniu oraz przedstawiać Zarządowi Powiatu i ogółowi społeczeństwa informację dotyczącą wykorzystania publicznych środków finansowych przeznaczonych na realizację polityki rozwoju samorządu.

Skutecznie działający monitoring pozwala na prawidłowe wykorzystanie środków finansowych kierowanych na poszczególne działania i projekty, co ma istotne znaczenie w sytuacji wykorzystywania środków zewnętrznych pochodzących z różnych zewnętrznych źródeł.

Monitorowanie będzie obejmować takie działania jak:

- systematyczne zbieranie danych liczbowych dotyczących realizacji celów strategicznych i operacyjnych, przeprowadzenie analiz porównawczych i tematycznych;
- przygotowanie cyklicznych raportów (nie rzadziej niż raz na 1 rok) ukazujących stopień realizacji Strategii (system obligatoryjnie będzie generował niezbędne informacje na potrzeby składania raportów rocznych i raportu końcowego);
- ocena osiągniętych rezultatów oraz określenie stopnia wykonania przyjętych celów i działań;
- ocena rozbieżności między przyjętymi celami, działaniami a osiągniętymi rezultatami;
- analiza przyczyn rozbieżności oraz identyfikacja obszarów wymagających podjęcia działań interwencyjnych;
- wydawanie rekomendacji odnośnie zmian (aktualizacji) przyjętych Działań.

Przedmiotem monitorowania będą wszystkie procesy składające się na realizowane Przedsięwzięcia. W szerszym rozumieniu, system monitorowania obejmie również następujące elementy:

- sytuację społeczno-gospodarczą, w tym uwarunkowania wpływające na politykę rozwoju samorządu;
- sytuację wewnątrz organizacji, przemiany, zachodzące procesy, potencjały i deficyty;
- realizację obszarów kluczowych i celów strategicznych określonych w Strategii;
- realizację konkretnych działań.

Zakres systemu monitorowania Strategii nie powinien być zbyt obszerny. Odpowiedzialny za monitorowanie realizacji Strategii będzie Starosta Powiatu, który zadanie wykonywał będzie za pośrednictwem Zespołu ds. wdrażania Strategii, do prowadzenia bieżącego monitoringu, gromadzenia danych i informacji, współpracy z poszczególnymi komórkami organizacyjnymi i realizatorami działań (jednostkami podległymi, innymi partnerami). W procesie monitorowania uczestniczyć będzie także Zarząd Powiatu jako ciało nadzorcze, do którego kompetencji należeć będzie: zapoznavanie się z postępami realizacji Strategii, ocena efektywności i skuteczności realizacji, wydawanie rekomendacji odnośnie zmian, aktualizacji, nowych kierunków, ewentualnie podejmowania działań zaradczych w przypadku rozbieżności osiągniętych a planowanych rezultatów.

Wyżej opisany system monitorowania oraz raportowania służyć będzie kontrolowaniu postępów realizacji Strategii. Ma zapewnić zgodność realizacji Strategii z uprzednio przyjętymi założeniami, w szczególności poprzez dbałość o realizację zamierzonych celów strategicznych. Istotnym zadaniem tak zaprojektowanego systemu monitorowania będzie również identyfikacja ewentualnych problemów, jakie mogą wystąpić w trakcie realizacji Strategii oraz odpowiednio wczesne reagowanie na występujące trudności poprzez podjęcie stosownych działań zaradczych lub naprawczych.

8.2. PLAN MONITORINGU (WARTOŚCI WSKAŹNIKÓW, ŹRÓDŁA DANYCH, NARZĘDZIA, ODPOWIEDZIALNOŚĆ)

Przyjęcie hierarchicznej struktury celów (cele strategiczne – cele operacyjne), działań z przypisanymi im wskaźnikami, charakteryzuje się wieloma zaletami. Po pierwsze, w podstawowym polu widzenia realizatora Strategii, pozostaną te najważniejsze, przez co łatwiej będzie zarządzać zarówno etapem wdrażania, jak i polityką rozwoju samorządu. Wyraźnie artykułując określoną grupę celów, władze samorządowe mają stałą możliwość oceny wszelkich własnych działań pod kątem ich zgodności ze Strategią. Plan monitoringu nabiera istotności, albowiem w miarę upływu czasu i prawdopodobnego następowania zmian uwarunkowań rozwojowych Powiatu, realizatorzy działań, będą mieć możliwość takiego ich korygowania, aby wyznaczone cele strategiczne były dalej osiągalne i osiągalne. Wnikliwy i bieżący monitoring, analiza struktury celów, wskaźników itd. daje władzom możliwość skutecznej reakcji. Ponadto, wyodrębnienie celów strategicznych pozwala na prowadzenie precyzyjnego monitoringu Strategii, poprzez przypisanie zespołu wskaźników. Taki oparty na celach strategicznych monitoring pozwala na ocenę skuteczności i efektywności poszczególnych działań, a także na ich korektę w trakcie realizacji.

Tabela 21. Zestawienie wskaźników monitorowania przypisanych do poszczególnych Celów Strategicznych, Operacyjnych i Kierunków Działania (opracowanie własne).

CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE	KIERUNKI DZIAŁANIA		WSKAŹNIKI (jednostka miary)
Rozwój infrastruktury	Poprawa stanu i rozwój infrastruktury komunikacyjnej (drogowej, pieszej i rowerowej)	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Przebudowa dróg Powiatowych zgodnie z Programem Rozwoju Sieci Dróg Powiatowych na terenie Powiatu Piotrkowskiego (lata 2020-2025) – z uwzględnieniem koordynacji działań z gminami 2) Rozwój infrastruktury towarzyszącej drogom rowerowym – stojaków, miejsc postojowych, stacji naprawczych dla rowerów itp.	- Liczba projektów realizowanych ze środków zewn. w zakresie infrastruktury ścieżek rowerowych lub ciągów pieszo- rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą (szt.) - Długość wybudowanych ścieżek rowerowych lub ciągów pieszo-rowerowych (km) - Liczba realizowanych projektów dotyczących modernizacji infrastruktury drogowej (szt.) - Długość zmodernizowanych dróg Powiatowych (km)
		WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	3) Rozwój ciągów pieszych i rowerowych (w tym dróg turystycznych na terenach przyrodniczych oraz dróg rowerowych i chodników w powiązaniu z drogami) 4) Wprowadzenie rozwiązań typu smart (inteligentnych) – w tym sieci energooszczędnego oświetlenia ulicznego 5) Wspólne działania z gminami i miastem Piotrkowem Tryb. na rzecz wynegocjowania optymalnego przebiegu drogi S12 – dla zapewnienia dobrej dostępności komunikacyjnej i rozwoju terenów inwestycyjnych w Powiecie Piotrkowskim	- Liczba projektów realizowanych ze środków zewnętrznych w zakresie rozwiązań smart (inteligentnych) w infrastrukturze publicznej (szt.) - Liczba oficjalnych wystąpień/interwencji/inicjatyw w temacie wynegocjowania optymalnego przebiegu drogi S12 – dla zapewnienia dobrej dostępności komunikacyjnej i rozwoju terenów inwestycyjnych w Powiecie (szt.)
	Zwiększenie znaczenia transportu zbiorowego – autobusowego, kolejowego	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Rozwój sieci transportu publicznego poprzez Utworzenie Powiatowego Centrum Przesiadkowego 2) Wprowadzanie nowoczesnych rozwiązań informacyjnych – ujednolicenie i unowocześnienie przystanków, rozkłady jazdy online (w tym smart przystanki) 3) Wprowadzanie transportu niskoemisyjnego	- Utworzenie Powiatowego Centrum Przesiadkowego (tak/nie) - Liczba zadań/projektów realizowanych w zakresie infrastruktury i usprawnień funkcjonowania transportu zbiorowego (szt.) - Liczba projektów realizowanych ze środków zewnętrznych w zakresie infrastruktury transportu niskoemisyjnego (szt.)
		WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	4) Zwiększenie dostępności transportu kolejowego w Powiecie	Liczba zawartych umów/listów intencyjnych na rzecz budowy nowych linii kolejowych (szt.)
	Poprawa infrastruktury telekomunikacyjnej	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Zapewnienie dostępu do bezprzewodowego Internetu w miejscach publicznych (w szczególności w rejonach przystanków, placów, miejsc rekreacji) i budynkach użyteczności publicznej w Powiecie	- Liczba punktów publicznego dostępu do bezprzewodowego Internetu (szt.) - Liczba projektów związanych z informatyzacją Starostwa i jednostek organizacyjnych Powiatu (szt.)
		WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	2) Wspieranie rozwoju szerokopasmowego Internetu 3) Tworzenie z gminami Powiatu Piotrkowskiego i innymi JST wspólnych systemów informacji, baz danych, systemów archiwizacji itp. – w szczególności systemów dostępnych dla wszystkich mieszkańców	- Liczba projektów realizowanych we współpracy z innymi JST ze środków zewnętrznych w zakresie wspólnych dostępnych dla ogółu społeczeństwa systemów informacji, baz danych, systemów archiwizacji itp. (szt.) - Liczba e-usług wprowadzonych do Starostwa, gmin i jednostek podległych (szt.)

	Zwiększenie ilości instalacji odnawialnych źródeł energii	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Stosowanie instalacji odnawialnych w budynkach użyteczności publicznej (optymalizacja zarządzania budynkami)	Liczba projektów/inwestycji dotyczących instalacji OZE (szt.)
Poprawa jakości życia w Powiecie, w tym rozwój społeczny oraz podniesienie jakości usług publicznych	Zapewnienie równego, adekwatnego do rzeczywistych potrzeb dostępu do opieki zdrowotnej	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Poprawa skuteczności działań w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia w zakresie wskazanym w Strategii Rozwiązywania Problemów Zdrowotnych Powiatu Piotrkowskiego 2) Poprawa dostępności do usług zdrowotnych – w tym kontynuacja rozwoju możliwości wypożyczenia sprzętu rehabilitacyjnego (działania w oparciu o Strategię Rozwiązywania Problemów Zdrowotnych)	- Liczba projektów/inicjatyw promujących profilaktykę prozdrowotną i zdrowy tryb życia (szt.) - Liczba wypożyczeń sprzętu rehabilitacyjnego (szt.) - Liczba realizowanych projektów/zadań dotyczących poprawy jakości i dostępności usług rehabilitacyjnych dla osób niesamodzielnych (szt.)
		WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	3) Zapewnienie systemu leczenia szpitalnego opartego na strukturze demograficznej i rzeczywistych potrzebach zdrowotnych dla pacjentów naszego regionu 4) Rozwój oferty usług medycznych dla seniorów – dostępność we wszystkich obszarach Powiatu 5) Rozwój usług dla mieszkańców w zakresie telemedycyny i teleopieki	- Liczba inicjatyw w zakresie promocji zdrowia i zachowań prozdrowotnych realizowanych przez Radę Seniorów Powiatu Piotrkowskiego (szt.) - Liczba projektów ze środków zewnętrznych realizowanych dla mieszkańców w zakresie telemedycyny i teleopieki (szt.)
	Poprawa poziomu Zarządzania Kryzysowego	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Rozwój infrastruktury Centrum Zarządzania Kryzysowego i rozbudowa struktury 2) Zapewnienie wystarczającej ilości materiałów (w tym środków ochrony, sprzętu medycznego itp.) 3) Poprawa systemu łączności z służbami publicznymi (jednostkami zaangażowanymi w zarządzanie kryzysowe)	- Inwestycje w infrastrukturę Centrum Zarządzania Kryzysowego (pln) - Rozbudowa struktury Centrum Zarządzania Kryzysowego (szt.) - Ilość materiałów (w tym środki ochrony, sprzęt medyczny) (szt.) - Liczba projektów realizowanych na rzecz poprawy systemu łączności ze służbami publicznymi (jednostkami zaangażowanymi w zarządzanie kryzysowe) (szt.)
	Poprawa jakości kształcenia i rozwój oferty oświatowej	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Poprawa jakości nauczania w szkołach podległych Powiatowi 2) Współpraca z uczelniami wyższymi, pracodawcami, instytucjami, organizacjami w celu poszerzenia oferty edukacyjnej 3) Promocja kształcenia zawodowego (włączenie w ten proces przedsiębiorców, doposażenie pracowni, podnoszenie kompetencji kadr) 4) Kształcenie ustawiczne, w tym organizacja szkoleń dla mieszkańców Powiatu w szczególności dla młodzieży i dorosłych (w tym poszerzających kompetencje, ułatwiających odnalezienie się w postępowaniach urzędowych, w zakresie e-usług administracyjnych itp.)	- Liczba zajęć dodatkowych prowadzonych w szkołach podległych Powiatowi (szt.) - Liczba projektów ze środków zewnętrznych realizowanych na rzecz poprawy jakości nauczania w szkołach podległych Powiatowi (szt.) - Liczba doposażonych pracowni edukacyjno-oświatowych w szkołach podległych Powiatowi (szt.) - Poziom zdawalności egzaminu maturalnego (%) - Poziom zdawalności egzaminu zawodowego (%) - Liczba inicjatyw i działań promujących kształcenie zawodowe (szt.) - Liczba szkoleń dla kadry nauczycielskiej zaangażowanej w kształcenie zawodowe w szkołach podległych Powiatowi (szt.) - Liczba porozumień o współpracy z przedsiębiorcami w zakresie promocji i włączenia w działania w obszarze kształcenia zawodowego (szt.) - Liczba osób uczestniczących w procesie kształcenia ustawicznego (os.) - Liczba szkoleń dla mieszkańców Powiatu w świetle idei kształcenia ustawicznego (szt.) - Liczba zawartych porozumień o współpracy z uczelniami wyższymi, pracodawcami, instytucjami, organizacjami w celu poszerzenia oferty edukacyjnej (szt.)

	Poprawa komunikacji samorządu z mieszkańcami oraz podnoszenie jakości świadczonych usług	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Rozwój e-usług dla mieszkańców – stworzenie możliwości dopełnienia większości formalności online, tworzenie przejrzystego systemu informacji dla mieszkańców (zawierającego informacje o strukturze organizacyjnej, gdzie uzyskać poszukiwane informacje itp.) (wdrażanie usług publicznych drogą elektroniczną); 2) Unowocześnianie tematycznych witryn internetowych Powiatu; 3) Organizacja struktur Starostwa Powiatowego w przyjaznej lokalizacji, dostępnej dla wszystkich mieszkańców; 4) Zapewnienie dostępności budynków użyteczności publicznej dla wszystkich grup społecznych – projektowanie uniwersalne 5) Podnoszenie kwalifikacji i rozwój kompetencji pracowników Starostwa i podległych jednostek – szkolenia, kursy, doskonalenie zawodowe; 6) Rozwój wewnętrznych systemów komunikacji, wymiany informacji i optymalizacja struktur Starostwa Powiatowego 7) Wdrożenie w Starostwie Powiatowym i podległych jednostkach, efektywnych systemów motywacji finansowej i pozafinansowej adekwatnych do wykonywanych zadań i posiadanych kompetencji	• System informacji online dla mieszkańców Powiatu (tak/nie.) • Liczba usług świadczonych drogą elektroniczną w Starostwie i jednostkach podległych (szt.) • Liczba projektów realizowanych ze środków zewnętrznych w obszarze informatyzacji i wdrażania e-usług w Starostwie i jednostkach podległych (szt.) • Modernizacja strony internetowej Powiatu w kierunku przejrzystego odszukiwania spraw (tak/nie) • Opracowanie i zaimplementowanie aplikacji internetowej Powiatu (tak/nie) • Podejmowanie działań zmierzających do organizacji struktury Starostwa Powiatowego w przyjaznej lokalizacji (tak/nie) • Liczba pracowników Starostwa biorących udział w szkoleniach dotyczących e-usług (os.) • Liczba pracowników Starostwa i jednostek organizacyjnych biorących udział w szkoleniach, kursach, studiach podnoszących kompetencje zawodowe (os.) • Wewnętrzny system komunikacji i wymiany informacji w Starostwie (tak/nie) • Liczba systemów motywacji finansowej i pozafinansowej adekwatnych do wykonywanych zadań i posiadanych kompetencji wdrożona w Starostwie i jednostkach podległych (szt.) • Liczba projektów/zadań dotyczących projektowania uniwersalnego w budynkach Starostwa Powiatowego i jednostek podległych (szt.)
	Aktywizacja mieszkańców i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Inwestycje w infrastrukturę mającą na celu aktywizację mieszkańców 2) Rozwój oferty działań aktywizacyjnych dla seniorów – w tym np. wyjazdowe posiedzenia Rady Seniorów, otwarte spotkania, wykłady, panele, zajęcia ruchowe, sportowe, itp. 3) Zorganizowanie pomocy osobom starszym oraz przewlekle chorym (w tym psychicznie) 4) Rozwój oferty działań aktywizacyjnych dla młodzieży, w tym spędzania wolnego czasu - otwarte spotkania, wykłady, panele, zajęcia ruchowe, sportowe, itp. 5) Organizacja kursów i szkoleń dla bezrobotnych 6) Likwidacja barier architektonicznych 7) Wsparcie i promocja działań NGO's 8) Wsparcie i organizacja rodzinnej pieczy zastępczej (w tym lokalnych Rodzinnych Domów Dziecka)	• Liczba zadań/inicjatyw na rzecz aktywizacji mieszkańców (szt.) • Liczba zadań/inicjatyw na rzecz aktywizacji seniorów (szt.) • Liczba projektów realizowanych ze środków zewnętrznych stwarzających miejsca opieki i oferujących pomoc osobom starszym (samotnym, schorowanym) (szt.) • Liczba inicjatyw/projektów aktywizujących skierowanych do młodzieży (szt.) • Liczba działań realizowanych przez Starostwo i jednostki podległe we współpracy z Powiatową Radą Seniorów (szt.) • Liczba kursów i szkoleń dla bezrobotnych (szt.) • Nakłady finansowe poniesione na rzecz likwidacji barier architektonicznych (pln) • Liczba inicjatyw/projektów w celu wsparcia i promocji działań NGO's (szt.) • Wysokość nakładów finansowych na wsparcie i promocję działań NGO's (pln) • Nakłady finansowe przeznaczone na wsparcie i organizację rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie (pln) • Liczba udzielanych porad rodzinnych, psychologicznych, prawnych w zakresie rodzinnej pieczy zastępczej (szt.)
		WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	9) Wspólne inicjatywy z innymi JST poprawiające sytuację na rynku pracy w Powiecie 10) Tworzenie nowych miejsc pracy w Powiecie – we współpracy z przedsiębiorcami w oparciu o nowe technologie oraz poprzez pozyskiwanie z zewnątrz inwestorów 11) Zwiększenie zasobu socjalnych lokali mieszkaniowych	• Liczba mieszkań komunalnych, socjalnych lub chronionych (szt.) • Stopa bezrobocia rejestrowanego w Powiecie (%) • Liczba osób, które na przestrzeni 12 m-cy podjęły pracę (os.) • Liczba ofert pracy zgłoszonych na przestrzeni 12 m-cy w Powiatowych Urzędach Pracy ogółem (szt.)

Wykorzystanie i ochrona potencjałów Powiatu, w tym rozwój gospodarczy	Adaptacja do zmian klimatu	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Ograniczanie stosowania nieekologicznych środków ochrony roślin i nawozów sztucznych; 2) Magazynowanie wody deszczowej oraz wody „szarej” w budynkach użyteczności publicznej i jej ponowne wykorzystanie 3) Promocja zasobów geotermalnych i informowanie o możliwościach ich wykorzystania 4) Prowadzenie edukacji proekologicznej – poprawa sytuacji z zakresu segregacji i odbioru odpadów 5) Promocja niskoemisyjnych rozwiązań w transporcie i gospodarstwach domowych 6) Wsparcie inwestycji w przydomowe oczyszczalnie ścieków na terenach niemożliwych do skanalizowania 7) Promowanie instalacji gazowej jako alternatywy dla nieefektywnych, nieekologicznych źródeł ogrzewania 8) Doradztwo i wskazywanie możliwości pozyskiwania dofinansowania inwestycji w OZE	• Liczba akcji promocyjnych w zakresie zwiększenia świadomości o konieczności podejmowania działań w zakresie adaptacji do zmian klimatu (szt.) • Nakłady finansowe ponoszone na działania związane z adaptacją do zmian klimatu (pln) • Liczba projektów ze środków zewnętrznych realizowanych na rzecz adaptacji do zmian klimatu (szt.) • Długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej (km) • Długość czynnej sieci rozdzielczej kanalizacyjnej (km) • Długość czynnej sieci rozdzielczej gazowej (km) • Ścieki przemysłowe oczyszczane na 100 km² (m³) • Liczba wydanych pozwoleń na wytwarzanie odpadów (szt.) • Liczba zgłoszeń instalacji, z której emisja nie wymaga pozwolenia, a mające negatywny wpływ na środowisko (szt.) • Liczba decyzji określających kierunek, termin, osobę do rekultywacji gruntów (szt.)
		WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	9) Prowadzenie działań w zakresie błękitno-zielonej infrastruktury – renaturyzacja koryt rzecznych i zapobieganie spływom powierzchniowym z pól; utrzymanie czystości akwenów i cieków wodnych 10) Zwiększenie udziału zieleni w przestrzeniach publicznych 11) Kontrola i utrzymanie stanu czystości przestrzeni publicznych oraz terenów rekreacyjnych 12) Ograniczanie uszczelniania powierzchni w granicach terenów publicznych (w koordynacji z gminami) – w szczególności dróg, placów, terenów przynależnych do budynków użyteczności publicznej 13) Monitorowanie stanu jakości wód i wspieranie działań ograniczających 14) Promowanie alternatywnych, odnawialnych źródeł energii	• Liczba projektów realizowanych ze środków zewnętrznych w obszarze błękitno-zielonej infrastruktury (szt.) • Liczba działań podejmowanych wspólnie z JST w celu promocji błękitno-zielonej infrastruktury (szt.) • Powierzchnia gruntów leśnych: - ogółem (ha) - lesistość (%) • Liczba inicjatyw promujących alternatywne, odnawialne źródła energii (szt.)
	Gospodarka o obiegu zamkniętym	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Edukacja w zakresie spalania nieodpowiednich materiałów w piecach grzewczych oraz możliwości wymiany instalacji na nowocześniejsze 2) Edukacja w zakresie zagospodarowania odpadów w celu eliminacji dzikich wysypisk 3) Realizacja działań edukacyjnych o gospodarce w obiegu zamkniętym 4) Zaangażowanie w prowadzenie we współpracy z uczelniami wyższymi: prac badawczo-rozwojowych na rzecz poprawy jakości życia i klimatu 5) Zaangażowanie we współpracę z Podmiotami działającymi na rzecz kreowania postaw odpowiedzialności za stan środowiska, szacunku do przyrody, uświadamienia znaczenia pszczoł dla środowiska człowieka, przestrzegania zasad w ochronie pszczoł	• Liczba projektów realizowanych ze środków zewnętrznych na działania edukacyjne kształtujące postawy proekologiczne (szt.) • Liczba realizowanych projektów służących zachowaniu środowiska przyrodniczego i zasobów naturalnych (szt.) • Liczba porozumień o współpracy zawartych z podmiotami działającymi na rzecz kreowania postaw odpowiedzialności za stan środowiska (szt.)
		WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	6) Wspólna inicjatywa z gminami Powiatu na rzecz rozwiązywania problemu segregacji śmieci, selekcji 7) Wspólne działanie z gminami Powiatu na rzecz zbiorowego zakupu energii elektrycznej od dostawców	• Podejmowanie działań z Gminami Powiatu na rzecz rozwiązywania problemu segregacji śmieci, selekcji (tak/nie) • Współpraca z Gminami Powiatu na rzecz zbiorowego zakupu energii elektrycznej od dostawców (tak/nie)

Rozwój oferty kulturalnej Powiatu	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Włączanie mieszkańców w proces tworzenia oferty kulturalnej 2) Intensyfikacja działań informacyjno-promocyjnych o ofercie kulturalnej Powiatu 3) Organizacja wydarzeń kulturalnych na terenie Powiatu, dostępnych zarówno na miejscu, jak i online 4) Promocja istniejących zabytków i obiektów muzealnych na terenie Powiatu – współpraca z miastem Piotrkowem Trybunalskim 5) Promowanie lokalnej sztuki i literatury – wystawy, druk książek, powieści lokalnych autorów – szczególnie o charakterze historycznym, opisujących kulturę i historię regionu	• Liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych w Powiecie (szt.) • Liczba zorganizowanych forów kultury dla mieszkańców (szt.) • Prowadzenie zapytań w formie on-line dotyczących preferowanych przez mieszkańców wydarzeń kulturalnych organizowanych przez Powiat (tak/nie) • Nakłady finansowe na materiały promujące Powiat (pln) • Prowadzenie działań informacyjno-promujących ofertę kulturalną Powiatu przez media internetowe i społecznościowe (tak/nie) • Liczba wydarzeń promujących zabytki oraz lokalną sztukę i literaturę (szt.)
	WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	6) Organizacja powiatowego muzeum we współpracy z lokalnymi społecznościami – w formie filii przy lokalnych domach ludowych, domach kultury czy bibliotekach – utworzenie spójnego systemu we współpracy z gminami Powiatu 7) Wzrost aktywności kulturalnej wiejskich świetlic oraz bibliotek 8) Rozwój lokalnych domów kultury	• Liczba działań/inicjatyw podejmowanych we współpracy z lokalnymi społecznościami na rzecz organizacji powiatowego muzeum w formie filii (szt.) • Liczba osób korzystających z oferty kulturalnej bibliotek (os.) • Liczba wydarzeń kulturalnych organizowanych w bibliotekach (szt.) • Liczba lokalnych domów kultury (szt.) • Liczba osób korzystających z oferty lokalnych domów kultury (os.)
	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Rozwój infrastruktury nad Zalewem Sulejowskim poprzez wspieranie przedsiębiorców w ramach promocji produktów lokalnych Ziemi Piotrkowskiej 2) Rozwój i promocja oferty turystycznej nad Zalewem w Czarnocinie poprzez wspieranie przedsiębiorców w ramach promocji produktów lokalnych Ziemi Piotrkowskiej 3) Promocja walorów przyrodniczych i rekreacyjnych rzek Powiatu Piotrkowskiego (w tym Pilicy i Luciąży) 4) Promocja agroturystyki w regionie – m.in. opracowanie mapy obiektów, przygotowanie folderów promocyjnych i broszur informacyjnych	• Liczba inicjatyw promujących ofertę turystyczną w ramach promocji produktów lokalnych (szt.) • Liczba projektów realizowanych ze środków zewnętrznych w celu promocji walorów przyrodniczych i rekreacyjnych rzek Powiatu Piotrkowskiego (w tym Pilicy i Luciąży) (szt.) • Liczba materiałów promujących agroturystykę w Powiecie (szt.)
Rozwój oferty turystyczno-rekreacyjnej	WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	5) Rozwój obiektów sportowych na terenie Powiatu, w szczególności na terenach nadwodnych – w tym sieci siłowni plenerowych, boisk wielofunkcyjnych itp. (na terenie szkół podległych Powiatowi) 6) Utworzenie katalogów, map, folderów z lokalnymi atrakcjami turystycznymi – zabytkami, muzeami, szlakami, terenami przyrodniczymi itp. (online, w wersji papierowej, we współpracy z gminami Powiatu i miastem Piotrkowem Tryb.) 7) Wytężanie i znakowanie w celu uzupełnienia i rozwoju istniejącej siatki szlaków turystycznych pieszych i rowerowych 8) Współpraca z prywatnymi właścicielami na terenach nadwodnych w celu organizacji wydarzeń turystycznych, sportowych i kulturalnych (w tym nad Zalewem Cieszanowickim i Zalewem Czarnocin)	• Liczba wydarzeń turystycznych, sportowych i kulturalnych organizowanych na terenach nadwodnych (szt.) • Liczba opracowanych materiałów promujących atrakcje turystyczne Powiatu (szt.) • Liczba projektów/inicjatyw dotyczących rozwoju obiektów sportowych na terenie szkół podległych Powiatu (szt.) • Liczba zadań realizowanych w celu uzupełnienia i rozwoju istniejącej siatki szlaków turystycznych pieszych i rowerowych (szt.)
	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Promowanie lokalnych produktów rolniczych – w tym pszczelarstwa, upraw ekologicznych 2) Promowanie lokalnego rękodzieła i innej sztuki (w tym ludowej) 3) Organizacja targów, wydarzeń pozwalających na promocję i wymianę doświadczeń 4) Promocja zasobów turystycznych i przyrodniczych regionu na szeroką skalę 5) Zaangażowanie mieszkańców, lokalnych grup społecznych do działań dotyczących promocji Powiatu jako miejsca przy-	• Liczba lokalnych produktów z Powiatu znajdujących się na ministerialnej liście produktów tradycyjnych i regionalnych (szt.) • Liczba projektów realizowanych ze środków zewnętrznych promujących lokalne produkty rolne, rękodzieło, sztukę w tym ludową, walory turystyczne i przyrodnicze Powiatu (szt.) • Liczba inicjatyw/działań angażujących mieszkańców i lokalne grupy społeczne do promowania Powiatu jako miejsca przyjaznego do życia (szt.) • Wysokość udzielanych dotacji na realizację zadania publicznego w zakresie promowania lokalnego rękodzieła i innej sztuki (pln)
Budowanie i promocja marki Powiatu i całego regionu			

			jaznego do życia/osiedlenia się – zaangażowaniem mieszkańców, lokalnych grup społecznych	Liczba wydarzeń promujących zasoby turystyczne i przyrodnicze Powiatu (szt.)
		WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	1) Budowa i rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego	- Liczba inkubatorów przetwórstwa lokalnego (szt.) - Liczba inicjatyw podejmowanych na rzecz rozwoju przetwórstwa lokalnego w Powiecie z wykorzystaniem inkubatora (szt.) - Utworzenie Centrum Produktów Lokalnych Ziemi Piotrkowskiej (tak/nie)
	Współpraca z przedsiębiorcami	W KOMPETENCJI POWIATU	1) Realizacja programu promocji gospodarczej 2) Stworzenie i rozwój powiatowego inkubatora przedsiębiorczości 3) Doradztwo dla przedsiębiorców i ogółu społeczeństwa z zakresu finansów przedsiębiorstw, prowadzenia własnej działalności gospodarczej itp. 4) Wsparcie lokalnych liderów w prowadzeniu działań inwestycyjnych 5) Przygotowanie katalogu inwestycji istotnych z punktu widzenia Powiatu, możliwych do realizacji w formie PPP 6) Podejmowania inicjatyw i działań rozwojowych poprzez współpracę Powiatu, przedsiębiorców i uczelni wyższych	- Liczba projektów realizowanych ze środków zewnętrznych w obszarze promocji gospodarczej regionu (szt.) - Liczba wydarzeń skierowanych do przedsiębiorców (szt.) - Budowa Powiatowego Inkubatora Przedsiębiorczości (tak/nie) - Liczba zrealizowanych na terenie Powiatu inwestycji w formule PPP (szt.) - Współpraca z podmiotami zewnętrznymi (uczelniami, ngo, zewnętrznymi ekspertami) w celu pobudzenia rozwoju gospodarczego Powiatu (tak/nie)
		WE WSPÓŁPRACY Z INNYMI JST	7) Podejmowanie działań wspierających powstawanie nowych terenów inwestycyjnych w Powiecie i promujących region wśród inwestorów 8) Podjęcie działań zachęcających inwestorów do inwestowania w Powiecie	- Liczba projektów realizowanych ze środków zewnętrznych w celu uzbrojenia terenów inwestycyjnych (szt.) - Powołanie Rady Biznesu Powiatu Piotrkowskiego (tak/nie) - Powstanie Biura Obsługi Inwestora (tak/nie) - Budowa strony internetowej skierowanej dla inwestorów (tak/nie) - Liczba inicjatyw promujących potencjał inwestycyjny Powiatu (szt.)

8.3. PROCEDURA EWALUACJI

Dla poprawności realizacji działań i osiągania zamierzonych celów strategicznych, w Strategii opracowano i zawarto wyczerpujący opis procesu ewaluacji, który gwarantuje rzetelną i obiektywną ocenę (w tym wnioski i rekomendacje) faktycznych rezultatów jej realizacji. Zaproponowany system nadaje się do stałej weryfikacji i aktualizowania polityki rozwoju Powiatu na lata 2021-2030.

Zaplanowany proces ewaluacyjny jest niczym innym jak oceną wartości nakładów publicznych (materialnych i niematerialnych) dokonaną przy uwzględnieniu odpowiednich kryteriów i standardów. Ocena taka dotyczyć będzie generalnie potrzeb, jakie powinny być zaspokojone w wyniku przeprowadzonych działań oraz osiągniętych dzięki nim efektów.

Założenia do konstrukcji procesu ewaluacji Strategii:

- proces ewaluacji będzie przeprowadzony przez zewn. wyspecjalizowany podmiot doradczy o odpowiednim doświadczeniu;
- ewaluacja będzie funkcjonalnie powiązana z działaniami monitoringowymi (analiza raportów, współpraca merytoryczna, nadzór);
- zaplanowano dwa zadania ewaluacyjne - ewaluację bieżącą (tzw. on-going) po upływie około połowy okresu wdrażania Strategii, ewaluację po zakończeniu wdrażania projektu (ex-post).

Ewaluacja zgodnie z wymogami postawionymi zewnętrznemu wykonawcy, wyłonionemu w konkurencyjnej procedurze przetargowej, zostanie oparta na specjalnie zebranych i zinterpretowanych informacjach przy wykorzystaniu adekwatnej metodologii (interesariusze, standardy, zasady i kryteria ewaluacji), która będzie zaproponowana przez potencjalnych wykonawców i będzie przedmiotem oceny przedłożonych w przetargu ofert. Istotą ewaluacji będzie ocena wpływu pewnych grup działań na rozwiązanie problemów strukturalnych oraz do podniesienia efektywności wykorzystanych nakładów publicznego.

Ewaluacja jak wskazano będzie w pewien sposób funkcjonalnie powiązana z procesem monitoringu, poprzedza on bowiem zazwyczaj działania o charakterze oceniającym (ewaluacja) oraz działania zmierzające do wprowadzenia zmian w treści dokumentów strategicznych (aktualizacja) w myśl zasady, że obserwacji i analizie dokumentu z punktu widzenia jego spójności z wszelkimi istotnymi uwarunkowaniami polityki rozwoju powinna towarzyszyć ocena dotychczasowych zapisów treści i podejmowanych adekwatnych działań korygujących o ile jest to uzasadnione. Systemy monitoringu i ewaluacji są współzależne w taki sposób, że informacje generowane przez system monitoringu warunkować będą proces ewaluacji Strategii jako dokumentu strategicznego wpływającego na politykę rozwoju, tworzącego zasób wiedzy o rozwoju samorządu.

Przedmiotem ewaluacji zaplanowanym do realizacji w procesie wdrażania Strategii będzie co najmniej: ewaluacja całego pakietu interwencji (działania) oraz ich wpływu na politykę rozwoju i osiągnięte rezultaty. Dopuszcza się także, w zależności od zaistniałych potrzeb, przeprowadzenie ewaluacji tematycznej tj. takiej, gdzie przedmiotem oceny może być konkretna kwestia zarządzania lub jakiś wybrany aspekt Strategii (w zależności od zdiagnozowanych potrzeb). Takie badanie może być przeprowadzone przekrojowo, jednak będzie dotyczyć wyłącznie efektów uzyskanych w wyniku realizacji Strategii.

Charakterystyka typów zaplanowanej ewaluacji:

- ewaluacja bieżąca (on-going) - wykonana będzie w trakcie realizacji Strategii, może być zarówno oceną punktową albo składać się z całego szeregu badań wykonywanych po sobie i realizowanych przez jeden zespół badawczy (ilościowych i jakościowych);
- ewaluacja końcowa (ex-post) będzie przeprowadzona po zakończeniu realizacji Strategii, a otrzymane wnioski i rekomendacje będą wykorzystane do planowania strategicznego na kolejny okres po 2030 roku.

Lista przykładowych pytań/zakresów oceny do zastosowania w procesie ewaluacji skuteczności i efektywności wdrażania Strategii i realizacji polityki rozwoju samorządu:

- odniesienie wskaźników skuteczności oddziaływania do nakładów poniesionych na realizację Strategii;
- weryfikacja czy system wskaźników umożliwia ocenę realizacji priorytetów i celów polityki rozwoju zapisanych w dokumentach strategicznych i operacyjnych;
- ogólna ocena stopnia i sposobu realizacji działań, aby odpowiedzieć na pytanie czy i w jakim stopniu cele strategiczne zostały/są realizowane;
- czy istotność każdego z celów strategicznych jest identyczna z punktu widzenia ewaluacji skuteczności realizacji całej polityki rozwoju samorządu?
- czy zakres realizacji celów strategicznych i działań jest efektywny finansowo?

Rozwój regionalny stanowi współcześnie niezwykle ważny element i źródło przewagi konkurencyjnej mogącej pozytywnie oddziaływać na rozwój danego obszaru. Efekty polityki rozwoju zgodnie z zaplanowanym w Strategii systemem ewaluacji będą oceniane i analizowane kompleksowo. Przykładowe konteksty oceny polityki rozwoju samorządu:

- zmiany zjawisk i procesów w lokalnym systemie funkcjonowania samorządu, powstające wskutek realizacji określonego planu strategicznego w wymiarze instytucjonalnym i społeczno-gospodarczym;
- zakres spójności wewnętrznej Strategii;
- spójność Strategii z wybraną koncepcją rozwoju i politykami wyższych i horyzontalnych wymiarów zarządzania;
- trafność wyboru i realizacji określonych działań, mierzona spójnością ich produktów, rezultatów i oddziaływania z celami polityki rozwoju samorządu;
- efektywność wkładu finansowania publicznego określona w Strategii.

CZĘŚĆ IV

9. SPIS TABEL

Tabela 1. Struktura Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego na lata 2021-2030 (opracowanie własne).	7
Tabela 2. Zestawienie dokumentów, z którymi Strategia Rozwoju Powiatu powinna zachowywać spójność w zapisach (opracowanie własne).	8
Tabela 3. Zestawienie czynników rozwoju Powiatu Piotrkowskiego w formie potencjałów i deficytów rozwojowych. Kolorem zielonym oznaczone najistotniejsze potencjały, kolorem pomarańczowym największe deficyty (opracowanie własne).	27
Tabela 4. Cele Strategiczne Powiatu Piotrkowskiego z przypisanymi do nich Celami operacyjnymi i kierunkami działania. W przypadku kierunków działania wskazano te w kompetencji Powiatu, jak i możliwe do realizacji we współpracy z innymi JST (opracowanie własne).	42
Tabela 5. Zestawienie zgodności celów strategicznych Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego z celami dokumentów wyższego rzędu (opracowanie własne).	64
Tabela 6. Zestawienie zgodności celów strategicznych Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego z celami Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (opracowanie własne).	66
Tabela 7. Zestawienie zgodności celów strategicznych Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego z celami koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (opracowanie własne).	68
Tabela 8. Zestawienie zgodności celów strategicznych Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego z celami Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r. (opracowanie własne).	69
Tabela 9. Zestawienie zgodności celów strategicznych Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego z celami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego oraz planu zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Łodzi 2030+ (opracowanie własne).	70
Tabela 10. Zestawienie zgodności celów strategicznych Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego z celami Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 (opracowanie własne).	71
Tabela 11. Zestawienie zgodności celów strategicznych Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego z celami projektu Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 (opracowanie własne).	71
Tabela 12. Zestawienie zgodności celów strategicznych Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego z celami Regionalnego Planu Transportowego Województwa Łódzkiego (opracowanie własne). ..	75
Tabela 13. Zestawienie zgodności celów strategicznych Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego z celami Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Łódzkiego LORIS 2030 (projektem) (opracowanie własne).	75
Tabela 14. Zestawienie zgodności celów strategicznych Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego z celami Planu gospodarki odpadami dla województwa łódzkiego na lata 2019-2025 z uwzględnieniem projektu 2026-31 (opracowanie własne).	76
Tabela 15. Zestawienie zgodności celów strategicznych Strategii Rozwoju Powiatu Piotrkowskiego z celami Wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami w województwie łódzkim na lata 2020-20203 (opracowanie własne).	77

Tabela 16. Możliwe źródła finansowania przypisane do Celów Operacyjnych i powiązanych z nimi kierunków działania (opracowanie własne).	78
Tabela 17. Sumaryczne podejście do ocen kluczowych czynników rozwoju Powiatu Piotrkowskiego (opracowanie własne).	84
Tabela 18. Główne elementy fazy wdrażania Strategii.....	87
Tabela 19. Główne elementy fazy zamykania procesu wdrażania Strategii.....	88
Tabela 20. Wpływ zidentyfikowanych zjawisk i trendów w odniesieniu do celów strategicznych i operacyjnych strategii.	93
Tabela 21. Zestawienie wskaźników monitorowania przypisanych do poszczególnych Celów Strategicznych, Operacyjnych i Kierunków Działania (opracowanie własne).....	97

10. SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Ocena czynników rozwojowych Powiatu Piotrkowskiego metodą SWOT (opracowanie własne).	37
--	----

11. SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Obszary Strategicznej Interwencji w województwie łódzkim	74
--	----

12. SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

ZAŁĄCZNIK I – EWALUACJA STRATEGII ROZWOJU POWIATU PIOTRKOWSKIEGO
NA LATA 2014-2020

ZAŁĄCZNIK II - DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ POWIATU

